

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Kristína Krejčová

Právní úprava myslivosti

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tereza Snopková Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 8. dubna 2015

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Ve Ktiši dne 8. 4. 2015

Kristína Krejčová

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí diplomové práce JUDr. Tereze Snopkové Ph.D. za trpělivost a cenné rady při zpracování této práce.

Poděkování patří také mým rodičům a sestře za podporu a pomoc po celou dobu studia.

Obsah

Úvodem	1
1. Historie lovectví a myslivosti na našem území.....	3
2. Prameny právní úpravy myslivosti.....	9
2.1. Prameny právní úpravy v České republice.....	9
2.2. Prameny právní úpravy Evropské unie	12
2.3. Prameny mezinárodní právní úpravy	14
3. Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti	18
3.1. Chov zvěře	18
3.1.1. Základní pojmy	18
3.1.2. Zásady chovu zvěře.....	19
3.1.3. Chov v zajetí	21
3.1.4. Chovatelské přehlídky.....	22
3.1.5. Vlastnictví zvěře.....	23
3.2. Ochrana myslivosti a myslivecká stráž	24
3.2.1. Ochrana myslivosti.....	24
3.2.2. Myslivecká stráž.....	28
3.3. Honitba.....	33
3.3.1. Tvorba a uznání honitby.....	33
3.3.2. Změna a zánik honitby	38
3.3.3. Využití honiteb.....	38
3.3.4. Honební společenstvo	40
3.3.5. Honitba z pohledu veřejnosti	42
3.4. Myslivecké hospodaření.....	44
3.4.1. Myslivecký hospodář	44
3.4.2. Plán mysliveckého hospodaření	45
3.5. Lov	50
3.5.1. Doba lovu, jeho obecné a osobní podmínky	50
3.5.2. Zakázané způsoby lovu	55
3.5.3. Lov ve zvláštních případech.....	56
3.5.4. Kontrola a zužitkování zvěře	58
3.6. Problematika odpovědnosti za škodu.....	61
3.6.1. Škody způsobené užíváním honitby a zvěří.....	61
3.6.2. Škody způsobené na zvěři.....	69

3.7.	Problematika správní a trestní odpovědnosti	70
3.7.1.	Správní odpovědnost.....	70
3.7.2.	Trestní odpovědnost.....	73
3.8.	Státní správa.....	77
3.8.1.	Orgány státní správy myslivosti.....	77
3.8.2.	Dozor v myslivosti.....	78
4.	Právní úprava myslivosti ve Slovenské republice	79
	Závěrem	85
	Seznam použité literatury.....	91
	Abstrakt v českém jazyce	97
	Abstract in English.....	98
	Summary.....	99
	Název diplomové práce v anglickém jazyce.....	101
	Klíčová slova / Key words.....	101

Úvodem

V předkládané diplomové práci se pokusím přiblížit právní úpravu myslivosti. Toto téma jsem si zvolila i přesto, že sama nejsem aktivním myslivcem ani držitelem loveckého lístku. I tak mám ale k myslivosti poměrně blízko, neboť v mé rodině i v okruhu blízkých přátel je několik aktivních a vášnivých myslivců. Důvodem, proč jsem si vybrala toto téma, je mé přesvědčení, že myslivost je stále velmi důležitou součástí péče o přírodu a o její zachování pro naše potomky, ale právní úprava myslivosti není pro dosažení tohoto cíle zcela dostatečná. Cílem této práce je proto analýza právní úpravy myslivosti, upozornění na její největší nedostatky a v některých případech i návrh nových řešení.

Téma jako takové považuji za poměrně aktuální, a to především pokud se jedná o problematiku odpovědnosti za škodu způsobenou zvěří, jakožto jednu ze zásadních součástí zákonné úpravy myslivosti. O aktuálnosti svědčí i bohatá soudobá judikatura českých soudů. Ta zásadní nebo něčím zajímavá soudní rozhodnutí jsem zahrнула do své práce a pokusila jsem se je navázat na konkrétní ustanovení zákona o myslivosti.

Jak kdysi někdo řekl: „*Kdo nezná svoji minulost, nemá budoucnost*“, proto je v 1. kapitole podrobněji rozebrána historie myslivosti a lovu, a to od jejich počátku, který lze spatřovat už v pravěku ve společenstvích lovců a sběračů, až do současnosti. Snažím se zde upozornit na ty nejdůležitější okamžiky a právní předpisy, které podstatným způsobem ovlivnily vývoj české myslivosti a její dnešní podobu vůbec.

Pramenem právní úpravy myslivosti není jen zákon o myslivosti a jeho prováděcí předpisy. Jedná se o celou řadu národních právních předpisů, které problematiku myslivosti upravují buď přímo, nebo s myslivostí úzce souvisí. A i když myslivost není přímo upravena ani evropským, ani mezinárodním právem, přesto je i zde řada otázek a problémů, které mají s myslivostí úzkou spojitost a které jsou řešeny jak v evropských, tak mezinárodních předpisech. Přehled všech těchto pramenů právní úpravy myslivosti je uveden ve 2. kapitole.

Ve 3. kapitole je podrobně rozebrán v současnosti platný a účinný zákon o myslivosti. Jednotlivé podkapitoly jsou zaměřeny na problematiku chovu zvěře, problematiku ochrany myslivosti, na otázky týkající se honiteb, na myslivecké hospodaření, lov, odpovědnost za škodu, trestní a správní odpovědnost a státní správu.

Upozorňuji zde na některé vážné nedostatky právní úpravy a v některých případech také navrhuji způsob řešení.

Ve 4. kapitole je obsaženo srovnání české právní úpravy s úpravou Slovenské republiky. Jsou zde zvláště zmíněny některé vhodné prvky slovenského zákona, které by mohly být inspirací při případné novelizaci českého zákona o myslivosti. Slovenskou právní úpravu jsem zvolila proto, že se domnívám, že je zajímavé srovnat úpravy států, které dlouhou dobu měly mysliveckou legislativu společnou, a zjistit tak, která z těchto úprav za dobu samostatnosti udělala větší krok dopředu, tedy, která z nich je modernější a celkově lepší.

Na závěr se pokusím zdůraznit největší problémy a nedostatky stávající právní úpravy, popřípadě se pokusím také navrhnout, jakým způsobem by bylo vhodné právní úpravu myslivosti změnit.

Diplomová práce vychází ze stavu právních předpisů ke dni 1. 3. 2015.

1. Historie lovectví a myslivosti na našem území

Lov a myslivost mají na našem území velmi dlouhou tradici. Pokud se zahledíme do historie, až k počátkům lidstva, nemůžeme ještě hovořit o myslivosti v dnešním slova smyslu. Tenkrát se jednalo pouze o lov, který tvořil nedílnou součást každodenního života. Ulovená zvířata nebyla pouze zdrojem potravy, ale zužitkovávaly se i kůže a kožešiny na oděvy, parohy, rohy a kosti na výrobu zbraní, šperků nebo jako stavební materiál.

S rozvojem zemědělství nastala změna. Lov už nebyl hlavním zdrojem potravy a stal se spíše doplňkovým zdrojem obživy. Dochází k rozdělování půdy a vzniku soukromého vlastnictví. Společnost se začíná diferencovat, v jejím čele stojí panovník, který má, kromě jiných výhod, i výsadní právo lovu. Za jeden z prvních dokladů o loveckém právu na našem území je pokládáno nařízení knížete Boleslava I., které bylo vydáno okolo roku 950 a označilo právo lovu jako výhradní právo panovníka.¹

Od 11. století je právo lovu kodifikováno, a to jako právo věcné (dominikální). Náleží výhradně panovníkovi, který má právo ho společně s majetkem prodat nebo darovat. Postupný nárůst počtu obyvatel a s tím spojené větší plochy obdělávané půdy zapříčinily úbytek spárkaté zvěře a naopak zvýšení stavů zvěře drobné. Z toho důvodu bylo nutné přijmout zákony k ochraně zvěře a omezení využívání práva lovu. Pod silným tlakem, především šlechty a svobodných měst, se právo myslivosti postupně kodifikuje jako právo reálné, tedy jako právo, které souvisí s držbou pozemků. Na rozdíl od zemí jižní Evropy však zdejší vlastníci nemohli se zvěří nakládat libovolně.²

Je důležité zdůraznit fakt, že *„zvěř v historických zemích nebyla nikdy vybita hlavně díky postupnému vzniku myslivecké legislativy, která nedovolila každému občanu zvěř svobodně lovit; a co je nejdůležitější, stanovila pravidla využívání přírodního bohatství – zvěře.“*³

Později je právo myslivosti upravováno usneseními zemských sněmů, která se stávají součástí zemských zřízení. Na jednotlivých panstvích je právo myslivosti regulováno poddanskými řády. Podle tehdejší úpravy bylo zakázáno lovit na cizím pozemku, jedinou výjimkou bylo povolení vlastníka. Naprostý zákaz se však vztahoval

¹ Penzum znalostí z myslivosti, Druckvo, 2009, str. 19.

² Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 7.

³ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 7.

na lov na královských pozemcích. Tento zákaz se dovozoval z královského regálu, později byl ale také uváděn v zemských zřízeních nebo královských patentech. Právo myslivosti bylo výsadou panovníka a šlechty, prostému lidu toto právo vůbec nenáleželo. V případě porušení zákazu výkonu myslivosti následovaly velmi tvrdé tresty, dokonce i trest nejvyšší, trest smrti.⁴

Jak již bylo řečeno, poddaní neměli právo myslivosti, za to však měli řadu povinností, které s myslivostí souvisely. Jako příklad lze uvést povinnost „*vyslat z každého statku k pomoci při lovu některého dospělého poddaného, který má např. za úkol tenata⁵ nésti a dbát přesně pokynů lovců.*“⁶

Velmi zvláštní a drastická byla úprava chovu psů v souvislosti s ochranou zvěře. Bylo nežádoucí, aby psi volně pobíhali, dostávali se do blízkosti zvěře a ohrožovali ji, a proto byl celkem logicky zakotven zákaz pouštět psy do lesů. Tento zákaz ale zřejmě nebyl z pohledu vrchnosti dostatečný, a proto se v poddanských řádech brzy objevily i konkrétní způsoby, kterými mělo být psům zabráněno ve volném pohybu. Vedle přivázání na řetěz nebo upevnění psu ke krku dřevěné poleno, které muselo mít přesně stanovenou délku, zde bylo stanoveno i utětí jedné nohy. V některých dokumentech je dokonce utětí nohy jedinou možností. V případě, že byl pes spatřen, jak volně pobíhá po vsi, byla majiteli uložena pokuta. S příchodem 18. století je naštěstí tato krutá praxe na ústupu a nadále přetrvává pouze povinnost mít psy uvázané.⁷

Významným dokumentem z pohledu práva myslivosti byl Řád o myslivosti ze dne 28. 2. 1786. Přináší definici myslivosti a také podmínky pro volnost lovu a jeho využívání. Řád také rozlišil právo myslivosti na soukromé, které mohl vykonávat vlastník pozemku, právo lovu dravé zvěře, které náleželo majitelům zemědělských usedlostí a konečně právo lovu na cizích pozemcích, které náleželo pouze panovníkovi. Byl zde také vůbec poprvé použit pojem honitba. Honitbou se rozuměla „*soudní pravomoc zeměpána označit oblast nebo lesní okrsek za místo, kde je zvěř chována a kde si vyhradil právo myslivosti.*“⁸ Součástí právní úpravy myslivosti byla i roboty. Robotní povinnost se vztahovala na osoby poddané a poddanské osady.

⁴ Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013, str. 273 - 274.

⁵ „Tenata“ jsou trojdílné lovecké sítě, nástrahy nebo osidla

⁶ Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013, str. 274.

⁷ Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013, str. 275 - 277.

⁸ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 7.

Revoluční rok 1848 přinesl mnoho změn a tyto změny se nevyhnuly ani myslivecké legislativě. Rolníci byli zbaveni robotní povinnosti a půda se stala jejich vlastnictvím. Především z tohoto důvodu vyvstala nutnost nově upravit i poměry v myslivosti. Dne 7. března 1849 byl vydán císařský patent, který významným způsobem měnil platné právo. Především zrušil veškerou robotu, která souvisela s právem myslivosti a nově založil právo myslivosti každému, kdo vlastnil pozemky o minimální rozloze 200 jiter, tj. 115 ha. Následkem tohoto opatření ovšem bylo také výrazné snížení stavů lesní zvěře. Tento pokles stavů zvěře byl také jedním z důvodů přijetí nového zákona č. 49 z. z. ze dne 1. června 1866, který přinesl další zásadní změny do právní úpravy myslivosti. Omezoval členství v honebním společenstvu, podrobně upravoval tvorbu a jednání honebního společenstva a pro ty, kdo chtěli vykonávat právo myslivosti, stanovil povinnost vlastnit lovecký lístek. Byl zde dokonce i seznam osob, kterým lovecký lístek nesměl být vydán. Jednalo se např. o osoby trestané nebo osoby se sníženou přičetností, patřili sem však i dělníci pracující za týdenní či měsíční mzdu.

Tento zákon upravoval myslivost v Čechách, Morava a Slezsko měly svoji vlastní úpravu, která se v některých aspektech lišila. Příkladem může být povinnost majitele pozemků podat žádost o uznání vlastní honitby na okresní úřad, v Čechách tato povinnost neexistovala. Moravský zákon také přesně vymezoval institut loveckého hosta nebo obsahoval daleko demokratičtější úpravu vydávání loveckých lístků. Nebylo zde zakázáno vydávat lovecké lístky dělníkům, na druhé straně zde existovala možnost lovecký lístek nevydat osobám, které opakovaně porušovaly myslivecké předpisy.⁹

Dalším zákonem, který se zabýval v této době problematikou myslivosti, byl tzv. malý honební zákon č. 98/1929 Sb., který se od předchozích zákonů lišil především propracovanější úpravou ochrany a hájení zvěře.

V období nacistické okupace se právo myslivosti řídilo dvěma nařízeními, a to nařízením č. 127/1941 Sb. a nařízením č. 128/1941 Sb. Tato nařízení, na rozdíl od většiny tehdy přijatých zákonů, vnesla mnoho moderních a zároveň užitečných prvků do naší myslivecké legislativy. Za všechny lze jmenovat zvýšení minimální výměry honiteb, a to u nově vzniklých vlastních honiteb na 150 ha a u společenstevních honiteb na 250 ha. Uvedené minimální výměry mohly být zvýšeny, a to až na 300, respektive

⁹ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 7 - 12.

500 ha. Vlastník souvislých pozemků měl zákonný nárok na vlastní honitbu. Pokud nechtěl právo myslivosti sám vykonávat, měl povinnost se vlastní honitby zříci. Dále zde byla povinnost vykonávat právo myslivosti dle zásad myslivecké etiky. Prodloužily se doby pronájmu, a to na 9 let u honiteb s drobnou zvěří a na 12 let u honiteb se spárkatou zvěří. Pozitivně je nutno také hodnotit vydání loveckého lístku na základě prokázání myslivecké kvalifikace složením myslivecké zkoušky. Tato úprava měla však i své stinné stránky, ke kterým patřil bezesporu zákaz vydávání loveckých lístků židům. Nařízení č. 127/1941 Sb. také zavedlo povinné členství v České myslivecké jednotě.¹⁰

Pro poválečnou dobu byla charakteristická mnohost právních předpisů upravujících právo myslivosti. Jejich různorodost a častý nesoulad byly důvodem pro přijetí nového zákona o myslivosti č. 225/1947 Sb. Tento zákon lze pokládat do určité míry za kompromis mezi úpravou přijatou za protektorátu a předválečnými předpisy. Zákon nově definuje myslivost a označuje ji za „kulturní hodnotu“. Nové je také dělení zvěře na užitkovou a škodlivou. Negativně lze hodnotit snížení minimálních výměr honitby. U společenstevní honitby nyní stačilo 150 ha souvislých pozemků a u honitby vlastní 200 ha. Pro vznik honitby bylo potřeba prokázat existenci podmínek pro vznik a také schválení vzniku honitby ve správním řízení.

Zákon také rozšířil definici výkonu práva myslivosti, a to o právo zvěř chránit. Novinkou byla i ustanovení o mysliveckém hospodáři. Mohl jím být majitel vlastní honitby, pachtýř nebo pověřená osoba v honebním společenstvu. Uživatel honitby měl novou povinnost ustanovit tzv. mysliveckého hajného, jehož hlavním úkolem byla ochrana myslivosti. Takovýto hajný měl postavení veřejného činitele.

Stejně jako v protektorátním nařízení byla upravena povinnost používat lovecky upotřebitelného psa. Podobně byla upravena i dohledávka postřelené zvěře v sousední honitbě a na nehonebních pozemcích a převzat byl i výčet zakázaných způsobů lovu.

Zcela novým způsobem zákon upravil režim vydávání loveckých lístků a povolenek k lovu. Mezi jinými zvedl věkovou hranici z původních 14 na 18 let nebo zrušil denní lovecké lístky pro tuzemce. Nově také zákon řešil způsob náhrady škody způsobené zvěří. Hradily se veškeré škody na polních a lesních kulturách způsobené

¹⁰ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 12 - 14.

užitkovou zvěří. Takováto úprava byla zcela v souladu se zájmy zemědělské a lesní výroby.¹¹

Co se týká organizace myslivosti, tak nadále bylo povinné členství v Československé myslivecké jednotě, respektive ve Zväzu poľovníckých ochranných združení na Slovensku. V roce 1961 jsou obě sdružení sloučena do Československého mysliveckého svazu.

Změnou také prošla úprava nájmu honiteb. Od roku 1951 mohou uzavírat nájemní smlouvy nadále pouze tzv. lidové myslivecké společnosti a už nikoli jednotlivci. Tato úprava odpovídá podmínkám, které byly u nás nastoleny po komunistickém převratu v roce 1948.¹²

V roce 1962 byl přijat nový zákon o myslivosti č. 23/1962 Sb., který prošel mnoha novelizacemi a platil až do roku 2002. Zákon přizpůsobil výkon práva myslivosti tehdejší ideologii, což se projevilo mimo jiné v tom, že právo myslivosti už nebylo spjato s vlastnictvím honebních pozemků. Právo myslivosti náleželo pouze socialistickým organizacím, jako byly státní lesy či státní statky a těm náleželo oprávnění ho za úplatu převést na myslivecká sdružení. Minimální výměra honitby činila 500 ha.

Toto období se vyznačovalo mnoha negativními vlivy, které působily na myslivost a s jejichž následky se dodnes potýkáme. V důsledku kolektivizace zemědělství byly spojovány jednotlivé zemědělské usedlosti, rozorávány meze a ničeny remízky, které tvořily přirozené prostředí a úkryt drobné zvěře. Na takto vytvořených obrovských lánech se zvěř neměla kam skrýt před predátory a mohla se tak stát jejich snadnou kořistí. S tímto obdobím je také spojena rozsáhlá chemizace a mechanizace zemědělství a rozvoj průmyslu, které měly velmi negativní dopad na krajinu v podobě znečištění ovzduší, vod, půdy, ničení lesů apod. Následkem toho všeho byl rapidní pokles stavů zvěře, a to především zvěře drobné, rozsáhlé škody působené na zvěři a také pokles produkce zvěřiny. Upadala i myslivecká etika a morálka a zanedbávaly se myslivecké tradice.

Změna nastala až po roce 1989, kdy byla přijata poměrně rozsáhlá novela zákona o myslivosti pod číslem 270/1992 Sb. Právo výkonu myslivosti bylo opět spojeno s vlastnictvím půdy a pronajímat ho mohly jak osoby fyzické, tak právnické. Samy si

¹¹ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 14 – 16.

¹² Penzum znalostí z myslivosti, Druckvo, 2009, str. 22.

také stanovovaly výši úplaty. Honitby byly uznávány buď jako honitby vlastní, nebo jako honitby společenstevní, přičemž minimální výměra byla stanovena nadále na 500 ha souvislých honebních pozemků. Výkon práva myslivosti náležel pouze myslivcům, kteří složili příslušnou odbornou zkoušku a prokázali tak svou kvalifikaci. Zákon zrušil dělení zvěře na užitkovou a škodnou a upravil také výčet druhů zvěře. Novela také upravila odpovědnost za škody způsobené na zvěři. Byl vložen § 22a, který stanovil, že *„za škodu způsobenou na zvěři odpovídá každý, kdo ji způsobil porušením právní povinnosti.“* Náhrada škody na zvěři náležela uživateli honitby.¹³

I přes četné změny zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, nevyhovoval dynamickému vývoji a směřování moderní myslivosti, a proto byl s účinností od 1. 7. 2002 nahrazen novým zákonem o myslivosti č. 449/2001 Sb., o kterém bude pojednáno dále.

¹³ Penzum znalostí z myslivosti, Druckvo, 2009, str. 22 - 23.

2. Prameny právní úpravy myslivosti

2.1. Prameny právní úpravy v České republice

Právo myslivosti je v České republice upraveno poměrně značným množstvím předpisů různé právní síly. Najdeme zde úpravu na úrovni ústavní, řadu zákonů, které obsahují ustanovení myslivosti přímo upravující, nebo která s myslivostí nějakým způsobem souvisí a v neposlední řadě i množství podzákonných právních předpisů, především vyhlášek, které provádějí jednotlivé zákony.

Základ právní úpravy myslivosti tvoří Ústava České republiky¹⁴ a Listina základních práv a svobod¹⁵ jako předpisy nejvyšší právní síly. Ústava již ve své preambuli zakotvuje odhodlání střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní bohatství, přičemž myslivost je podle § 2 písm. a) MysZ považována za součást českého národního kulturního dědictví. Dále je důležitý čl. 7, kde je stanovena povinnost státu dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. V oblasti myslivosti je přírodní bohatství chráněno především prostřednictvím zákonné úpravy chovu a zachování druhů volně žijící zvěře, dovozu a vývozu volně žijící zvěře, dále také prostřednictvím regulace stavů zvěře či skrze stanovení povinností, které mají přispět k zlepšování životních podmínek zvěře.

V Listině je důležitý čl. 11, který určuje vztah mezi vlastnictvím a ochranou životního prostředí zákazem výkonu vlastnického práva způsobem, který poškozují přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. V oblasti myslivosti je tento článek realizován např. stanovením povinností vlastníkům domácích a hospodářských zvířat nebo vlastníkům pozemků, které mají za cíl chránit volně žijící zvěř před zraněním či usmrcením, jejichž původci mohou být právě domácí nebo hospodářská zvířata nebo činnost vlastníků pozemků při jejich obhospodařování. Nesmíme opomenout ani čl. 35, podle něž má každý právo na příznivé životní prostředí a nikdo nesmí při výkonu svých práv ohrožovat nebo poškozovat životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. V oblasti myslivosti můžeme realizaci tohoto ustanovení spatřovat v právu každého vstupovat do honitby jako součásti krajiny, přičemž každý, kdo tohoto právo využije, je povinen zároveň respektovat omezení výkonu tohoto práva,

¹⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

kteře spočívá v zákazu zvěř plašit, rušit při hnízdění či kladení mláďat nebo v zákazu poškozovat nebo ničit myslivecká zařízení.

Zákonem, který dnes upravuje právo myslivosti jako celek, je zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, dále jako MyslZ, nebo jen zákon. Nahradil zákon z roku 1962, který i přes množství novel nevyhovoval současnému vývoji, především v oblasti ochrany zvěře. Novela starého zákona z roku 1992 (č. 270/1992 Sb.) dokonce značnou měrou přispěla k rozšíření pytláctví, snížení jakosti zvěře a obecně ke zhoršení životních podmínek zvěře, což byly také hlavní důvody pro přijetí úpravy nové.¹⁶

Myslivost je především zaměřena na ochranu živočichů a jejich přirozeného prostředí. Ochrana živočichů je však velmi složitá a rozsáhlá problematika, kterou kromě zákona o myslivosti upravuje celá řada dalších předpisů. Z množství předpisů o ochraně živočichů s myslivostí souvisí především následující. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. V § 5 je stanovena obecná ochrana všech rostlin a živočichů. Tato ochrana se však *„nevztahuje na zásahy při hubení rostlin a živočichů upravené zvláštními předpisy.“* Mezi tyto zvláštní předpisy je řazen i zákon o myslivosti. Zákon o ochraně přírody a krajiny obsahuje také zvláštní ochranu vybraných vzácných a ohrožených druhů, které dělí na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Z hlediska ochrany ohrožených druhů je důležitý také zákon č. 100/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterým se reguluje obchodování s ohroženými druhy. Nezastupitelné místo má dále zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Myslivosti se týká např. zákaz cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném zvířeti. Výjimkou je výcvik loveckého dravce.

Jednou z nejproblematictějších oblastí myslivosti je náhrada škod. Kromě úpravy obsažené v zákoně o myslivosti, která řeší obecně škody způsobené zvěří, má právní řád i speciální úpravu v zákoně č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů. Mezi vybrané živočichy řadí bobra evropského, vydra říční či rysa ostrovida. V případě, že škoda byla způsobena některým vybraným živočichem a jsou-li splněny další zákonné podmínky, škodu hradí stát.

¹⁶ Viz Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Neméně důležitý je také zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje nakládání se zvěřinou.¹⁷

Kromě předpisů, které se týkají přímo živočichů, je oblast myslivosti regulována i dalšími předpisy. Jedná se o zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, významným je také zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, kde je upravena trestněprávní odpovědnost.

Co se týká podzákoných právních předpisů, se zákonem o myslivosti je spojeno celkem 5 prováděcích vyhlášek Ministerstva zemědělství, a to vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd, vyhláška č. 7/2004 Sb., o posouzení podmínek pro bažantnice a o postupu, jakým bude vymezena část honitby jako bažantnice a vyhláška č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě.

Důležité místo mají i dvě vyhlášky Ministerstva zemědělství provádějící zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů. První je vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů, která v § 5 obsahuje preventivní opatření k ochraně lesa před škodami působenými zvěří a druhou je vyhláška č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích.

Pro stanovování výše náhrady škody způsobené zvláště chráněnými živočichy je důležitá vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 360/2000 Sb., o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy.

Své místo mezi prováděcími vyhláškami, které mají vztah k zákonu o myslivosti, má i vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění

¹⁷ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 405 – 407.

pozdějších předpisů. Práva myslivosti se týkají hlavně ustanovení § 15 a § 16, která stanovují ochranu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

2.2. Prameny právní úpravy Evropské unie

Evropské právo neřeší problematiku spojenou s právem myslivosti jednotně a dává tak prostor jednotlivým členským státům, aby tuto oblast upravily svými vlastními právními předpisy. Je to především z toho důvodu, že v různých členských zemích je myslivost chápána různě, vychází z jiných tradic, je spojena s jinými právy a povinnostmi a v neposlední řadě zde jsou také odlišné stavy populace místní zvěře, na kterých je myslivost závislá.¹⁸

Přesto je zde řada otázek, které s myslivostí souvisí, a u kterých je jednotná úprava na úrovni Unie vhodná a žádoucí. Jedná se především o problematiku ochrany zvířat žijících ve volné přírodě a jejich přirozených stanovišť, regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy, regulace mezinárodního obchodu s výrobky a produkty z některých druhů nebo o problematiku způsobu lovu.

Svůj vliv na právní úpravu myslivosti v jednotlivých členských zemích mají i různé evropské instituce. Jednou z nejdůležitějších je od roku 1989 *Stálý lesnický výbor*.¹⁹ Jedná se o instituci, která zastupuje správy lesů členských států EU. Má celkem 28 členů a je řízena Evropskou komisí. Předmětem činnosti *Stálého lesnického výboru* jsou především konzultace a řízení zvláštních lesnických opatření a také poskytování odborných znalostí při tvorbě opatření, která se týkají lesů v rámci různých politik EU.

Ze sekundárních právních předpisů, které upravují ochranu volně žijících živočichů a jejich přirozeného prostředí, jsou důležité především dvě směrnice, a to směrnice č. 147/2009/ES, o ochraně volně žijících ptáků a směrnice č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Směrnicí č. 147/2009/EHS, o ochraně volně žijících ptáků jsou chráněny všechny druhy ptáků, které se přirozeně vyskytují na území Evropské unie. Ochrana se vztahuje také na hnízda, vejce a stanoviště ptáků. Nejedná se však o absolutní ochranu a směrnice zná i výjimky z této ochrany. Výjimky se týkají např. bezpečnosti letového provozu, vědy a

¹⁸ Damohorský, M. – Smolek, M.: Zemědělské právo – Učební pomůcka, 1. vydání, IFEC, s.r.o., Praha 2001, str. 97.

¹⁹ Damohorský, M. – Smolek, M.: Zemědělské právo – Učební pomůcka, 1. vydání, IFEC, s.r.o., Praha 2001, str. 98.

výzkumu nebo ochrany rostlin a živočichů. Součástí směrnice je i několik příloh. Příloha I směrnice obsahuje seznam ptačích druhů, které jsou mimořádně ohroženy, a proto jsou předmětem zvláštních opatření. Mezi jinými je zde povinnost pro vybrané druhy vyhlásit oblasti pro jejich ochranu, tzv. oblasti zvláštní ochrany ptactva. V Příloze II jsou uvedeny druhy ptáků, které je možno lovit podle vnitrostátních předpisů. Příloha III stanovuje druhy ptáků, které je možno držet a chovat v lidské péči za účelem prodeje a Příloha IV vyjmenovává zakázané způsoby lovu.

Směrnice č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin si klade za cíl ochranu biodiverzity a přírodních stanovišť. Upravuje postup vyhlašování evropsky významných lokalit, které tvoří soustavu chráněných území NATURA 2000. Lokality, které byly zařazeny do této soustavy, musejí být členskými státy velmi přísně chráněny. Směrnice obsahuje i určité zákazy, které mají za úkol chránit vybrané druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Jedná se o zákazy úmyslného odchytu, usmrcování, vyrušování, úmyslného ničení nebo sběru vajec. Zakázány jsou také některé způsoby lovu nebo přepravy.²⁰

Dalším důležitým předpisem je Nařízení Rady č. 338/97/ES, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi. Kromě vývozu a dovozu exemplářů ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin upravuje také obchod a držení takovýchto exemplářů v rámci EU. Nařízení obsahuje i poměrně obsáhlou definici exempláře, podle které se za exemplář považuje *„jakýkoli živočišný nebo rostlinný jedinec, ať živý nebo neživý, patřící k některému z druhů zařazených do příloh A až D, jakákoli jeho část nebo odvozenina, ať tvoří součást jiného zboží či nikoli, jakož i jakékoli jiné zboží, u něhož je podle průvodních dokumentů, obalu nebo označení či etikety nebo jakýchkoli jiných příznaků patrné, že představuje nebo obsahuje části či odvozeniny živočichů nebo rostlin uvedených druhů...“*²¹

Neměli bychom také zapomenout na Nařízení Rady č. 3254/91/EHS, které zakazuje používat nášlapné pasti a dovážet kožešiny z určitých zvířat ze zemí, ve kterých se tyto pasti používají. Smyslem nařízení je ochrana zvířat před utrpením a trýznivou smrtí, které s sebou chytání do nášlapných pastí přináší.

²⁰ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 357- 362.

²¹ Čl. 2 písm. t) Nařízení Rady č. 338/97/ES.

V oblasti ochrany živočichů je často diskutovaným tématem nehumánní lov tuleňů, a to především mláďat, kdy se k usmrcení jedince používají drastické metody, při kterých zvíře dlouho trpí, a to jen z toho důvodu, aby nebyla poškozena na trhu velmi ceněná kožešina. Evropská unie na tento problém zareagovala přijetím Směrnice Rady č. 83/129/EHS, o dovozu kůží z určitých druhů tuleňů mláďat a výrobků z nich odvozených do členských států nebo Nařízením Rady a Evropského parlamentu č. 1007/2009/ES, o obchodování s produkty tuleňů. Nařízení stanovuje přísné podmínky, za kterých je možné produkty z tuleňů dovážet. Unie např. dovoluje dovážet produkty, které pocházejí od tuleňů, kteří byli uloveni „*při tradičních lovech tuleňů pořádaných inuitskými a jinými původními společenstvími, které přispívají k jejich živobytí.*“²²

Evropská unie se však nezaměřuje jen na svoji vlastní úpravu ochrany živočichů a jejich přirozeného prostředí, respektive na sjednocování právních úprav členských států, ale podílí se na této ochraně také v globálním měřítku, a to jako signatář mnoha mezinárodních dohod. S myslivostí souvisí především Bernská úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť, Úmluva o biodiverzitě, Dohoda o mezinárodních normách humánního lovu do pastí či Bonnská úmluva o ochraně stěhovavých druhů.²³

2.3. Prameny mezinárodní právní úpravy

Myslivost jako taková není předmětem mezinárodních dohod, proto nenajdeme žádnou mezinárodní úmluvu, která by řešila problematiku myslivosti jako celek. Důvodem je, stejně jako u evropské úpravy, rozdílnost mezi jednotlivými státy v chápání myslivosti, jejich tradic a zvyků, v odlišných stavech populace místní zvěře nebo odlišnost v konkrétních právech a povinnostech, které státy s myslivostí spojují.

Na mezinárodní úrovni je však řešena celá řada otázek a problémů, které s myslivostí velmi úzce souvisí. Jedná se především o problematiku ochrany živočichů a jejich přirozeného prostředí. Mezinárodní dohody se v této oblasti týkají zejména mezinárodního obchodu se zvířaty, ochrany stěhovavých druhů zvířat a jejich přírodních stanovišť nebo ochrany biodiverzity. Mezinárodní spolupráce v této oblasti je velmi důležitá, především proto, že se jedná o problémy, které svou vlastní podstatou

²² Čl. 3 odst. 1 Nařízení Rady a Evropského parlamentu č. 1007/2009/ES.

²³ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 358, 401 - 405.

překračují hranice států a pouhá vnitrostátní úprava by tak nebyla dostatečně efektivní a účinná.

Česká republika se v této oblasti řadí k vyspělým státům světa, pro které je ochrana živočichů a jejich přirozeného prostředí na globální úrovni jednou z priorit. Intenzivně se věnuje spolupráci jak se ostatními státy, tak mezinárodními organizacemi a postupně přistoupila k většině významných mezinárodních dohod, které se touto problematikou zabývají.

Jednou ze základních dohod je *Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví*. Z hlediska myslivosti je důležitá především ochrana přírodního dědictví, kdy jsou mezi jinými také chráněny lokality, kde se vyskytují ohrožené druhy zvířat a rostlin. V České republice však zatím žádná přírodní oblast na Seznam světového kulturního a přírodního bohatství zařazena nebyla. Česká republika však poměrně nedávno dosáhla jiného úspěchu, který s ochranou přírody ale i s myslivostí souvisí. V listopadu 2010 bylo v keňské Nairobi zařazeno na seznam kulturního dědictví sokolnictví.²⁴

Další mezinárodní dohodou je *Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva*. Jak už název napovídá, cílem ochrany jsou mokřady a vodní ptáci, kteří v těchto mokřadech sídlí. Úmluva zvláště chrání mokřady, kterým hrozí větší nebezpečí zničení nebo poškození jako následek hospodářské činnosti člověka. Pro tyto mokřady je vytvořen speciální Seznam ohrožených mokřadů. Tato úmluva je na území České republiky realizována zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.²⁵

Vážným problémem v oblasti ochrany živočichů je obchod s jejich ohroženými druhy. Ilegální obchod se zvířaty a rostlinami je, co se výnosností týče, na třetím místě na světě. Výnosnější už jsou jen obchody s drogami a se zbraněmi.²⁶ Státy na tuto alarmující skutečnost reagovaly přijetím *Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin*. Dohoda má chránit biologickou rozmanitost tím, že státy budou společně sledovat a kontrolovat veškerý

²⁴ Blíže srov. Straka, B.: Kterak čeští sokolníci k největší nominaci v historii Unesco přišli, in: Myslivosť, Stráž myslivosti, č. 12/2011, str. 36.

²⁵ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 341 a násl.

²⁶ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 345.

obchod s volně žijícími živočichy a palně rostoucími rostlinami. Cílem této společné regulace je zabránit vyhubení ohrožených druhů zvířat a rostlin.²⁷

Úmluva třídí jednotlivé druhy a podle stupně ohrožení je řadí na speciální seznamy, které jsou vedeny v rámci příloh úmluvy. Podle tohoto zařazení je odstupňována ochrana jednotlivých druhů a řídí se jím také režimy nakládání.

Ochranu stěhovavých druhů řeší *Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů*. Má za úkol chránit migrující živočichy ve všech oblastech jejich výskytu a především na tahových cestách. Obsahuje dvě přílohy, kdy v Příloze I jsou uvedeny přímo ohrožené druhy a v místech jejich výskytu je zakázán jejich lov a v Příloze II jsou uvedeny druhy, které mohou mít z mezinárodní spolupráce prospěch. Úmluva také otevírá prostor pro uzavírání dílčích dohod, které se týkají druhů uvedených v Příloze II. Česká republika se v rámci této úmluvy zaměřuje zejména na ochranu netopýrů a stěhovavých vodních ptáků.²⁸

Velmi důležitou mezinárodní dohodou je *Úmluva o biologické rozmanitosti*. Biodiverzitu chrání ve třech podobách, a to jako biodiverzitu ekosystémovou, druhovou a genetickou. Jedním z největších přínosů úmluvy je zakotvení základních zásad ochrany biologické rozmanitosti. Na první místo staví zásadu ochrany *in situ*, která znamená, že organismy mají být chráněny především ve svém přirozeném prostředí, kterým je volná příroda. Pouze v případě, že tato ochrana už není možná, nastupuje druhá zásada ochrana *ex situ*. Tato zásada znamená ochranu mimo přirozený výskyt např. v zoologických zahradách, záchranných stanicích nebo genových bankách. Úmluva se věnuje i dalším otázkám jako jsou biologická bezpečnost, využívání genetických zdrojů nebo přístup k biotechnologiím a tomu odpovídající výměna informací.

Z pohledu myslivosti je velmi významná *Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť*. Je tomu tak mimo jiné proto, že zákon o myslivosti je jedním ze zákonů, které zajišťují závazky z této úmluvy. Úmluva se zaměřuje na rostliny a živočichy, jejichž efektivní ochrana vyžaduje mezinárodní spolupráci. Úmluva obsahuje také seznamy ohrožených druhů a výčet zakázaných způsobů lovu. Státy, které přistoupí k této úmluvě, musí především podporovat mezinárodní spolupráci v oblasti ochrany přírody, zohledňovat ochranu přírody při řízení

²⁷ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 345.

²⁸ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 344 – 349.

hospodářského rozvoje a také uvést do souladu vnitrostátní legislativu s touto úmluvou. Kromě zákona o myslivosti je úmluva na území České republiky realizována zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Na půdě Rady Evropy byla přijata úmluva, která jako první upravuje ochranu všech typů krajiny v Evropě včetně krajin, které nejsou ničím zvláštní či pozoruhodné nebo krajin, které jsou součástí městských zástaveb. Z hlediska myslivosti je tato úmluva významná především proto, že chrání typy krajiny, které sice ničím významné nejsou, ale které i přesto tvoří domov pro velké množství živočichů. Touto úmluvou je *Evropská úmluva o krajině*. Signatářské země jsou povinny přijímat zvláštní opatření k ochraně krajiny, která by měla spočívat především v osvětě a vzdělávání svých občanů v oblasti hodnot, jejichž nositelem krajina je a nutnosti její ochrany. Státy by také měly zhodnotit typy a stav jednotlivých krajin na svém území a přizpůsobit jejich ochraně svůj hospodářský rozvoj.²⁹

²⁹ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 349 a násl.

3. Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

Současný zákon o myslivosti pochází z roku 2002, konkrétně nabyl účinnosti 1. července 2002. Nahradil zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, který již nesplňoval požadavky kladené na moderní myslivost.

Se zákonem o myslivosti je spojeno celkem 5 prováděcích vyhlášek, které byly rozebrány v předešlé kapitole.

Zákon o myslivosti je rozdělen celkem do 10 částí, některé z nich se pak ještě dále dělí na hlavy. Předmět a účel úpravy jsou definovány v generální klausuli, patří sem chov zvěře, její dovoz a vývoz, tvorba honiteb a právní postavení honebního společenstva, lov zvěře a jiných živočichů a kontrola ulovených jedinců, náhrada škod způsobených zvěří a na zvěři, státní správa myslivosti či podpora udržení myslivecké kultury a jejích tradic.

3.1. Chov zvěře

3.1.1. Základní pojmy

Pojem zvěř je zákonem přesně definován v § 2 písm. b) MyslZ jako „*obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů.*“ Zákon o myslivosti zvěř dělí na druhy, které lze obhospodařovat lovem a na druhy, které lovit nelze. Mezi druhy zvěře, které nelze lovit patří i zvláště chránění živočichové podle zvláštních právních předpisů. U těchto živočichů neplatí zákaz lovu absolutně a orgán ochrany přírody může ze zákazu lovu udělit výjimku.³⁰

Jak zvěř, kterou lovit nelze, tak zvěř, která lovem obhospodařována být může, zákon dále dělí na savce a ptáky. Dřívější právní úprava obsahovala dělení na zvěř srstnatou a pernatou, ale toto rozdělení nebylo do nového zákona přejato. Zvěř, kterou podle § 2 písm. c) MyslZ nelze lovit, byla v dřívější úpravě označena jako zvěř hájená, ale ani tento termín zákon nepřejal. Zákon svou novou terminologií však nepoužívá příliš důsledně a např. v § 42 odst. 1 najdeme pojem zvěř, která není hájena.³¹

Zvěř řadíme do širší kategorie tzv. volně žijících živočichů. I když se na první pohled může zdát, že se jedná o téměř totožné pojmy, nelze je spolu zaměňovat. Volně

³⁰ Srov. § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 414.

žijící živočich je pojem širší než pojem zvěř a zahrnuje i další zvířata, která podle zákona o myslivosti zvěři nejsou. Volně žijící živočich je definován jako „*jedinec živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do přírody.*“³² Z uvedené definice lze dovodit, že zvířata, která jsou zvěři, jsou zároveň i volně žijícími živočichy, naopak ale ne každý volně žijící živočich je zároveň i zvěří.

Dalším důležitým pojmem je samotný chov zvěře. Nejedná se o jakoukoli činnost, která splňuje určité prvky chovu, ale o přesně definovanou aktivitu s jasně stanovenými cíli. Zákon chovem zvěře rozumí „*odborné zásahy sledující určité vymezené biologické cíle, zachování rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a prostředím, udržování přírodní kvality genofondu zvěře, cílené zvyšování chovné kvality zvěře a úprava stavů zvěře na optimální stav.*“³³ Z činností, které jsou součástí práva myslivosti, je právě chov zvěře jednou z nejdůležitějších a pro zachování volně žijící zvěře na našem území je zcela zásadní.

3.1.2. Zásady chovu zvěře

Aby chov zvěře plnil zákonem stanovené cíle, tedy aby pomocí odborných zásahů byla zvěř v naší přírodě zachována a zlepšovala se její kvalita, je stanoveno několik základních zásad, z nichž je nutno při efektivním chovu zvěře vycházet. Jedná se především o zásadu zachování všech druhů zvěře a podporu a ochranu zvěře, kterou lze z geografického hlediska považovat za zvěř původní. Z toho důvodu je stanovena povinnost držitele, popř. nájemce honitby udržovat zvěř v rozmezí mezi tzv. minimálním a normovaným stavem zvěře. Tyto stavy určuje orgán státní správy myslivosti ve svém rozhodnutí o uznání honitby a řídí se při tom vyhláškou č. 491/2002 Sb. Minimální stav zvěře je definován v § 3 odst. 2 MyslZ jako „*stav při kterém není druh ohrožen na existenci a jeho populační hustota zabezpečuje biologickou reprodukci druhu.*“ Stavem normovaným je podle stejného ustanovení „*nejvýše přípustný jarní stav, který odpovídá kvalitě životního prostředí zvěře a úživnosti honitby; uvádí v rámci jakostní třídy honitby i požadovaný poměr pohlaví a věkovou skladbu zvěře a koeficient požadované produkce.*“ Vyhláška č. 491/2002 Sb. upravuje celkem 4 jakostní třídy,

³² § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

³³ § 3 odst. 1/MyslZ.

kteře určují vhodnost chovu určitého druhu zvěře z hlediska kvality prostředí. Zařazení do jednotlivých tříd se řídí přírodními podmínkami v dané honitbě.

K zachování druhů zvěře slouží i určitá omezení a zákazy v zákoně stanovené v § 4 a § 5. V některých honitbách je za tímto účelem možné omezit obvyklý způsob jejich mysliveckého užívání a stanovit podmínky takového užívání nebo vydat pokyny pro myslivecké hospodaření. Toto oprávnění je svěřeno orgánu státní správy myslivosti, jež ho může využít pouze, pokud je na takovém omezení obecný zájem.

Stavy zvěře na našem území mohou být ohroženy jejich nadměrným a nekontrolovaným dovozem a vývozem nebo vypouštěním geograficky nepůvodních druhů. Proto je k těmto činnostem nutný souhlas orgánu státní správy myslivosti, který obsahuje výčet podmínek, které musejí být splněny. Pro vypouštění geograficky nepůvodních druhů panují ještě přísnější podmínky, kdy kromě souhlasu orgánu státní správy myslivosti je ještě třeba předchozí souhlas orgánu ochrany přírody a dodržení veterinárních předpisů. Pokud nejsou tyto podmínky dodrženy, dopouští se daná osoba správního deliktu, za který jí hrozí pokuta až do výše 200 000 Kč.³⁴

Zákon v § 5 reguluje vypouštění zvěře do honiteb. Vypouštět zvěř je dovoleno pouze držiteli honitby, ostatní osoby musejí mít jeho souhlas. K tomu, aby mohla být zvěř vypuštěna, je nutný souhlas orgánů státní správy myslivosti, lesů a ochrany přírody. Orgánem ochrany přírody, který dává svůj souhlas ve formě závazného stanoviska, je krajský úřad.³⁵

S vypouštěním druhů zvěře je spojen i taxativní výčet zákazů, které mají především ochránit zvěř před křížením s jinými než volně žijícími druhy zvěře, a tím i před snižováním kvality genofondu zvěře. Zákaz vypouštění se týká jedinců druhů zvěře, které jsou drženy ve farmových chovech a jejich mláďat, dále zvěře a zvířat získaných křížením mezi druhy zvěře a mezi druhy hospodářských zvířat a v neposlední řadě je také zakázáno vypouštět zvěř, která byla chována v zajetí. Dále je zakázáno zavádět v honitbě další druhy zvěře bez souhlasu orgánu státní správy myslivosti po vyjádření orgánu státní ochrany přírody. Zákaz vypouštět zvěř chovanou v zajetí však není absolutní a takovou zvěř je možné do honitby vypustit v případě, že orgán státní ochrany přírody udělil z tohoto zákazu výjimku.

³⁴ § 64 odst. 2/MyslZ.

³⁵ Srov. § 77a odst. 8 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Vypouštění živočichů do volné přírody řeší kromě zákona o myslivosti i zákon o ochraně přírody a krajiny. Upravuje vypouštění geograficky nepůvodních druhů živočichů, kříženců druhů živočichů a zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči. Při vypouštění geograficky nepůvodních druhů a kříženců je vyžadováno povolení orgánu ochrany přírody, v případě vypouštění zvláště chráněných živočichů odchovaných lidmi se vyžaduje souhlas orgánu ochrany přírody. Pokud se vypouští vyléčený zvláště chráněný jedinec ze záchranné stanice, kam se dostal z důvodu nemoci nebo zranění, postačí pouhé oznámení záchranné stanice orgánu ochrany přírody o místě, termínu a způsobu vypuštění.

Vztah obou právních předpisů není dnes zcela jasný. Do roku 2009 zákon o ochraně přírody a krajiny v § 90 odst. 4 zakotvoval svoji specialitu ve vztahu ke stanoveným předpisům, mezi kterými byl i zákon o myslivosti. Toto ustanovení však bylo jednou z novelizací zrušeno. Vypuštění tohoto ustanovení může mít v praxi za následek zmatky v interpretaci, neboť i jiné zákony mají ochranná ustanovení, a proto otázka, zda platí ta či ona úprava, se může lehce stát předmětem sporu.³⁶

3.1.3. Chov v zajetí

Problematika chovu zvířete není vyčerpána pouze úpravou chovu zvířete ve volné přírodě a zákon pamatuje i na situaci, kdy je zvíře chováno v zajetí. Osoba, která má v úmyslu chovat zvíře v zajetí musí nejprve specifikovat podmínky, ve kterých hodlá zvíře chovat. K samotnému chovu zvířete v zajetí pak uděluje souhlas orgán státní správy myslivosti, a to na základě žádosti, která musí obsahovat vyjádření veterinárních orgánů a orgánů na ochranu zvířat proti týrání k předloženým podmínkám chovu. Tento souhlas není třeba v případě chovu zvířete v zoologických zahradách a v případě chovu loveckých dravců.

Zákon ovšem nepovažuje každé držení zvířete mimo volnou přírodu za chov v zajetí. Chovem v zajetí podle § 7 MyslZ není „*krotký chov nebo polodivoký chov zvířete prováděný pro účely zazvěřování honiteb, péče o zraněnou zvířet prováděná uživatelem honitby po nezbytnou dobu, záchranné chovy a stanice potřebné péče o zraněné živočichy zřizované podle předpisů o ochraně přírody.*“

³⁶ Prchalová, J.: Zákon o ochraně přírody a krajiny a NATURA 2000, úplné znění zákona s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy, 2. vydání, Praha: Linde, 2010, str. 285.

Schválení orgánu státní správy myslivosti je třeba u zařízení, v nichž jsou umístěny záchranné chovy zvláště chráněných živočichů a kde se provádí péče o zraněné živočichy zvláště nechráněné, pokud jsou zvěří. Vypouštět jedince z takovýchto zařízení je možné pouze s vědomím držitele a uživatele honitby a až po projednání věci s orgánem státní správy myslivosti.

Při výcviku loveckých psů se v praxi často užívají živí jedinci lišky obecné a z toho důvodu je třeba dočasně držet tyto jedince v zajetí. Vzhledem k tomu, že se jedná o činnost pro lišky značně stresující, je žádoucí, aby držení lišky v zajetí i samotný výcvik byly pod přísnějším dohledem než klasický chov v zajetí. Proto na podmínky výcviku loveckých psů a držení lišky v zajetí dohlízejí nejen orgány státní správy myslivosti, ale také orgány na ochranu zvířat proti týrání. K dočasnému držení lišky obecné v zajetí je nutný souhlas obou těchto orgánů, které mají zároveň právo stanovit podmínky pro výkon této činnosti.

3.1.4. Chovatelské přehlídky

Zásadním nástrojem v oblasti chovu zvěře jsou chovatelské přehlídky trofejí. Trofejí je třeba rozumět „*rohy, parohy a parůžky rohaté a parohaté zvěře včetně lebky oddělené před prvním krčním obrátem, zbraně u prasete divokého, lebky a kůže některých šelem.*“³⁷

Přehlídky slouží především pro hodnocení kvality chované zvěře a kontrolu zvěře lovené. O jejich pořádání mají právo každoročně rozhodnout orgány státní správy myslivosti a za tímto účelem ustanovují i hodnotitelskou komisi. Pořádáním takovýchto přehlídek jsou v praxi pověřovány místní myslivecké organizace.

Jednotlivým trofejím komise přiděluje body podle stanovených kritérií a v závislosti na získaném počtu bodů trofej získá zlatou, stříbrnou nebo bronzovou medaili. Pokud počet bodů, které komise trofeji udělila, přesáhne medailové bodové hodnoty, jedná se o tzv. význačnou trofej. Pro hodnocení těchto trofejí orgán státní správy myslivosti ustanovuje speciální ústřední hodnotitelskou komisi. Tyto trofeje mají také zvláštní evidenci, jež vede některá z místních mysliveckých organizací. U význačných trofejí je také regulován jejich vývoz do zahraničí. Jsou stanoveny podmínky, které musejí být před vývozem do zahraničí splněny. Patří sem ohodnocení

³⁷ § 6 odst. 1/MyslZ.

trofeje alespoň jedním členem ústřední hodnotitelské komise, vystavení hodnotitelské tabulky a pořízení fotodokumentace.

3.1.5. Vlastnictví zvěře

V souvislosti s problematikou náhrad škod způsobených zvěří a na zvěři, která je i dnes stále aktuální, se objevují diskuze ohledně vlastnictví zvěře. Volně žijící zvěř je považována za *res nullius*, věc ničí, a předmětem vlastnického práva může být pouze zvěř ulovená či zhaslá. Zvěř však není typickou věcí ničí, tak jak tento institut znalo již římské právo, a to především z toho důvodu, že vlastníkem klasické věci ničí se mohl stát kdokoli, kdo se věci zmocnil, toto však u zvěře neplatí.³⁸ Vlastníkem zvěře se nemůže stát kdokoli, ale pouze osoba k tomu ze zákona oprávněná a vlastnictví vzniká „až okamžikem ulovení nebo zhasnutí a právě tímto okamžikem zvěř přechází do vlastnictví subjektu oprávněného k výkonu práva myslivosti.“³⁹

Zcela opačně je pohlíženo na vlastnictví zvířat, která jsou chována v uzavřených oborách. Podle Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky „*zvířata, jež sice druhově jsou předmětem práva myslivosti, ale jsou chována v domácnostech, zoologických zahradách, uzavřených oborách a podobných zařízeních, resp. v zařízeních, jejichž charakter je výrobní (chov lišek, činčil apod. pro kožešiny), budou nepochybně vlastnictvím toho, kdo je pořídil (koupil, vyšlechtil atd.)*“⁴⁰ Komplikace nastávají při interpretaci pojmu „uzavřená obora“. Zatímco soudy tímto pojmem rozumí i oboru jako druh honitby, někteří právníci se domnívají, že uzavřenou oborou jsou ve stanovisku myšleny jen ohrazené pozemky, které naplňují znaky farmového chovu zvěře. Podle jejich názoru vede rozhodovací praxe soudů k dvojkolejnosti majetkoprávního režimu zvěře v oborách a honitbách neoborních.⁴¹

³⁸ Srov. Důvodovou zprávu k návrhu zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

³⁹ Stanovisko k otázce vlastnictví volně žijících zvířat, Právník, č. 1/1994, str. 81.

⁴⁰ Stanovisko k otázce vlastnictví volně žijících zvířat, Právník, č. 1/1994, str. 82.

⁴¹ Flora, M.: Odpovědnost za škody způsobené zvěří – základní principy platné právní úpravy, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 11/2014, str. 8 a násl.

3.2. Ochrana myslivosti a myslivecká stráž

3.2.1. Ochrana myslivosti

Ochrana zvěře je podle mého názoru nejdůležitější složkou výkonu práva myslivosti. Pro skutečné myslivce nejde pouze o zákonem stanovené povinnosti, ale hlavně o přirozenou součást myslivecké péče o přírodu, která vyplývá pro všechny myslivce z myslivecké etiky.

Zvěř je důležité chránit zejména před nepříznivými vlivy prostředí a nakažlivými nemocemi. Největší nebezpečí pro zvěř však představuje člověk a jeho činnost, proto se zvěř také chrání před škodlivými zásahy lidí a před volně pobíhajícími domácími zvířaty. Ochrana myslivosti zahrnuje dále ochranu životních podmínek zvěře, zajištění klidu v honitbě a ochranu mysliveckých zařízení. Pomocí chránit zvěř a její přirozené prostředí má i prevenční povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke zbytečnému ohrožování nebo zraňování zvěře a k poškozování jejich životních podmínek, která je stanovena pro všechny, kdo se svou činností vstupují do přírody.

Platná právní úprava ochranu zvěře realizuje pomocí různých omezení a zákazů a celkově ji můžeme označit za poměrně rigidní. Zakazuje se plašit zvěř jakýmkoli způsobem, s výjimkou opatření k zabránění škodám působených zvěří a dovolených způsobů lovu. Zakazuje se také rušit zvěř při hnízdění a kladení mláďat a provádět další činnosti záporně působící na život zvěře jako volně žijících živočichů, pokud nejde o činnosti při obhospodařování pozemků nebo o činnosti při návštěvách honiteb jako součástí krajiny. Z těchto zákazů nelze udělit žádnou výjimku, řadí se proto k tzv. zákazům absolutním. V tomto případě jde dokonce o přísnější úpravu než v zákoně o ochraně přírody a krajiny.⁴²

Zákon o myslivosti je přísnější díky zakotvení absolutního zákazu zvěř rušit při hnízdění a kladení mláďat nebo provádět další činnosti záporně působící na život zvěře jako volně žijících živočichů. Mezi tyto další činnosti můžeme zařadit např. chytání, rušení, sbírání a ničení jejich vývojových stádií či ničení jejich sídel. To, že je zákaz absolutní, vylučuje možnost se od něj jakýmkoli způsobem odchýlit, to znamená, že každý je povinen se za jakýchkoli okolností zdržet rušení zvěře a dalších činností, které mají na ni záporný vliv.

⁴² Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013, str. 425.

Zákon o ochraně přírody a krajiny obsahuje podobné zákazy, např. je zakázáno odchyťovat ptáky jakýmkoli způsobem, úmyslně poškozovat nebo ničit jejich hnízda nebo je úmyslně vyrušovat, dále zakazuje škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů např. je chytat nebo rušit. Tyto zákazy však nemají, na rozdíl od zákazů v zákoně o myslivosti, absolutní charakter a v případě, že jsou splněny zákonem stanovené předpoklady, je možné se od nich odchýlit. Takovými předpoklady jsou např. veřejné zdraví, veřejná bezpečnost, bezpečnost leteckého provozu, ochrana volně žijících živočichů, prevence škod nebo vědecké či výzkumné účely.

Myslivecká zařízení jsou chráněna pomocí zákazu poškozování nebo ničení takových zařízení. Jedná se např. o slániska nebo zařízení pro příkrmování, pozorování a lov zvěře. Tato zařízení mají pro ochranu zvěře velký význam, především v tzv. období nouze. Jejich výstavba a konkrétní umístění však nezáleží pouze na rozhodnutí myslivců, ale je zde vyžadován předchozí souhlas vlastníka honebního pozemku. Je upravena i situace, kdy by všichni vlastníci honebních pozemků v honitbě odmítli dát tento souhlas. V takovém případě o umístění mysliveckého zařízení rozhodne orgán státní správy myslivosti.

Z hlediska ochrany zvěře před různými stresovými faktory a pro zachování co možná největšího klidu v honitbě má zásadní význam oprávnění orgánu státní správy myslivosti omezit nebo dokonce zakázat vstup do honitby nebo jejích částí. Omezena může být i jízda koňmi nebo tažnými psy a další sportovní nebo zájmové činnosti. Toto opatření se provádí na žádost uživatele honitby, zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat. Omezit nebo zakázat vstup je možné i na dobu provádění lovů, v tomto případě se ale chrání spíše životy a zdraví lidí než samotná zvěř.

Zákon ukládá povinnosti také vlastníkům domácích a hospodářských zvířat a vlastníkům pozemků. Vlastníci domácích zvířat nesmějí nechat zvířata volně pobíhat v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího. Zákaz se vztahuje i na zvířata ze zájmových a farmových chovů. Vlastníci a nájemci pozemků mají povinnost při jejich obhospodařování dbát o to, aby zvěř nebyla zraňována nebo usmrcována.

Při zemědělském hospodaření na honebních pozemcích vzniká poměrně velké riziko zranění nebo dokonce usmrcení jednotlivých kusů zvěře. Zákonodárce si toho byl vědom a ve snaze eliminovat tyto škody na zvěři uložil vlastníkům, popřípadě nájemcům poměrně rozsáhle povinnosti, které mají za cíl zvěř plašit a vytlačovat ji

z obhospodařovaných pozemků, a tím ji chránit ať už před střetem s mechanizačními prostředky nebo před spásáním chemicky ošetřených plodin. Mezi tyto povinnosti patří informovat uživatele honitby o době a místě provádění zemědělských prací v noci, kosení pícnin nebo použití chemických přípravků na ochranu rostlin. Zvláštní povinnosti mají provozovatelé mechanizačních prostředků, kteří musejí při kosení pícnin používat účinné plašiče zvěře a pokud je to možné, měli by při sklizni postupovat tak, aby zvěř byla z pozemku vytlačena a nedošlo k jejímu střetu se zemědělskými stroji. Zákon nezapomíná ani na provozovatele silážních jam nebo krechtů, kteří jsou povinni zabezpečit jámy tak, aby k nim zvěř vůbec neměla přístup.

Mohlo by se zdát, že zvěř je, hlavně před zemědělskou činností, která zasahuje do jejího přirozeného prostředí, dobře chráněna, je nutné však říci, že opak je v tomto případě pravdou. Zemědělci o své činnosti myslivce neinformují buď vůbec, anebo jen velmi zřídka, plašiče nepoužívají a sklizeň provádí z jedné strany pole na druhou bez ohledu na možnost zalehlých kusů. Výsledkem bývá i několik usmrcených kusů zvěře na jediném poli. Jedná se především o srnčata, kterým instinkt velí přitisknout se před nebezpečím k zemi a nikoli utíkat, jak to činí dospělé kusy. Osobně jsem se setkala i se situací, kdy myslivci nabízeli zemědělcům prohledání pole před sklizní s loveckými psy, kteří by zalehlou zvěř vyplašili, ale i tato pro zemědělce finančně i časově nejméně náročná varianta se nesečkala s úspěchem.

Jedním z důvodů neplnění povinností vlastníky pozemků může být i fakt, že zákon nedisponuje efektivními sankcemi. Nedodržení nebo porušení povinností podle § 10 MyslZ je sice přestupkem, u právnických osob správním deliktem, ale fyzickým osobám hrozí pokuta nejvýše 10 000 Kč, respektive 30 000 Kč a osobám právnickým maximálně 40 000 Kč. Domnívám se, že tyto částky jsou přinejmenším nedostačující a vlastníci pozemků raději zaplatí pokutu, která je nesporně nižší než náklady, které by museli vynaložit na účinnou ochranu zvěře, jakou ukládá zákon.

Uživatelé polních honiteb jsou povinni na ochranu zvěře zakládat remízky a jiné vhodné úkryty pro zvěř. V minulosti byly remízky a jiné přirozené úkryty zvěře ničeny z důvodu spojování polností při kolektivizaci zemědělství. Důsledkem bylo vymizení drobné zvěře, jako je zajíc nebo koroptev. Dnes, na rozdíl od dob minulých, je setkání s touto zvěří velkou vzácností. Uživatelé lesních honiteb mají mimo jiné povinnost zakládat tzv. zvěřní políčka. Jedná se o místa, kde se vysévají plodiny atraktivní pro

zvěř, a tím se jí zajišťuje dostatek potravy. Své důležité místo mají i mezi opatřeními proti škodám působených zvěří.

Aby zvěř měla dostatek potravy po celý rok a nestrádala, jsou uživatelé honiteb povinni provozovat krmelce, zásypy, slaniska a napajedla. Zákon spojuje určité povinnosti s tzv. dobou nouze. Zákonná definice tohoto termínu chybí, ale lze jej charakterizovat jako „*období mimořádných stavů přírodních podmínek, kdy zvěř může vlivem přírodních podmínek či přírodních živlů strádat.*“⁴³ Konkrétně se za dobu nouze považují záplavy, povodně, lesní požáry nebo extrémně vysoká sněhová pokrývka. Pokud nastanou tyto situace, jsou uživatelé honiteb povinni provádět dostupná a přiměřená opatření k záchraně zvěře. V době nouze musejí uživatelé honiteb zvěř také řádně přikrmovat.

Přikrmování zvěře je v praxi velmi diskutovaným tématem a existují na ně různé názory. Část myslivecké veřejnosti se domnívá, že přikrmování je správné a žádoucí, část zastává názor, že zvěř je schopna přežít i extrémní podmínky bez přikrmování. Hlavním argumentem odpůrců přikrmování je skutečnost, že dříve o zvěř pečováno nebylo, a ta přesto přežila až do současnosti. S tím by se dalo souhlasit, ale pouze v případě, že by nedošlo lidskou činností ke změně původní přirozené krajiny na krajinu kulturní. Vliv této přeměny na jednotlivé druhy zvěře byl různý, některé se dokázaly přizpůsobit a změny se pro ně postupně staly přínosem, pro některé druhy změny znamenaly postupný zánik populace.⁴⁴

Osobně se domnívám, že přikrmování zvěře je důležité, a to jak z hlediska její ochrany, předcházení strádání hladem a zlepšování jejích životních podmínek, tak z hlediska prevence škod působených zvěří. Přikrmování však není jednoduchou záležitostí a vyžaduje poměrně podrobné znalosti anatomické a morfologické stavby trávicího ústrojí zvěře. Špatně prováděné přikrmování má za následek hladovění zvěře, která nedokáže z nevhodného krmiva získat potřebné živiny, na to navazuje nízká odolnost proti onemocnění, špatná kvalita trofejí a vysoká úmrtnost mláďat. V krajním případě může přikrmování nevhodnou potravou způsobit i smrt kusu. Aby přikrmování bylo prováděno správně a zvěř z něj měla užitek „*musí složení krmiv předkládaných zvěři v době nouze odpovídat po stránce kvalitativní i kvantitativní ročnímu období a fyziologickým potřebám zvěře. Potřeba krmiv je všeobecně závislá na přírodních*

⁴³ Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013, str. 426.

⁴⁴ Vala, Z., Zablouil, F.: Přikrmování zvěře, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 7/2009, str. 36.

*podmínkách, na druhu zvěře, početním stavu, věku a pohlaví.*⁴⁵ V případě, že by uživatel honitby neplnil svou povinnost a zvěř v době nouze nepřikrmoval, a ta by z toho důvodu trpěla hladem, má orgán státní správy myslivosti právo, po předchozí výzvě, rozhodnout o krmení zvěře na náklady uživatele honitby.

3.2.2. Myslivecká stráž

Při výkonu činností, které spadají do ochrany myslivosti, má svoji nezastupitelnou funkci myslivecká stráž. Mysliveckou stráž řadíme mezi strážce veřejné, v rámci své funkce vykonává činnost informační, výchovnou a odbornou, zejména pak strážní službu a kontrolu dodržování předpisů.⁴⁶

Právní postavení myslivecké stráže se v průběhu dějin několikrát měnilo. Do roku 1990 měla postavení veřejného činitele, tento status však poté ztratila a znovu ho získala až v roce 1999. Důvodem pro návrat k původní úpravě byl především nárůst pytláctví a snaha o jeho efektivnější potírání.⁴⁷ S novým trestním zákoníkem (z. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů) přišla i změna terminologie a pojem veřejného činitele nahradil, z hlediska mezinárodních závazků přijatelnější, pojem úřední osoba. Myslivecká stráž má tak při plnění svých úkolů nadále postavení úřední osoby, a aby o tomto postavení nebylo pochyb, je myslivecká stráž výslovně uvedena v definici úřední osoby v § 127 odst. 1 písm. i) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto postavení plyne pro mysliveckou stráž vyšší trestněprávní ochrana, ale zároveň i vyšší trestněprávní odpovědnost (§ 323 – 334 TZ).

Podle platné právní úpravy musí být pro každých započatých 500 ha honitby ustanovena alespoň jedna myslivecká stráž. Návrh, jehož součástí musí být písemný souhlas osoby navrhované na ustanovení mysliveckou stráží, podává uživatel honitby a o ustanovení rozhoduje orgán státní správy myslivosti. Mysliveckou stráž se může stát pouze fyzická osoba po splnění řady podmínek, které ukládá zákon a dále specifikuje vyhláška č. 244/2009 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Mezi podmínky patří stanovený věk, bezúhonnost, svéprávnost⁴⁸, zdravotní způsobilost, znalost práv a povinností myslivecké

⁴⁵ Vala, Z., Zabloužil, F.: Přikrmování zvěře, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 7/2009, str. 36.

⁴⁶ Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 69.

⁴⁷ Čechura, V.: Myslivecká stráž, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 11.

⁴⁸ Zákon o myslivosti uvádí v § 12 odst. 3 písm. d) ještě termín způsobilost k právním úkonům. Tento pojem byl však zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nahrazen pojmem svéprávnost.

stráže, složení slibu a další. Kdo je považován za bezúhonného, zákon sám definuje, nejedná se tedy o bezúhonnost v obecném smyslu. K jejímu prokázání slouží opis z evidence Rejstříku trestů. Myslivecká stráž se stanovuje na dobu 10 let a daná osoba může být ustanovena i opakovaně. Pokud osoba splní veškeré podmínky, je jí vydán služební odznak se státním znakem a průkaz myslivecké stráže, které je povinna zabezpečit proti zneužití, ztrátě nebo odcizení. Obvod její působnosti je stanoven honitbou.

Zákon upravuje dále situace, kdy ustanovení mysliveckou stráží zaniká. Jedná se o situace, kdy uplyne doba, na kterou byl vystaven průkaz myslivecké stráže, kdy zanikne nájem honitby u osoby, která byla ustanovena na návrh nájemce této honitby, dále ustanovení mysliveckou stráží zaniká smrtí stráže, doručením oznámení myslivecké stráže orgánu státní správy myslivosti o skončení výkonu funkce a zrušením ustanovení orgánem státní správy myslivosti. Orgán státní správy myslivosti může zrušit ustanovení mysliveckou stráží v případě, že osoba přestala splňovat podmínky stanovené v § 12 odst. 3 MyslZ, přestala funkci vykonávat nebo se prokáže, že byla ustanovena na základě nesprávných nebo nepravdivých údajů anebo za podmínky, že myslivecká stráž při výkonu svých povinností postupovala v rozporu se zákonem o myslivosti.

Myslivecká stráž, aby mohla řádně plnit své úkoly, je nadána celou řadou oprávnění, mimo ně má však také přesně stanovené povinnosti. Taxativní výčet oprávnění myslivecké stráže obsahuje § 14 MyslZ. Většina oprávnění má formu faktických zásahů, neboť svěřené pravomoci slouží k řešení okamžitých situací, ve kterých je zjištěno závažné porušení zákona. Na druhé straně je myslivecké stráží uložena řada povinností, které mají chránit osobu, proti níž je zasahováno. Takovou povinností je neprodleně přivolat policii v případě zadržení osoby, sepsat úřední záznam a vystavit potvrzení o odnětí věci nebo neprodleně odevzdat orgánu policie odňatou střelnou zbraň nebo zakázanou loveckou výzbroj.⁴⁹ Mezi oprávnění myslivecké stráže patří zastavovat a prohlížet dopravní prostředky v honitbě v případě, že se domnívá, že by se v nich mohla nacházet neoprávněně nabytá zvěř, zadržet osobu, která byla přistižena při neoprávněném lovu, odnímat osobám zbraně a zakázanou loveckou výzbroj za zákonem stanovených podmínek, usmrcovat toulavá a jiná v přírodě

⁴⁹ Hálková, M., Rajchl, J.: Rozhodování o nápravných prostředcích správního dozoru, in Správní právo, ročník 41, č. 8 (2008), str. 462.

nežádoucí zvířata, ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení, nebo vstupovat na pozemky v honitbě v rozsahu nezbytném pro výkon funkce.

Ráda bych se na tomto místě na chvíli zastavila u problematiky oprávnění myslivecké stráže usmrcovat v honitbě toulavé psy a kočky a jiná v zákoně uvedená zvířata. Především oprávnění usmrcovat toulavé psy a kočky se jeví pro určitou část společnosti jako značně kontroverzní a neustále vyvolává spory mezi majiteli psů a koček a mysliveckou stráží. Myslivecká stráž je oprávněna „*usmrcovat v honitbě toulavé psy, kteří mimo vliv svého vedoucího ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení pronásledují zvěř; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Toto oprávnění se nevztahuje na psy ovčáckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchranářské a služební; usmrcovat kočky potulující se v honitbě ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení.*“⁵⁰ Z popsaneho ustanovení vyplývá, že psa lze zastřelit jen za přesně stanovených podmínek, a to, že pes se musí nacházet v honitbě, musí být ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení, musí pronásledovat zvěř a musí být mimo vliv svého vedoucího. Otázkou je, v jakém okamžiku se pes dostává mimo vliv svého vedoucího. Obvykle je tento pojem vykládán tak, že „*pes musí být na takovém místě, že jeho vedoucí neví přesně, kde jeho pes je a jak se chová, a není schopen ho účinně svými pokyny ovládat a kontrolovat jeho počínání včetně případného přivolání.*“⁵¹ Dalším omezením je i taxativní výčet psů, na které se oprávnění myslivecké stráže nevztahuje. U koček je úprava poněkud benevolentnější. U nich stačí pouze, aby se potulovaly v honitbě ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení a zároveň zde není žádné ustanovení, které by některé kočky zvlášť chránilo. Tato úprava vychází z faktu, že kočka dokáže v honitbě napáchat daleko větší škody než většina psů, a to především na drobné zvěři.

Je důležité mít na paměti, k čemu toto ustanovení slouží. Účelem není libovolné zabíjení psů a koček, kteří se dostanou do honitby, ale ochrana zvěře a jejího klidu, což jsou také jedny z hlavních úkolů myslivecké stráže. Aby bylo možné se co nejčastěji vyvarovat nepříjemného okamžiku, jakým bezesporu zastřelení psa či kočky je, je

⁵⁰ § 14 odst. 1 písm. e) MyslZ.

⁵¹ Čechura, V.: Myslivecká stráž, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 30.

kromě vzdělávání mysliveckých strážů nutná také osvěta veřejnosti, zejména majitelů domácích zvířat, v oblasti jejich povinností na úseku ochrany zvěře, kam spadá také zákaz nechávat domácí zvířata volně pobíhat po honitbě. Je také nutné chovatele informovat o tom, jaké vážné následky mohou nastat v případě, že svoji povinnost nesplní.

Mimo psů a koček je myslivecká stráž oprávněna usmrcovat některé zavlečené druhy živočichů, kteří jsou v přírodě nežádoucí. Zákon vyjmenovává mývala severního, psíka mývalovitého, norka amerického a nutrii říční. Další zavlečené druhy živočichů by měly být stanoveny prováděcí vyhláškou, ta však žádné další druhy, kromě těch zákonem stanovených v § 14, neobsahuje.

Dále smí myslivecká stráž usmrcovat po předchozím oznámení místně příslušnému obecnímu úřadu zdivočelá hospodářská zvířata a volně se pohybující označená zvířata z farmových chovů zvěře ve vzdálenosti větší než 200 m od nehonebního pozemku, na němž je farmový chov provozován.

V případě, že myslivecká stráž usmrtila psa, kočku, zdivočelé hospodářské zvíře nebo označené zvíře z farmového chovu zvěře, má povinnost o tom informovat vlastníka, pokud je znám, sdělit mu místo usmrcení zvířete a eventuelně ho na toto místo doprovodit. Při usmrcování těchto zvířat si myslivecká stráž nemůže počínat libovolně a kromě zakázaných způsobů, metod a prostředků lovu podle § 45 MyslZ musí dodržovat i ustanovení o zakázaných prostředcích usmrcování volně žijících zvířat podle § 14 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Podle zákona na ochranu zvířat proti týrání zde musí být zákonný důvod k usmrcení. V případě výše zmíněných zvířat nejde o výkon práva myslivosti, ale o regulování volně žijících zvířat, kdy cílem je omezit rizika spojená s nárůstem populace v jejím teritoriu nebo rizika ohrožení populací volně žijících zvířat [§ 5 odst. 2 písm. g)].⁵²

Další povinnosti myslivecké stráže jsou uvedené v § 15 MyslZ. Jsou jimi povinnost prokázat se průkazem myslivecké stráže a nosit služební odznak, dohlížet na dodržování povinností spojených s ochranou myslivosti a oznamovat neodkladně zjištěné závady, nedostatky a škody uživateli honitby, orgánu, který ji ustanovil, orgánům policie nebo příslušným orgánům státní správy.

⁵² Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013, str. 427.

Zákon obsahuje i speciální úpravu odpovědnosti za škodu, která může vzniknout v souvislosti s výkonem funkce myslivecké stráže. Ve vyjmenovaných případech odpovídá za škodu stát. Jedná se o škodu způsobenou osobě, která poskytla pomoc myslivecké stráži na její žádost nebo s jejím vědomím. Stát má ovšem možnost se této odpovědnosti zprostit v případě, že se prokáže, že si poškozený škodu způsobil úmyslně. Dále stát odpovídá za škodu, kterou osoba, která myslivecké stráži pomáhala, způsobila v souvislosti s touto pomocí a v neposlední řadě stát také odpovídá za škodu způsobenou myslivecké stráži v souvislosti s plněním jejích úkolů a za škodu způsobenou mysliveckou stráží v souvislosti s plněním jejích úkolů, pokud se nejedná o škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok vyvolala.

V souvislosti s touto problematikou je zajímavý judikát Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 896/2009, který se zabýval otázkou odpovědnosti za škodu v případě zastřelení ovčáckého psa v honitbě. Jednalo se o případ, kdy myslivecká stráž zastřelila v honitbě ovčáckého psa, i když si byla vědoma toho, že jeho usmrcení je nezákonné. Nejvyšší soud měl rozhodnout, kdo v takovém případě odpovídá za škodu, zda stát nebo samotná myslivecká stráž.

Soudy nižších stupňů dospěly k opačným závěrům, kdy okresní soud vyslovil názor, že myslivecká stráž za škodu neodpovídá, a to z toho důvodu, že se jedná o škodu způsobenou mysliveckou stráží v souvislosti s plněním jejích úkolů a za tu podle § 16 odst. 3 MyslZ odpovídá stát. Krajský soud došel k zcela opačnému k závěru, že za škodu odpovídá myslivecká stráž, neboť překročila své oprávnění, z toho důvodu se nejedná o škodu způsobenou mysliveckou stráží v souvislosti s plněním jejích úkolů, a tím tedy nebyly splněny podmínky přechodu odpovědnosti na stát.

Nejvyšší soud při posuzování tohoto případu vyslovil právní názor, že nelze považovat jednání, kterým došlo k překročení oprávnění daných zákonem o myslivosti, automaticky a bez dalšího za jednání, která nejsou v souvislosti s plněním úkolů myslivecké stráže. Při posouzení, zda je u konkrétní činnosti dána souvislost s plněním úkolů myslivecké stráže, *„je podstatné, zda tato činnost nepostrádá místní, časový a především věcný vztah k úkolům myslivecké stráže (pak je dána odpovědnost státu podle § 16 odst. 3, 4 uvedeného zákona). V opačném případě, tj. byla-li škoda způsobena při činnosti, kterou škůdce sledoval výlučně uspokojování svých zájmů či potřeb, popřípadě*

*zájmů třetích osob, jež nesouvisejí s úkoly myslivecké stráže, se jedná o tzv. exces a odpovědnost nese přímo sám škůdce.*⁵³

3.3. Honitba

3.3.1. Tvorba a uznání honitby

Honitba je definována v § 2 písm. i) MyslZ jako „*soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti podle tohoto zákona.*“ Tato formulace však není zcela přesná a svádí k nesprávné interpretaci, že honitbou je soubor souvislých honebních pozemků. Tato interpretace by měla za následek závěr, že nájem honitby je nájem honebních pozemků. Takovýto závěr však není správný. Pod pojmem honitba je třeba si představit nikoli věc, ale právo. Stejný názor vyslovil i Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 104/06.⁵⁴ Nájem honitby není nájmem věci, ale nájmem práva, a proto vedle sebe obtojí nájem honitby jako práva na straně jedné a nájem honebních pozemků jako věci na straně druhé, přičemž mohou být pronajaty různými pronajímateli různým nájemcům.⁵⁵

Tvorba honiteb není zcela libovolnou činností, ale podléhá určitým zásadám, které jsou uvedeny v § 17 MyslZ. Především musí být honitby tvořeny souvislými honebními pozemky. Zákon souvislými honebními pozemky rozumí „*takové honební pozemky, jestliže se lze dostat z jednoho na druhý bez překročení cizího pozemku.*“⁵⁶ Ne všechny pozemky jsou však honební a zákon v rámci vymezení pojmů vyjmenovává i pozemky, které se považují za nehonební. Patří sem např. náměstí, návsi, tržiště, silnice, dálnice, letiště se zpevněnými plochami nebo hřbitovy. Dále se za nehonební pozemky považují pozemky zastavěné, sady, zahrady a školky řádně ohrazené. U těchto pozemků vznikl v minulosti spor, zda přívlastek „*řádně ohrazené*“ se týká pouze školek nebo i ostatních pozemků, které jsou uvedeny před tímto přívlastkem. Soud, který spor rozhodoval, vyložil pojem tak, že „*přívlastek "řádně ohrazené" užitý v § 2 písm. e) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, se vztahuje toliko ke školcům, nikoli již k pozemkům zastavěným, zahradám či sadům. Zastavěné pozemky, zahrady a sady jsou*

⁵³ Rozsudek NS ČR ze dne 22. září 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009, dostupný na www.nsoud.cz.

⁵⁴ Nález ÚS ze dne 3. června 2009, sp. zn. I. ÚS 104/06, dostupný na www.usoud.cz.

⁵⁵ Pařízek, I.: Honitba a její nájem, in: Právní rozhledy, č. 22/2009, str. 809.

⁵⁶ § 2 písm. g) MyslZ.

*proto vždy nehonebními, bez ohledu na jejich ohrazení.*⁵⁷ Vycházel přitom z účelu a smyslu ustanovení § 2 písm. e) MyslZ, jímž je vyloučit z honebních ty pozemky, které jsou primárně určeny k účelu, který je neslučitelný se zásadami tvorby honiteb. Podle názoru soudu jsou mezi nehonební pozemky řazeny náměstí, silnice nebo dráhy především z toho důvodu, že zde ochrana pokojného užívání staveb a pokojného bydlení převyšuje zájem myslivosti. Ze stejného důvodu nemohou být honebními pozemky ani pozemky zastavěné, kde stavba na nich umístěná představuje překážku pro výkon práva myslivosti. Z výše uvedeného soud dovozuje *„nejsou-li pak zastavěné pozemky honebními, pak se přívlastek "řádně ohrazené" zjevně nevztahuje ke všem pozemkům vyčteným před tímto přívlastkem, ale toliko k tomu jedinému druhu pozemku, u něhož je uveden bezprostředně, a tím jsou školky.*⁵⁸

Orgán státní správy myslivosti má možnost prohlásit za nehonební i jiné pozemky než ty uvedené v § 2 písm. e), a to z důvodů bezpečnostních, vojenských nebo z důvodu zájmu vlastníka.

Zákon blíže zájem vlastníka nedefinuje a výkladem tohoto pojmu se zabýval i Ústavní soud.⁵⁹ Podle něj je zájem vlastníka dán ve dvou situacích. Za prvé v okamžiku, kdy je nutné chránit jiné ústavně zaručené právo svou povahou vylučující právo myslivosti a za druhé v situaci, kdy přestane být jinak legitimní omezení vlastníka z důvodu práva myslivosti proporcionální.

Z tohoto výkladu vyšel i Nejvyšší správní soud při rozhodování otázky, zde lze negativní vztah vlastníka honebního pozemku k myslivosti považovat za legitimní zájem, na jehož základě lze prohlásit dotčené pozemky za nehonební. Krajský soud argumentaci negativním vztahem k myslivosti nepřijal, neboť ji považoval za nedostatečnou a ve své podstatě za nepřezkoumatelnou, Nejvyšší správní soud však ve svém rozhodnutí konstatoval, že *„má-li vlastník pozemku k myslivosti jako zábavě či zájmové činnosti vztah negativní, vyvěrající typicky z jeho přesvědčení či opřený o důvody svědomí, není zásadně spravedlivé po něm žádat, aby na svých pozemcích výkon práva myslivosti trpěl, a má zásadně právo, aby jeho pozemky nebyly takovým*

⁵⁷ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. dubna 2007, sp. zn. 22 Ca 442/2004-56, zdroj: Codexis.

⁵⁸ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. dubna 2007, sp. zn. 22 Ca 442/2004-56, zdroj: Codexis.

⁵⁹ Nález ÚS ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, dostupný na www.usoud.cz.

*způsobem využívány a staly se nehonebními pozemky podle § 17 odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.*⁶⁰

Prohlášení pozemku za nehonební však není trvalé a v případě, že pomine důvod, pro který byl pozemek prohlášen za nehonební, prohlásí orgán státní správy myslivosti tento pozemek za honební. Může tak učinit buď na návrh vlastníka pozemku, nebo z vlastního podnětu a se souhlasem vlastníka pozemku.

Hranice jednotlivých honiteb nejsou omezeny územím obcí či krajů a jedna honitba se tak může rozkládat na území i několika obcí nebo krajů. Hranice honiteb by měly být vytvářeny tak, aby splývaly s hranicemi přírodními, které jsou v terénu dobře patrné. Jedná se např. o vodoteče, cesty nebo silnice. Naprosto nežádoucí jsou hranice honitby tvořené rozhraním zemědělských a lesních pozemků. V případě, že taková situace nastane, zákon ji řeší pomocí vyrovnání hranic honiteb výměnou honebních pozemků nebo jejich přiřčením.

Jak už bylo řečeno, honební pozemky spolu musí souviset. Zákon, v rámci zásad pro tvorbu honiteb, pamatuje i na situace, kdy sice pozemky spolu souvisejí, ale zároveň tvoří překážku pro pohyb zvěře nebo jsou pro ni nebezpečím. Tyto pozemky pak nelze začlenit do jedné honitby. Zákon v § 17 odst. 5 obsahuje demonstrativní výčet takových pozemků, jsou jimi např. dálnice, silnice dálničního typu, přehrady nebo letiště se zpevněnou plochou.

Při tvorbě honiteb se dále přihlíží k jejich tvaru a velikosti. Ty by měly zajišťovat dostatečný prostor pro život zvěře a umožňovat smysluplný výkon práva myslivosti. Proto nelze vytvořit honitbu, která má tvar úzkého pozemkového pruhu v nejširším místě širokém jen 500 m, a to i kdyby jinak dosahovala stanovené minimální výměry. Minimální výměra honitby činí pro oboru 50 ha a pro ostatní honitby 500 ha. Úprava minimální výměry honiteb v zákoně o myslivosti je značně problematická a vede k mnoha diskuzím především v souvislosti s novelizací zákona o myslivosti. Odborná veřejnost se dělí na dva tábory, kdy jeden považuje současnou minimální výměru za příliš velkou a navrhuje její radikální snížení, druhý tábor naopak má za to, že minimální výměra je zcela nedostačující a je třeba její zvýšení.

Obě strany argumentují minimálními výměrami stanovenými v zákonech jiných států, které by pro nás podle nich měly být příkladem. Strana, která navrhuje snížení

⁶⁰ Rozsudek NSS ze dne 21. listopadu 2013, sp. zn. 7 As 16/2013-53, dostupný na www.nssoud.cz.

minimální výměry, často argumentuje úpravou Německa a Rakouska, kde jsou minimální výměry razantně nižší, Německo 75 ha, Rakousko 115 ha. Při uvádění těchto příkladů jsou však zcela opomíjeny další podmínky, které tyto úpravy obsahují, a které s nimi zásadně souvisí. V Rakousku se jedná o určitý historický relikv z roku 1848 a nízké minimální výměry platí pouze pro stávající honitby. Ty nové musejí mít výměry větší. V Německu může mít malé honitby v mysliveckém užívání pouze jedna osoba a také zde má tato úprava historické kořeny. Nesmíme zapomínat ani na odlišnou strukturu krajiny a podstatně vyšší biologickou rozmanitost v těchto zemích.

V případě, že by došlo ke snížení minimální výměry honiteb podle vzoru Německa či Rakouska, mělo by to za následek zvýšení migrace zvěře, a to z toho důvodu, že malé honitby by nebyly schopny zvěři poskytnout vhodné životní podmínky po celý rok. Zvěř by střídavě pobývala na různých místech v různých honitbách, což by mělo za následek nemožnost získat skutečný přehled o početních stavech zvěře a také o jejich přírůstcích. Nebylo by možno provádět myslivecké plánování a také by se musela nově řešit otázka odpovědnosti za škody způsobené zvěří.

Srovnatelnější podmínky, a to jak přírodní, tak hospodářské mají Slovensko, Maďarsko nebo Polsko. Ve všech těchto zemích jsou minimální výměry honiteb podstatně větší, pohybují se od 1000 ha do 3500 ha. Větší honitby mají výhodu především z hlediska mysliveckého hospodaření. Velké honitby, které zvěři poskytují celoročně vhodné životní podmínky, umožňují dobrý přehled o početních stavech zvěře i její kondici a na základě těchto poznatků je možné zajistit řádnou mysliveckou péči.

Případné zvětšení výměr honiteb s sebou nese i významné povinnosti, zejména zajištění řádného hospodaření v honitbě a dodržování opatření na předcházení škodám. Pokud by se dospělo k názoru, že myslivci velké honitby nezvládají obhospodařovat, zvěř je přemnožena a působí značné škody, bylo by jen otázkou času, než by došlo k rozkouskování honiteb na menší celky. To by sice vedlo k redukci stavů tzv. problémové zvěře, ale nejvíce by toto opatření postihlo ty druhy, které pro přežití v naší přírodě vyžadují intenzivní celoroční péči.⁶¹

Aby v honitbě mohla být provozována myslivost, musí honitba splnit ještě jednu důležitou podmínku a to, že musí být uznána orgánem státní správy myslivosti. Návrh na uznání honitby podává buď vlastník honebních pozemků, potom hovoříme o honitbě

⁶¹ Vodňanský, M.: Minimální velikost honiteb, in: Myslivost, Stráž Myslivosti, č. 12/2009, str. 12 a násl.

vlastní, nebo přípravný výbor honebního společenstva, v takovém případě se jedná o honitbu společenstevní. Při uznávání honitby může dojít k tzv. přičlenění, jedná se přičlenění honebních pozemků, které netvoří vlastní ani společenstevní honitbu k navrhované honitbě, která má s těmito pozemky nejdelší společnou hranici. Přičlenění se provádí na návrh vlastníka honebních pozemků nebo přípravného výboru nebo ho provede orgán státní správy myslivosti z vlastního podnětu. V případě, že se jedná o přičlenění, které se provádí k vyrovnání hranic, nesmí být vyšší než 10% výměry vlastních honebních pozemků navrhovatele honitby. Vlastníkům přičleněných pozemků náleží od držitele honitby náhrada. Náhrada ovšem nenáleží v případě, že honební pozemky byly přičleněny ke společenstevní honitbě a jejich vlastníci se stali členy honebního společenstva.

K návrhu na uznání honitby musí navrhovatel přiložit jím zpracované údaje o vlastnictví honebních pozemků včetně zakreslení hranic honitby na mapě a návrh plánovaných druhů zvěře a jejich minimálních a normovaných stavů.

Pokud se žádá o uznání obory, jsou zde stanoveny ještě další podmínky (§ 18 odst. 5 MyslZ). K návrhu na uznání obory je třeba přiložit studii o vhodnosti přírodních a jiných podmínek pro intenzivní chov daného druhu zvěře, projekt chovu a výstavby potřebných zařízení a vyjádření veterinárních orgánů a orgánů na ochranu zvířat proti týrání k navrhovaným podmínkám chovu.

Řízení o uznání honitby je klasickým správním řízením a postupuje se podle správního řádu.⁶² K řízení a k vydání rozhodnutí je příslušný orgán státní správy myslivosti, v jehož obvodu leží honební pozemky navrhované honitby. Rozhodnutí o uznání honitby musí podle § 29 odst. 3 MyslZ obsahovat název honitby, jejího držitele, výměru honebních pozemků v členění podle druhů kultur, popis hranic, vyznačení obvodu honitby, výčet a výměry honebních pozemků přičleněných s uvedením jejich vlastníků a důvodů přičlenění, jakostní třídy honitby pro jednotlivé druhy zvěře navržené držitelem honitby a jejich minimální a normované stavy. Držitel honitby má zákonnou lhůtu 60 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, aby začal honitbu užívat sám anebo ji pronajal. V případě, že tak neučiní, orgán státní správy myslivosti rozhodnutí o uznání původní honitby zruší a honební pozemky přičlení k jiné honitbě.

⁶² Z. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

3.3.2. Změna a zánik honitby

Změna honitby je legislativní zkratkou, pod kterou zákon rozumí vyrovnání hranic honitby nebo výměnu honebních pozemků.⁶³ Stejně jako při tvorbě honitby se nepřihlíží k hranicím obcí, okresů ani krajů a výměry směřovaných pozemků nemusí být stejné. Návrh podávají držitelé dotčených honiteb a rozhoduje orgán státní správy myslivosti, do jehož územního obvodu zasahují dotčené honební pozemky největší částí. Změna celkové výměry dotčených honiteb nesmí být větší než 10%, v opačném případě orgán státní správy myslivosti změnu honitby nepovolí. Při změně honitby může orgán státní správy myslivosti v odůvodněných případech také rozhodnout o změně minimálních nebo normovaných stavů zvěře pro danou honitbu. Návrh je oprávněn podat držitel honitby, orgán ochrany přírody nebo orgán státní správy lesa.

Honitba může zaniknout jen z taxativně uvedených důvodů v § 31 odst. 6 MyslZ. Těmito důvody jsou:

- a) zrušení, sloučení nebo rozdělení honitby na žádost jejich držitelů a nabytím právní moci nových rozhodnutí o uznání honitby,
- b) zrušení honebního společenstva,
- c) pokles výměry honitby pod minimální výměru v důsledku změny vlastnického práva k honebním pozemkům, honitba zaniká k 31. prosinci roku následujícího po roce, v němž k poklesu došlo,
- d) prohlášení orgánu státní správy myslivosti v honitbě více než 10% pozemků pod stanovenou minimální výměru za nehonební, honitba zaniká k 31. prosinci roku následujícího po roce, v němž k prohlášení došlo,
- e) rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, není-li ohrazení obory funkční a nezjedná-li držitel honitby v přiměřené lhůtě stanovené orgánem státní správy myslivosti nápravu.

3.3.3. Využití honiteb

S využíváním honiteb souvisí dva základní pojmy, a to držitel honitby a uživatel honitby. Držitelem honitby se rozumí osoba, které byla rozhodnutím orgánu státní

⁶³ § 31 odst. 1 MyslZ.

správy myslivosti honitba uznána⁶⁴, za uživatele honitby se považuje držitel honitby, pokud honitbu využívá sám, nebo osoba, které držitel honitby honitbu pronajal⁶⁵.

Honitbu lze pronajmout české fyzické osobě, české právnické osobě nebo mysliveckému sdružení za předpokladu splnění ještě dalších zákonem stanovených podmínek.

Jak již bylo zmíněno výše, nájem honitby není nájmem věci ale nájmem práva. Obsahem práva nájmu honitby je možnost výkonu práva myslivosti, kdežto obsahem práva nájmu věci (pozemku) je možnost pozemky užívat.⁶⁶ Z toho jasně vyplývá, že nájmem honitby není totožný s nájmem pozemku. „*Držitel honitby může pronajmout jen právo honitby, aniž by současně pronajal některý nebo i všechny honební pozemky, k nimž se právo honitby váže. Pokud držitel honitby tuto pronajme, tak ji pronajme jako celek, tj. nájemce honitby je oprávněn vykonávat právo myslivosti na všech pozemcích, vůči nimž byla honitba uznána.*“⁶⁷ Vlastníci jednotlivých pozemků nadále drží a užívají své pozemky, berou z nich plody a užitky, a to nezávisle na nájmu honitby. Je důležité zdůraznit, že honitbu lze pronajímat pouze jako celek. Zákon výslovně v § 32 odst. 5 zakazuje dělení honitby na části a přenechání práva myslivosti v těchto částech jiným osobám. Dále se zakazuje přenechat lov zvěře za úplat, jedinou výjimkou je poplatkový odstřel s doprovodem.

Honitba se pronajímá nájemní smlouvou podle § 33 MyslZ. Jedná se o zvláštní smluvní typ vytvořený speciálně pro účely zákona o myslivosti. Na tuto smlouvu nelze primárně vztáhnout ustanovení občanského zákoníku o nájmu. Občanský zákoník se užije pouze subsidiárně v okamžiku, kdy není zákonem o myslivosti nebo samotnou smlouvou stanoveno jinak. Občanským zákoníkem se smlouva řídí např. v otázce úplatnosti. Nájemné se platí držiteli honitby, nikoliv vlastníkům jednotlivých honebních pozemků. Účelem platby nájemného je úhrada za možnost výkonu práva myslivosti, nikoliv úhrada za užívání pozemků.⁶⁸

⁶⁴ § 2 písm. m) MyslZ.

⁶⁵ § 2 písm. n) MyslZ.

⁶⁶ Nový občanský zákoník opět zakotvil do právní úpravy vedle nájmu také institut pachtu. Pachtlem rozumíme dočasné přenechání věci druhé osobě za úplatu, kdy tato osoba má právo věc užívat i požívat. Nájem obsahuje pouze právo užívat. Proto se pozemky, jako věci plodonosné, budou nadále spíše propachtovávat než pronajímat.

⁶⁷ Pařízek, I.: Honitba a její nájem, in: Právní rozhledy, č. 22/2009, str. 810 - 811.

⁶⁸ Pařízek, I.: Honitba a její nájem, in: Právní rozhledy, č. 22/2009, str. 811.

Smlouva musí mít písemnou formu a uzavírá se na dobu 10 let. Tato poměrně dlouhá doba je stanovena z důvodu ochrany zvěře a také je to určitá snaha, aby držitelé honiteb své honitby rozvíjeli a investovali do nich. Kratší doby nájmu se ukázaly jako neefektivní, přičemž měly za následek vybíjení zvěře a celkově zanedbání péče o ni, snahy o zvyšování produkce a neúměrné využívání honiteb.

Zákon taxativně stanovuje důvody zániku smlouvy o nájmu honitby v § 33 odst. 6 písm. a) až h). Mezi jinými se jedná o uplynutí doby, zánik honitby, zánik nebo smrt nájemce nebo rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti.

3.3.4. Honební společenstvo

Honební společenstvo je právnickou osobou založenou podle zákona o myslivosti, jejíž členy mohou být pouze vlastníci nebo spoluvlastníci souvislých honebních pozemků. Spoluvlastníci honebních pozemků se musí dohodnout, kdo z nich bude vykonávat práva spojená s členstvím v honebním společenstvu, popřípadě mohou určit společného zmocněnce. Členem honebního společenstva se lze stát několika způsoby. Členství vzniká osobě, která nabyla vlastnické právo k honebnímu pozemku od člena honebního společenstva, jehož členství tím zanikne. *„Členství nabyvatele honebních pozemků ve společenstvu však není povinné, neboť na honební společenstvo se vztahuje též ustanovení § 3 odst. 1 zákona o sdružování občanů jako lex generalis, podle něhož nikdo nesmí být ke sdružování nucen.“*⁶⁹ Proto má každý nový vlastník honebního pozemku právo do 30 dnů ode dne vzniku jeho vlastnického práva oznámit honebnímu společenstvu, že s členstvím nesouhlasí. V takovém případě jeho členství nevznikne. Členství v honebním společenstvu může dále vzniknout prohlášením pozemků za honební nebo přičleněním honebních pozemků do společenstevní honitby, pokud vlastníci pozemků do 30 dnů od doručení vyrozumění o přičlenění písemně oznámí honebnímu společenstvu, že trvají na členství.

Naopak členství zaniká, kromě již uvedeným převodem vlastnického práva k honebnímu pozemku, také v případě prohlášení pozemků ve vlastnictví člena honebního společenství za nehonební. Členství lze také jednostranně ukončit na základě písemného oznámení. Osoba, jejíž členství zaniklo, má nárok na vypořádací podíl, jehož výši určují stanovy.

⁶⁹ Kostík, R.: Členství v honebním společenstvu, in: Právní fórum, č. 1/2009, str. 28.

Návrh na registraci honebního společenstva podává tzv. přípravný výbor, který tvoří alespoň dva vlastníci honebních pozemků, kteří dosáhli věku 18 let. Ustanovení § 19 odst. 5 a 6 MyslZ stanovuje všechny dokumenty, které musejí být k návrhu na registraci přiloženy. Návrh na registraci se podává u příslušného orgánu státní správy myslivosti. V případě, že návrh nespĺňuje zákonné náležitosti, orgán státní správy stanoví lhůtu, ve které je možné zjištěné nedostatky napravit. V případě, že k tomu nedojde, řízení bude zastaveno. Pokud jsou splněny všechny zákonné požadavky, je orgán státní správy myslivosti povinen honební společenstvo zaregistrovat. Den registrace honebního společenstva je považován za den vzniku honebního společenstva, k tomuto dni je společenstvo také zapsáno do rejstříku honebních společenstev. Rejstřík honebních společenstev je veřejný seznam vedený orgánem státní správy myslivosti, který obsahuje zákonem stanovené údaje.⁷⁰

Orgány honebního společenstva jsou valná hromada, honební starosta a honební výbor. Zákon v § 21 přesně stanovuje záležitosti, které patří do působnosti valné hromady. Jedná se např. o volbu a odvolání honebního starosty, rozhodování o změně stanov, rozhodování o přijetí vlastníka honebních pozemků přičleněných k honitbě za člena honebního společenstva nebo rozhodování o způsobu využití společenstevní honitby. Tuto poslední působnost může valná hromada přenést na honební výbor.

Valnou hromadu svolává zpravidla jednou ročně honební starosta. V případě, že by byl honební starosta nečinný, má oprávnění svolat valnou hromadu honební místostarosta. Hlasovat na valné hromadě jsou oprávněni pouze členové honebního společenstva, přičemž za každý započatý hektar výměry honebního pozemku, jehož je člen v honitbě vlastníkem, mu náleží 1 hlas. Valná hromada je usnášeníschopná, pokud jsou přítomni členové, kteří mají alespoň polovinu hlasů. Pokud se však tento počet hlasů nesejde ani do jedné hodiny po začátku valné hromady, je valná hromada schopna platně se usnášet za jakéhokoliv počtu hlasů přítomných členů. Zákon o myslivosti připouští v § 22 odst. 7 i možnost hlasování per rollam.

Zákon nezapomíná ani soudní ochranu členů honebního společenstva. Ta je realizována pomocí práva každého člena obrátit se na soud a žádat vyslovení neplatnosti rozhodnutí valné hromady v případě, že považuje rozhodnutí za nezákonné nebo

⁷⁰ Srov. § 28 odst. 3 MyslZ.

odporující stanovám. Toto právo však není neomezené, je nutné ho uplatnit v zákonem stanovených prekluzivních lhůtách, jinak právo zanikne.

Honební starosta zastupuje honební společenstvo navenek a obstarává všechny záležitosti honebního společenstva, pokud nejsou vyhrazeny valné hromadě. Svou funkci je povinen vykonávat s péčí řádného hospodáře. Pokud honební starosta poruší právní povinnosti při výkonu své funkce, odpovídá honebnímu společenstvu za škodu, kterou takto způsobí. Honební starosta je volen valnou hromadou na 10 let. V případě, že honební starosta zemře nebo se vzdá funkce, vykonává jeho funkci až do zvolení nového honebního starosty honební místostarosta.

Poslední ze zákonem upravených orgánů honebního společenstva je honební výbor. Povinnost zvolit honební výbor nemají všechna honební společenstva, ale pouze ta, která mají více než 10 členů. Každý honební výbor má nejméně 3 členy, nejvíce pak členů 7, konkrétní počet členů určují stanovy. Honební výbor tvoří honební starosta, honební místostarosta a dále nejméně jeden a nejvýše pět dalších členů honebního společenstva. Honební výbor je schopen se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina členů, stanovy ale mohou určit jinak. V případě, že dojde k rovnosti hlasů, rozhoduje hlas předsedajícího.

Ukončení existence honebního společenstva se rozděluje do dvou fází. První fází rozumíme zrušení honebního společenstva, druhou fází jeho zánik. Honební společenstvo se zrušuje pouze ze zákonem stanovených důvodů, které jsou uvedeny v ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) až e) MyslZ. Za všechny jmenujme den zániku společenstevní honitby, uplynutí doby, na kterou bylo honební společenstvo založeno nebo rozdělením nebo sloučením s dalším honebním společenstvem. Zrušení může být prováděno buď s likvidací, nebo bez ní. Zásadně je prováděno s likvidací, jedinou výjimkou je zrušení honebního společenstva z důvodu rozdělení nebo sloučení s dalším honebním společenstvem, zde se likvidace neprovádí. Po zrušení honebního společenstva následuje jeho zánik. Společenstvo zaniká dnem jeho výmazu z rejstříku honebních společenstev.

3.3.5. Honitba z pohledu veřejnosti

A jakým způsobem vnímá honitbu laická veřejnost? Ve většině případů si konkrétní osoba, která vstupuje do krajiny, asi ani neuvědomí, že se pohybuje v některé

z honiteb. Honitbu si totiž nelze představovat jako oplocené nebo jiným způsobem uzavřené území, do kterého není volný přístup. Honitba je určité území, které je za honitbu uznáno. Jedná se tedy o určitý administrativní úkon a označení dané lokality, v přírodě nikde nenajdeme nějaké umělé ohraničení honiteb či tabulky s upozorněním v jaké honitbě se nacházíme, a proto z pohledu veřejnosti se toto území nijak zvlášť neliší od pozemků, které součástí honitby nejsou.

Honební pozemky jsou součástí krajiny, a pokud jsou ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, má každý právo na jejich volný průchod v případě, že tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Osoba procházející je dále povinna respektovat oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy.⁷¹

Pokud je honitba tvořena lesy, upravuje vstup do ní ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů, které říká, že „*každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí...*“. I pro vstup do lesa platí určité omezení, které spočívá v zákazu les poškozovat a narušovat lesní prostředí a v povinnosti dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa.

Z výše uvedeného vyplývá, že držitel ani uživatel honitby, respektive ani jiné osoby, nemají právo žádným způsobem bránit volnému vstupu či průchodu přes honební pozemky, na které se vztahuje právo volného vstupu či průchodu. I přesto nemůžeme toto právo vstupu označit za absolutní a zákon o ochraně přírody a krajiny pamatuje na situace, kdy lze toto právo omezit. Z hlediska vstupu do honitby je důležité omezení průchodu přes ornou půdu, louky a pastviny, neboť právě tyto typy pozemků jsou větší či menší součástí většiny honiteb. Procházet přes tyto pozemky je v zásadě možné až na období, kdy zde může dojít k poškození porostů či půdy, nebo kdy se zde pase dobytek. V této době jsou tyto pozemky z práva průchodu vyloučeny. Vstup do lesa lze také omezit či úplně vyloučit, nejvýše však na dobu tří měsíců. Důvodem pro toto omezení může být ochrana lesa, ochrana zdraví či bezpečnost občanů.⁷²

Zákon o myslivosti upravuje také situaci, kdy je možné omezit nebo zakázat nejen vstup na jednotlivé pozemky tvořící honitbu, ale i vstup do honitby jako celku. Důvodem je ochrana zvěře a zachování klidu v honitbě v období hnízdění, kladení a

⁷¹ Viz § 63 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² Viz § 19 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů.

odchovu mláďat. Omezit či zakázat vstup do honitby lze také v období provádění lovů, kdy hlavním účelem tohoto omezení je především ochrana života a zdraví osob.

Pokud jde o problematiku honiteb, veřejnosti se také dotýká prohlašování jednotlivých pozemků za honební či nehonební. Zákon o myslivosti přesně stanovuje, které pozemky jsou nehonební a dále dává orgánu státní správy myslivosti pravomoc prohlásit za nehonební i jiné nevyjmenované pozemky. Ostatní pozemky jsou pozemky honební. Na zařazení pozemku do té či oné kategorie nelze pohlížet jako na věc trvalou a nezměnitelnou. Pokud určitá osoba je vlastníkem honebního pozemku a má zájem na tom, aby tento pozemek byl pozemkem nehonebním, má právo žádat orgán státní správy myslivosti, aby tento pozemek za nehonební prohlásil. Za takový zájem soudy např. považují negativní vztah k myslivosti. Zájem vlastníka však není obecně definován a tak zde hrozí riziko řady soudních sporů, ve kterých budou soudy řešit, zda konkrétní zájmy vlastníků jsou či nejsou dostačující pro prohlášení pozemku za nehonební.

3.4. Myslivecké hospodaření

3.4.1. Myslivecký hospodář

Platná právní úprava je obsažena v § 35 MyslZ. Ustanovení mysliveckého hospodáře má povinnost navrhnout orgánu státní správy myslivosti uživatel honitby, a to do 15 dnů po nabytí právní moci rozhodnutí o uznání honitby, po uzavření smlouvy o nájmu honitby nebo po nabytí právní moci rozhodnutí o odvolání, po zániku funkce dosavadního mysliveckého hospodáře a také po doručení rozhodnutí, kterým bylo odmítnuto jmenování navržené osoby mysliveckým hospodářem.

Předpoklady pro výkon funkce mysliveckého hospodáře jsou podobné těm, které jsou stanoveny pro mysliveckou stráž. V některých ohledech jsou dokonce benevolentnější. Nevyžaduje se tak striktní bezúhonnost, navržená osoba se považuje za bezúhonnou i pokud jí byla uložena pokuta za přestupek na úseku myslivosti nebo za přestupek podle zákona o myslivosti za podmínky, že od právní moci rozhodnutí o jejich uložení uplynuly 2 roky. Dále se nevyžaduje ani složení slibu, ani fyzická a zdravotní způsobilost.

Práva a povinnosti mysliveckého hospodáře stanoví § 35 odst. 4 a 5 MyslZ. Kromě jiného má myslivecký hospodář na starosti poměrně značné množství

administrativních úkonů, mezi které patří vypracovávání úkonů mysliveckého hospodaření, zastupování uživatele honitby, vedení záznamů o hospodaření v honitbě nebo vedení předepsaných evidencí. Dále má myslivecký hospodář oprávnění kontrolovat ulovenou zvěř a její označení, vést společné lovy nebo usmrcovat toulavé psy a kočky a další zvířata škodlivá myslivosti. Z jeho ostatních povinností lze jmenovat zabezpečování plnění povinností spojených s chovem a lovem zvěře, evidenci vydaných povolenek k lovu, provádění a zajišťování opatření na ochranu zvěře nebo oznamování zjištěných závad, nedostatků a škod uživateli honitby.

Myslivecký hospodář je oprávněn v odůvodněných případech a na dočasnou dobu přenést svá oprávnění a povinnosti pro určitý úkon na jinou osobu. Možnost takového přenosu je omezena jednak tím, že osoba, které jsou dočasně svěřeny práva a povinnosti mysliveckého hospodáře, musí držet lovecký lístek nejméně předcházejících 5 let, jednak rozsahem oprávnění a povinností, které lze přenést. Zákon výslovně nedovoluje přenést na jinou osobu oprávnění podle § 35 odst. 4 písm. e) MyslZ, tedy usmrcovat toulavé psy a kočky, další zvířata škodlivá myslivosti, zdivočelá domácí zvířata a volně se pohybující zvířata z farmových chovů. Mysliveckého hospodáře odvolává orgán státní správy myslivosti. Pro odvolávání mysliveckého hospodáře, ale rovněž také pro jeho ustanovování, platí obdobně § 12 odst. 3 a § 13 MyslZ, které upravují ustanovování a odvolávání myslivecké stráže.

3.4.2. *Plán mysliveckého hospodaření*

Plán mysliveckého hospodaření je jedním z koncepčních nástrojů ochrany životního prostředí⁷³, který povinně vypracovává jednou ročně uživatel honitby. Jeho smyslem by mělo být „*dosažení zdravých, přiměřeně početných a biologicky správně složených populací jednotlivých druhů zvěře v přírodním prostředí.*“⁷⁴

Při sestavování plánu je nutno vycházet z velkého množství údajů, které jsou stanoveny v § 36 odst. 2 MyslZ. Jedná se o posouzení celkového stavu ekosystému, výsledek porovnání kontrolních a srovnávacích ploch a výše škod způsobených v uplynulém období zvěří na lesních a zemědělských porostech, výsledky sčítání zvěře,

⁷³ Damohorský, M.: Koncepční nástroje ochrany životního prostředí v českém právu, in: Damohorský, M. – Stejskal, V. (edit). Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva. Sborník z konference. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko, 2003, str. 70.

⁷⁴ Pipek, R.: Význam mysliveckého plánování, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 12/2008, str. 40.

stanovené minimální a normované stavy zvěře, poměry pohlaví a koeficientů očekávané produkce a záměry, které byly uvedeny v návrhu na uznání honitby. Pokud jde o honitbu, která se nalézá v oblasti chovu zvěře, musí plán vycházet ještě ze závěrů a doporučení orgánu státní správy myslivosti, který příslušnou oblast chovu zvěře vymezil. Dále se v plánu uvádí zamýšlené zazvěřování, výstavba mysliveckých zařízení, opatření v péči o zvěř a při ochraně a zlepšování životních podmínek zvěře.

Kromě zákona se vypracování plánu mysliveckého hospodaření řídí také vyhláškou č. 553/2004 Sb., která určuje bližší pokyny, vzory a podmínky vypracování plánu mysliveckého hospodaření.

Pro vypracování plánu je zásadní výsledek sčítání zvěře. Uživatel honitby je povinen provádět sčítání zvěře každoročně, a to v termínu stanoveném orgánem státní správy myslivosti. Právo účastnit se sčítání a vyjadřovat se k jeho výsledkům mají držitel honitby a držitelé honiteb sousedních. Pokud někdo z nich nesouhlasí s výsledkem provedeného sčítání, má právo oznámit to orgánu státní správy myslivosti, který následně nařídí nové konečné sčítání.

Uživatel honitby je povinen předložit vypracovaný plán držiteli honitby k vyjádření. V případě, že se držitel honitby nevyjádří v zákonem stanovené lhůtě, platí vyvratitelná právní domněnka, že s ním souhlasí. Pokud nastane situace, že se uživatel a držitel honitby na plánu mysliveckého hospodaření nedohodnou, určí ho rozhodnutím orgán státní správy myslivosti.

Orgán státní správy myslivosti kontroluje plnění jednotlivých plánů. Z toho důvodu předkládají uživatelé honiteb orgánu státní správy myslivosti měsíční písemná hlášení o jeho plnění. Plán mysliveckého hospodaření není neměnným dokumentem, mění se v případě rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o snížení stavu zvěře v honitbě, zrušení chovu některého druhu zvěře v honitbě nebo v případě povolení lovu zvěře v době hájení. Do plánu se započítává i zvěř ulovená na nehonebních pozemcích, zvěř ulovená při dohledávce a také nalezená uhynulá zvěř.

Někteří autoři považují myslivecké plánování za nesmyslné, nepotřebné a neschopné plnit svůj účel.⁷⁵ V současné době a za současné zákonné úpravy

⁷⁵ Srov. Damohorský, M.: Konceptní nástroje ochrany životního prostředí v českém právu, in: Damohorský, M. – Stejskal, V. (edit). Konceptní nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva. Sborník z konference. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko, 2003, str. 66 a násl. nebo Plotová, J.: Výkon práva myslivosti: veřejný zájem nebo nezájem? in: Správní právo, č. 6/2010, str. 367 a násl.

mysliveckého plánování je třeba jim dát za pravdu. „*Současná podoba mysliveckého plánování je přesné počítání s nepřesnými vstupními údaji a nevyhovuje požadavkům odpovědného mysliveckého managementu s populacemi volně žijících živočichů patřících mezi zvěř.*“⁷⁶ Pravidla stanovená zákonem se dodržují pouze na papíře, protože jejich reálné dodržování není možné a vedlo by k naprostému selhání dosavadního systému. Hlavní negativa dosavadního systému jsou spatřována ve vyžadování zjištění skutečných stavů zvěře, v nerespektování obrovských rozdílů mezi honitbami a v chybném nastavení příliš nízkých normovaných stavů zvěře.⁷⁷

Zjištění přesného počtu zvěře žijící ve volné přírodě není prakticky možné. I když existuje řada sčítacích metod, žádná z nich není schopna podat přesnou představu o skutečných stavech zvěře v honitbě. Výsledkem často bývají stavy značně podhodnocené nebo naopak velmi nadhodnocené. Výjimkou není ani tzv. sčítání „od stolu“, kde se sčítání v honitbě vůbec neprovádí a opisují se i několik let staré plány. V případě, že jsou v plánech uváděna čísla, která neodpovídají realitě, „*postrádá myslivecké plánování jakýkoliv smysl a hodnoty uváděné v plánech mysliveckého hospodaření zkrslují každoročně uváděná statistická data týkající se mysliveckého hospodaření v ČR.*“⁷⁸

Určování normovaných stavů zvěře je další velký problém mysliveckého plánování. Jde totiž o velmi složitou záležitost, kterou nelze exaktně stanovit, neboť je závislá na celé řadě faktorů jako je charakter životního prostředí, úživnost životního prostředí nebo životní potřeby zvěře.⁷⁹ Vyhláškou stanovené normované stavy jsou příliš nízké a uživatelé honiteb jsou tak v podstatě nuceni vykazovat čísla, která neodpovídají realitě, jinak se vystavují riziku poměrně vysoké pokuty. Dochází tak k dalšímu znehodnocování mysliveckých plánů a systém mysliveckého plánování jako celek ztrácí na významu.

O potřebě změny stávajícího systému tedy není pochyb. Někteří odborníci se domnívají, že určitým řešením by bylo zohledňovat v mysliveckých plánech i stav vegetace v jednotlivých typech prostředí a míru poškození okusem, ohryzem a

⁷⁶ Vala, Z.: Jak dál s mysliveckým plánováním, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 7/2011, str. 65.

⁷⁷ Kamler, J., Plhal, R.: Hospodaření s únosnými stavy zvěře, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 4/2010, str. 22.

⁷⁸ Vala, Z.: Jak dál s mysliveckým plánováním – nejčastější problémy v praxi, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 8/2011, str. 14.

⁷⁹ Pipek, R.: Význam mysliveckého plánování, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 12/2008, str. 40.

loupáním. Výše odlovu by pak byla stanovena v závislosti na míře poškození prostředí. Toto řešení však předpokládá zákonné zakotvení pojmu „únosné poškození“. Jedná se o takové poškození, „*při kterém nejsou ekosystémy nadměrně narušeny a není třeba provádět žádné opatření proti poškození.*“⁸⁰ Únosná míra poškození prostředí zvěří je třeba stanovit pro každý typ prostředí zvlášť a je nutné se vyvarovat toho, aby do hodnocení vlivu zvěře na prostředí byly zahrnovány škody, které zvěř způsobí na vegetaci, která je v konečném důsledku z lesa odstraňována bez ohledu na to, zda je nebo není zvěří poškozena. Takovým příkladem mohou být náletové dřeviny, které velmi trpí okusem, ale které jsou z lesních porostů stejně odstraňovány při výchovných zásazích.⁸¹ Údaj o početnosti zvěře v honitbě získaný sčítáním by nadále neměl být základní informací pro tvorbu plánu mysliveckého hospodaření, protože jako takový je zatížen největší chybou. Nadále by se mělo jednat o údaj doplňkový, sloužící uživateli honitby k získání rámcové představy o početnosti zvěře v honitbě.

I přes to, že mnozí odborníci, a to jak z řad lesních hospodářů, tak bohužel i z řad myslivců, tento návrh vítají, osobně se nedomnívám, že se jedná o krok správným směrem, který by přinesl prospěch zvěři, a zároveň by přispěl ke snížení škod působených zvěří. Je nutné si především uvědomit, v jakém prostředí zvěř působí největší škody a kde by tedy byl její odstřel, podle navrhované změny, nejvyšší. Největší škody zvěř působí tam, kde je tzv. nefunkční ekosystém, tedy prostředí, které bylo přeměněno činností člověka a kde nefungují přirozené obnovovací procesy. Pro zvěř jsou takovým nefunkčním ekosystémem smrkové monokultury, dalo by se říci až plantáže, které představují většinu lesního porostu. V těchto hospodářsky využívaných lesích jsou škody působené zvěří největší, a tudíž bude právě zde také odlov zvěře nejvyšší. Hospodářské lesy, které jsou tvořeny smrkovými monokulturami, představují většinu lesního porostu na našem území, a pokud by ve všech těchto lesích došlo k navýšení odlovu podle způsobených škod, domnívám se, že výsledkem by byla, kromě kýženého snížení škod i likvidace zvěře a totální devastace jejího genofondu. A lze vůbec zvěř činit odpovědnou za škody, které jsou výsledkem nešetrných a neuvážených zásahů člověka do krajiny? Je možné jí vyčítat její přirozenou snahu

⁸⁰ Kamler, J., Plhal, R.: Hospodaření s únosnými stavy zvěře, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 4/2010, str. 22.

⁸¹ Kamler, J., Plhal, R.: Hospodaření s únosnými stavy zvěře, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 4/2010, str. 22.

nasytit se a přežít? Člověk by si měl uvědomit, že v okamžiku, kdy zničil původní lesy a přeměnil je na smrkové plantáže, zničil i funkční ekosystém, který poskytoval zvěři dostatek potravy a škody, které zvěř v monokulturních lesích působí, jsou jen její přirozenou snahou přizpůsobit se změněným podmínkám a v těchto podmínkách přežít.

Co se týče změny mysliveckého hospodaření, v první řadě je nutné si uvědomit, že se jedná o velmi složitou problematiku, která vyžaduje mnohem komplexnější řešení než pouhou změnu zákona o myslivosti. Je zapotřebí mít na paměti, že má-li les správnou skladbu a působí-li zde funkční ekosystém, zvěř v takovém lese nestrádá a působí minimální škody. Proto před změnou koncepce mysliveckého hospodaření je třeba dospět k politickému konsenzu ohledně otázky, jaká část ekosystému bude vyčleněna k hospodářskému využití a jaká část bude spravována s primárním cílem obnovy funkčního ekosystému fauny i flóry, kde bude hospodářské využití významně omezeno, a to právě s ohledem na obnovu funkčního ekosystému. Oblasti hospodářského využití by měly tvořit pouze menšinu lesního porostu, nejvýše 30% celkové výměry lesů v ČR. Úměrně se zvyšováním výměry hospodářsky využívaných lesů se zvyšují i způsobované škody, a tím i predanční tlak člověka na zvěř. Nelze zapomínat na to, že právě tento predanční tlak je jedna z kauzálních příčin devastace funkčního ekosystému fauny. Proto je třeba s predančním tlakem zacházet uvážlivě a jeho výši určovat na základě více kritérií než jen na základě poškození prostředí zvěří.

Nejdůležitějším kritériem pro myslivecké hospodaření by měla být kvalita genofondu zvěře, tedy kvalita i kvantita jednotlivých druhů zvěře. Nutno dodat, že kvalita genofondu je dnes naprosto opomíjena. Dalším důležitým kritériem je kvalita populace zvěře. Konkrétní parametry musí být stanoveny odborníky na biologii a etologii zvěře. Důležitou podmínkou správného mysliveckého hospodaření je také dodržování správné skladby odstřelu, tzn. takového odstřelu, který zajistí správné sociální, věkové a pohlavní složení populace. K tomu by mělo přispět i přesné vymezení věkových tříd pro jednotlivé druhy zvěře.⁸²

Je třeba si uvědomit, že nejzávažnějším zásahem do ekosystému je činnost člověka, pokud je tato činnost zcela eliminována, příroda je schopna, bez ohledu na aktuální výši stavů zvěře, funkční ekosystém obnovit. Důkazem pro toto tvrzení je modelový případ ochranné zóny kolem jaderné elektrárny v Černobyli na Ukrajině.

⁸² Pipek, R.: Význam mysliveckého plánování, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 12/2008, str. 40.

Pokud si tedy myslivost, respektive myslivecké hospodaření klade za cíl chovat zvěř zdravou a v dobré kondici a pokud má zájem na jejím zachování jako jednoho z druhů přírodního bohatství pro další generace, měly by se odpovědné osoby zasazovat nejprve o vytvoření plánů obnovy ekosystémů a následně přizpůsobovat plány mysliveckého hospodaření této obnově.

3.5. Lov

3.5.1. Doba lovu, jeho obecné a osobní podmínky

Podle platného zákona o myslivosti lze lovit pouze zvěř, která není hájena a jen ve stanovených dobách lovu. Zákon vyjmenovává jednotlivé druhy nehájené zvěře v § 2 písm. d) a souhrnně ji označuje jako „zvěř, kterou lze obhospodařovat lovem“. Orgán státní správy myslivosti může rozhodnout i o odlovu živočichů, kteří zvěří nejsou. Tento odlov je oprávněna provést pouze osoba, která je oprávněna lovit podle zákona o myslivosti a dále za podmínek stanovených orgánem státní správy myslivosti.

Doby lovu jednotlivých druhů zvěře a bližší podmínky provádění lovu stanovuje vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato vyhláška byla v minulosti několikrát novelizována, poslední změna byla provedena vyhláškou č. 403/2013 Sb., která nabyla účinnosti 1. 1. 2014.

Poslední novelizace stanovila nově doby lovu dvou druhů zvěře, a to prasete divokého a siky japonského, respektive oboje prodloužila. K tomuto kroku se ministerstvo rozhodlo z důvodu „*neustále násobně narůstajících početních stavů jmenovaných druhů spárkaté zvěře a s tím souvisejících značných škod a ekonomických ztrát na zemědělských kulturách a lesních porostech.*“⁸³ Tuto novelu ovšem nelze označit za dobře technicky provedenou, především z důvodu absence definic nově zaváděných pojmů, což může v budoucnu vést k mnoha sporům.

Novela se stala terčem ostré kritiky, a to nejen ze strany myslivců, ale i dalších odborníků na danou problematiku. Novela prodloužila dobu lovu dospělých jedinců černé zvěře o měsíc a dále vložila podmínku, která vylučuje z lovu „bachyně vodící selata“. Na první pohled by se mohlo zdát, že tato podmínka bude užitečná a ochrání vodící bachyně před lovem. Problémem ale je, že tento pojem není blíže definován, což

⁸³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Komentář k vyhlášce č. 403/2013 Sb.* [online]. [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/komentar-k-vyhlisce-c-403-2013-sb.html>.

bude mít podle odborníků za následek, že někteří myslivci přestanou bachyně lovit úplně. Důvodem je fakt, že bachyně vodí selata až do narození nové generace, tedy celoročně, a text nové vyhlášky tak jejich lov v podstatě vylučuje. Smyslem této novely však zřejmě nemělo být vyloučení všech bachyň z lovu, a to ani ne všech vodících bachyní, ale ochrana těch samic prasete divokého, které vodí taková selata, která ještě nejsou schopna bez své matky samostatně přežít. Toto tvrzení vychází z komentáře sporné vyhlášky, který vypracovalo Ministerstvo zemědělství, a kde definuje pojem bachyně vodící selata jako „*samičí zvěř prasete divokého, která vodí selata ještě nepřebarvená.*“⁸⁴

Obecně lze konstatovat, že zákaz lovit vodící bachyně je správný, neboť zabíjet bachyni, jejíž selata nejsou schopna samostatné existence, či dokonce bachyni březí, odporuje zásadám humanismu a myslivecké etiky a jako takové by nemělo být přípustné a už vůbec ne žádoucí, jak se někteří myslivci a zemědělci domnívají.

Problémem ovšem je, jak již bylo zmíněno výše, absence definice vodící bachyně ve vyhlášce č. 403/2013 Sb., a z tohoto důvodu se můžeme jen dohadovat o významu tohoto pojmu, tedy zda se zákaz vztahuje na všechny vodící bachyně bez rozdílu nebo pouze na ty, jejichž selata jsou plně závislá na své matce a bez ní ve volné přírodě nepřežijí. Ministerstvo zemědělství se sice ve svém komentáři k vyhlášce pokusilo termín vodící bachyně definovat, tento výklad ovšem není závazný a soudy při rozhodování sporů, zda ulovená bachyně vodila či nevodila selata, mohou dospět k zcela jinému závěru.

Takovéto nedodělané a technicky nezvládnuté vyhlášky, které neobsahují jasná vysvětlení pojmů, se kterými pracují, a tím otevírají prostor pro vleklé soudní spory, neodpovídají zásadám právní jistoty a předvídatelnosti práva, na kterých je náš právní řád založen.

Dále myslivci kritizují postoj Ministerstva zemědělství, které se domnívá, že opatření stanovené ve vyhlášce povede samo o sobě ke snížení stavů přemnožených druhů zvěře, a tím i ke snížení škod, které zvěř působí. Upozorňují na to, že problematika škod je velmi složitá a jako taková vyžaduje komplexnější řešení. Zároveň dodávají, že pouhé prodloužení doby lovu černé zvěře ke kýženému výsledku nepovede a k celkovému snížení stavů nedojde.

⁸⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Komentář k vyhlášce č. 403/2013 Sb.* [online]. [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/komentar-k-vyhlisce-c-403-2013-sb.html>.

Co se týče podmínek lovu, které je každý uživatel honitby povinen dodržovat, zákon mezi ně řadí dohledávku a dosled postřelené nebo jinak zraněné zvěře, která přeběhne nebo přeletí do cizí honitby nebo na nehonební pozemky. Podmínkou vstupu na pozemky cizí honitby a na neoplocené nehonební pozemky je pouze předchozí vyrozumění uživatele cizí honitby nebo vlastníka, eventuelně nájemce nehonebních pozemků. Uživatel cizí honitby nebo vlastník nehonebních pozemků má povinnost dohledávku zvěře umožnit a zároveň má právo se této dohledávky zúčastnit. Pokud se ale jedná o vstup na oplocené nehonební pozemky, pouhé vyrozumění jejich vlastníka, popřípadě nájemce nestačí a je vyžadován jejich souhlas. Zvěř, která byla takto dohledána, je majetkem uživatele honitby, z níž přeběhla nebo přeletěla. Pokud je na nehonebních pozemcích nalezena zvěř mrtvá a nejedná se o dohledávku nebo dosled zvěře, která přeběhla nebo přeletěla do cizí honitby nebo na nehonební pozemky, náleží uživateli nejbližší honitby.

Další povinností uživatele honitby, kterou je podmíněn lov, je držení a používání loveckých psů v honitbě. Zákon v § 44 odst. 1 definuje loveckého psa jako psa loveckého plemene uznaného Mezinárodní kynologickou federací s průkazem původu, který složil příslušnou zkoušku z výkonu.

Kromě loveckých psů mohou myslivci používat i lovecké dravce. Loveckým dravcem se v § 44 odst. 2 MyslZ rozumí dravec chovaný k sokolnickému využití, přičemž se nemusí jednat o druhy zvěře uvedené v § 2 písm. c) MyslZ. Použití, držení a chov loveckých dravců podléhá celé řadě podmínek, které musí osoba, která chce používat loveckého dravce, splnit. Držitel loveckého dravce musí nejprve složit sokolnické zkoušky a stát se členem některé ze sokolnických organizací. Držení a chov loveckých dravců jsou možné jen po povolení výjimky ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů a za podmínek v povolení uvedených. I samotné použití loveckých dravců v sokolnictví podléhá povolovacímu režimu, kdy jednotlivá povolení vydává orgán státní správy myslivosti.

Zákon o myslivosti danou problematiku loveckých psů a loveckých dravců neupravuje vyčerpávajícím způsobem, a co se týče bližších pokynů o používání loveckých dravců a loveckých psů, jejich počtu stanoveném pro jednotlivé druhy honiteb a společné lovy nebo způsobů provádění zkoušek psů z výkonu a sokolnických

zkoušek, je odkazováno na prováděcí vyhlášku Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dne 1. 1. 2014 nabyla účinnosti vyhláška č. 362/2013 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb. Tato novela se týkala pouze používání loveckých psů, úprava používání loveckých dravců zůstala beze změny. Největší změna se dotkla výkonů, ze kterých psi skládají zkoušky, dále definic některých pojmů a v neposlední řadě byly také nově stanoveny počty psů pro jednotlivé honitby.

Každý, kdo má v úmyslu lovit zvěř, musí u sebe nosit zákonem stanovené dokumenty. Jedná se o lovecký lístek, povolenku k lovu a potvrzení o povinném pojištění. Při lovu se zbraní je nutné mít u sebe zbrojní průkaz a průkaz zbraně a při lovu s loveckým dravcem je nutné mít jeho evidenční kartu. Všechny tyto dokumenty je lovec povinen na vyzvání předložit orgánu policie, orgánu státní správy myslivosti, mysliveckému hospodáři a myslivecké strážci příslušné honitby.

Zákon v § 47 odst. 2 rozlišuje celkem 3 druhy loveckých lístků, a to lovecký lístek pro české občany, lovecký lístek pro žáky a posluchače odborných škol, na kterých je myslivost studijním oborem nebo povinným vyučovacím předmětem, a lovecký lístek pro cizince. Aby mohl být konkrétní osobě vydán lovecký lístek, musí splnit celou řadu podmínek, mezi které patří dosažení věku 16 let, svéprávnost, složení příslušných mysliveckých zkoušek, bezúhonnost⁸⁵ a povinné pojištění.

Lovecké lístky vydává a odebírá orgán státní správy myslivosti v klasickém správním řízení.⁸⁶ Odebrat lovecký lístek lze nejdéle na dobu 5 let v případě, že byly dodatečně zjištěny takové okolnosti, které by jinak bránily ve vydání loveckého lístku. Odebrat lovecký lístek je možné, i pokud takováto okolnost vznikla až po jeho vydání. Orgán státní správy myslivosti má také oprávnění odepřít vydání loveckého lístku, a to konkrétně žadateli, proti kterému bylo zahájeno soudní řízení pro trestný čin nebo správní řízení k uložení pokuty podle § 64 MyslZ. Další podrobnosti vydávání a odebírání loveckých lístků a povinné náležitosti povolenky k lovu stanovuje vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

Režim vydávání povolenek k lovu zákon o myslivosti neupravuje. Pouze v § 46 odst. 2 stanoví, že povolenky k lovu vydává a podepisuje uživatel honitby. Společně

⁸⁵ § 12 odst. 4 MyslZ.

⁸⁶ § 65 MyslZ.

s uživatelem honitby musí povolenku podepsat také myslivecký hospodář. Myslivecký hospodář také zapisuje do povolenek k lovu druhy zvěře, k jejichž lovu povolenka opravňuje. O tom, jaké druhy zvěře budou loveny, rozhoduje uživatel honitby. Pokud je uživatelem honitby fyzická osoba a zároveň je i mysliveckým hospodářem rozhoduje samostatně. Pokud hospodářem není, rozhoduje ustanovený myslivecký hospodář podle jeho dispozic. Pokud je uživatelem honitby osoba právnická, řeší tuto otázku vnitřní předpisy, jako jsou stanovy, statut či organizační řád.⁸⁷

Z výše uvedeného vyplývá, že povolenky k lovu se, na rozdíl od loveckých lístků, nevydávají ve správním řízení a o jejich vydání či nevydání rozhoduje pouze uživatel honitby jako soukromá osoba.

Pokud se jedná o případ společného lovu, může klasickou povolenku k lovu nahradit seznam osob, které se lovu účastní. Zákon pro tento seznam zavádí legislativní zkratku hromadná povolenka k lovu.

Vzhledem k tomu, že lov zvěře je činností značně rizikovou, při které může dojít ke zranění či dokonce usmrcení osob nebo kterou může být způsobena i poměrně vysoká věcná škoda, je každý lovec povinen být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při této činnosti ublížením na zdraví nebo usmrcením jiných osob a za škodu na věci. Zákon stanovuje v § 48 odst. 1 i jednotlivé limity pojistného plnění. Dále je stanoven zákonný zákaz vnášet do pojistných podmínek výluky, v jejímž důsledku by se pojištění nevztahovalo na situace neopatrného chování pojištěného. Touto výlukou, která je běžným standardem u většiny pojistných smluv, se pojišťovny brání povinnosti vyplatit pojistné plnění v případech, kdy škodu způsobily pojištěné osoby vlastní neopatrností nebo hloupostí. V případě škod, které byly způsobeny při lovu zvěře, se nezřídka jedná právě o škodu způsobenou neopatrností lovce, tedy pojištěné osoby. Zákon o myslivosti se proto tímto zákazem snaží chránit poškozené osoby, kterým by v případě, že by tato výluka byla součástí pojistných podmínek u pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou lovcem, značně klesla možnost získat náhradu škody, neboť v mnoha případech i velmi vysoké částky by nebyly kryty pojištěním, ale museli by je hradit sami škůdci a ti nebudou ve většině případů schopni takto vysoké částky nikdy zaplatit.

⁸⁷ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 139.

3.5.2. Zakázané způsoby lovu

Zakázané způsoby lovu jsou, na rozdíl od předešlé právní úpravy, uvedeny pouze v zákoně, a to v § 45 odst. 1 písm. a) až w) MyslZ. Cílem této poměrně rozsáhlé právní úpravy je zamezit týraní zvířete při jejím lovu, omezit pytláctví a také zakázat používání takových prostředků, které výrazně znevýhodňují zvířet ve vztahu k lovcům. Současná úprava nabyla účinnosti 1. 7. 2002 kromě dvou zákonem stanovených výjimek. První z nich byl zákaz střílet zvířet z poloautomatických nebo automatických zbraní se zásobníkem schopným pojmout více než dva náboje, uvedený v § 45 odst. 1 písm. l) MyslZ, který nabyl účinnosti až 1. 5. 2004. Druhou výjimku tvořil zákaz používat olověné brokové náboje k lovu vodního ptactva, který vstoupil v účinnost až 31. 12. 2010. Odložení účinnosti obou ustanovení lze však považovat za opatření v rozporu s Bernskou úmluvou a Směrnicí ES o ptácích.⁸⁸

Lov zvířete smí být prováděn jen způsobem odpovídajícím zásadám mysliveckým, zásadám ochrany přírody a zásadám ochrany zvířat proti týraní. Zákazy nebo omezení lovu stanovené zvláštními právními předpisy zůstávají nedotčeny. Jde o ustanovení § 21, § 31 nebo § 60 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů nebo o § 14 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týraní, ve znění pozdějších předpisů.

Mimo jiné je zakázáno chytat zvířet do ok, na lep, do želez, do jestřábích košů, tluček a nášlapných pastí a pomocí háčků, chytat ondatry do vrší, lovit zvířet způsobem, jímž se zbytečně trýzní, trávit zvířet jedem nebo ji usmrčovat plynem, lovit zvířet s pomocí elektrických zařízení schopných zabíjet nebo omráčit, zdrojů umělého osvětlení, zrcadel, zařízení na osvětlení terče, zaměřovače zbraní konstruovaného na principu noktovizorů, reprodukční soustavy s hlasy zvířete, výbušnin atd.

Ustanovení o zakázaných způsobech lovu se týkala i poslední novelizace zákona o myslivosti, která nabyla účinnosti 1. 7. 2014. Konkrétně byl novelizován § 45 odst. 1 písm. g) a w) MyslZ. V písm. g) byl pojem hledí pro střelbu v noci s elektronickým zvětšením obrazu nebo pro převrácení obrazu nahrazen pojmem zaměřovač zbraní konstruovaný na principu noktovizorů a v písm. w) byl připojen dovětek „na mokřadech“. Důsledkem v pořadí druhé uvedené změny bude, že nadále se zákaz lovu

⁸⁸ Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost, Praha: Linde, 2006, str. 447.

vodního ptactva pomocí olovených brokových nábojů nebude týkat jakéhokoliv lovu vodních ptáků, ale pouze lovu na mokřadech.

Orgán státní správy myslivosti může povolit výjimku z některých zakázaných způsobů lovu, konkrétně jde o způsoby lovu uvedené v § 45 odst. 1 písm. g) MyslZ, jde-li o lov v noci a dále způsoby lovu uvedené v § 45 odst. 1 písm. m), t) a u) MyslZ. Důvodem pro povolení výjimku může být úprava stavu zvěře v honitbě nebo zrušení chovu určitého druhu zvěře. Toto oprávnění uvedené v § 45 odst. 2 MyslZ ovšem budí pochybnosti o jeho souladu s Bernskou úmluvou a evropskými směrnicemi. Bernská úmluva a směrnice sice umožňují odchýlit se od stanovených zákazů, ale pouze za podmínky taxativně uvedených důvodů s upřesněním, kterých druhů se to týká, dále musí být stanoveny prostředky, o které jde a charakter rizika a v neposlední řadě musí být zajištěna kontrola a reporting. A to zjevně zákon o myslivosti postrádá.⁸⁹

3.5.3. *Lov ve zvláštních případech*

Zákon zná celkem tři zvláštní případy, kdy lze povolit lov, který se vymyká standardním pravidlům lovu v rámci práva myslivosti. Jedná se o snížení stavů zvěře a zrušení jejího chovu, povolení lovu mimo dobu lovu a povolení lovu na nehonebních pozemcích.

I když na tyto případy dopadá zvláštní režim, pokud se jedná o zákon o myslivosti, neznamená to, že by se na ně nevztahovala obecná ustanovení jiných zákonů, která mají za cíl chránit zvěř před nehumánním lovem a týráním. To znamená, že i lov v těchto zvláštních případech musí být v souladu s § 14 odst. 1 zákona č. 246/1999 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, který vyjmenovává zakázané prostředky usmrcování volně žijících zvířat. Ovšem ale i zde je dána možnost se od zákazu odchýlit. Tuto možnost poskytuje § 14 odst. 3 zákona č. 246/1999 Sb., který povoluje použití některých jinak zakázaných prostředků usmrcování volně žijících živočichů v případě, kdy orgán státní správy myslivosti rozhodl o povolení, popřípadě o uložení úpravy stavu zvěře a zároveň je zabezpečeno, že účinek opatření se bude vztahovat cíleně jen na druh zvěře, který je v povolení vyjmenován a nezpůsobí utrpení jiným zvířatům.⁹⁰

⁸⁹ Prchalová, J.: Zakázané prostředky a způsoby usmrcování, odchytu a jiných forem využívání volně žijících živočichů, in: České právo životního prostředí, č. 23/2008, str. 84.

⁹⁰ Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013, str. 429 - 430.

Orgán státní správy myslivosti povolí, popřípadě uloží uživateli honitby úpravu stavu zvěře, tzn. snížení počtu určitého druhu zvěře, v případě, že to vyžaduje zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody anebo zájem mysliveckého hospodaření. Těmito zájmy jsou myšleny především zájmy ekonomické, které vyžadují snížení stavů zvěře v okamžiku, kdy zvěř působí takové škody, kterými jsou tyto ekonomické zájmy přímo ohroženy. Pokud nelze škody působené zvěří snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby, uloží orgán státní správy myslivosti snížení stavů zvěře až na minimální stav, popřípadě zruší chov druhu zvěře, který škody působí. Orgán státní správy tak učiní na návrh vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku nebo na návrh orgánu ochrany přírody nebo orgánu státní správy lesa. A jak bylo zmíněno výše, v těchto případech je dokonce možné lovit zvěř pomocí některých jinak zakázaných prostředků usmrcování volně žijících zvířat.

Osobně se domnívám, že toto ustanovení by se v budoucnu mělo používat pouze jako extrémní nástroj v extrémních případech a za tím účelem by měla být stanovena velmi přísná kritéria pro stanovení okolností, za kterých je možné ho užit. Dnešní podoba § 39 MyslZ upřednostňuje krátkodobé ekonomické zájmy člověka před dlouhodobými dopady na přírodu, a to je velmi nemoudrý a především bezohledný přístup. Přírodu máme pouze vypůjčenou od našich potomků a naším cílem by mělo být navrátit jim ji v co nejlepším stavu. Prioritou by pro nás mělo být zachování přírody a obnovení funkčních ekosystémů, nikoliv honba za stále tučnějšími zisky, při které dochází k bezohlednému drancování a ničení přírody. A právě této prioritě bychom měli podřídit především naše někdy velmi nenasytelné ekonomické zájmy.

V pořadí druhým zvláštním případem lovu je lov mimo stanovenou dobu lovu. Tento lov povoluje orgán státní správy myslivosti pouze v případě, že se jedná o lov pro vědecké účely, odchyt zvěře, lov poraněné zvěře nebo lov zvěře pro účely výcviku a zkoušek loveckých psů a loveckých dravců. Orgán státní správy myslivosti může v povolení rozhodnout i o způsobu lovu, náhradách a podobně, ale to pouze v případě, že mezi žadatelem a uživatelem honitby nedojde k dohodě.

Posledním zvláštním případem lovu je lov na nehonebních pozemcích. Orgán státní správy myslivosti povolí lov na nehonebních pozemcích, pokud vznikne potřeba jednorázově omezit nebo trvale regulovat stavy některého druhu zvěře, popřípadě i

jiných živočichů. Jako příklad jiných živočichů zákon uvádí zdivočelé holuby ve městech. Lov na nehonebních pozemcích se povoluje na žádost vlastníků, popřípadě nájemců nehonebních pozemků, orgán státní správy myslivosti však může rozhodnout i na základě vlastního podnětu. Při lovu na nehonebních pozemcích je nutné dodržovat všechny zákonné podmínky lovu včetně vyhláškou stanovených dob lovu jednotlivých druhů zvěře. Lovit mimo doby lovu je možné pouze v případě, že orgán státní správy myslivosti v rámci povolení lovu na nehonebních pozemcích povolí i lov mimo stanovené doby lovu.

Orgán státní správy myslivosti pověří provedením lovu uživatele honitby, v jejímž obvodu jsou nehonební pozemky, eventuelně uživatele honitby nejbližší. Těmto lidem také ulovená zvěř náleží. Pokud nastane situace, že v katastrálním území není žádný honební pozemek, orgán státní správy myslivosti pověří provedením lovu osoby, které vlastní platné lovecké lístky, ulovená zvěř pak náleží jim. V jednotlivých pověřeních musí orgán státní správy myslivosti vždy uvést podmínky pro provádění lovu, zejména musí určit denní dobu lovu, zásady vzájemné koordinace postupu osob nebo omezení vstupu na hřbitovy nebo do chatových a zahrádkářských osad. Pověřené osoby jsou oprávněny vstupovat na nehonební pozemky s loveckou zbraní, loveckým psem, popřípadě loveckým dravcem. Tento vstup podléhá pouze jedinému omezení, kterým je předchozí souhlas vlastníka, popřípadě nájemce nehonebních pozemků.

O tomto ustanovení platí obdobně totéž, co bylo řečeno o snižování stavů zvěře a rušení jejího chovu, tedy používat velmi uvážlivě a spíše výjimečně a pouze v případech, kdy neexistuje jiná možnost. Dále i zde by měly být stanoveny konkrétní parametry, za kterých je možné ustanovení použít. Dnešní podmínkou je pouhá jakási potřeba, která je ve valné většině potřebou ekonomickou. Tato ekonomická potřeba by ale nadále neměla být, jak je zmíněno výše, naší prioritou, které se podřizuje vše, včetně péče o přírodu. Následky takového přístupu budou katastrofální a především pro zvěř, ale i pro přírodu obecně, fatální.

3.5.4. Kontrola a užitkování zvěře

Podle ustanovení § 49 odst. 1 MyslZ musí být každý kus ulovené nebo nalezené užitkovatelné spárkaté zvěře ihned po ulovení, nalezení nebo po provedené dohledávce označen nesnímatelnou plombou. Plomba se upevňuje na jeden ze zadních běhů za

Achillovu šlachu, v případě, že to není možné, upevňuje se za poslední žebro. Kadavery se plombou neoznačují, pouze se evidují v myslivecké evidenci, pokud se jedná o zvěř, jejíž chov a lov je v honitbě plánován. Zúčtovatelné plomby vydává uživatelům honiteb orgán státní správy myslivosti.

Cílem tohoto, v právní úpravě myslivosti nového, opatření mělo být především snížení pytláctví a dodržování stanovených dob lovu. Před zavedením povinnosti zvěř označit nesnímatelnou plombou neměla policie při silniční kontrole žádný zákonný způsob, jak ověřit původ přepravované zvěře a musela se spokojit s vysvětlením, že se jedná o zvěř zakoupenou na honu či o zvěř právě slovenou, která je přepravována k mysliveckému hospodáři.⁹¹ Zda bylo tohoto cíle dosaženo, se dá jen velmi obtížně hodnotit, obecně ale můžeme toto ustanovení označit za pozitivní a vcelku přínosné, protože přineslo kýžený pořádek v evidenci ulovené zvěře.

Pokud se jedná o zvěř ulovenou na společných lovech, která je dále přepravována v počtu vyšším než 10 kusů, musí být uživatelem honitby vystaven lístek o původu zvěře. To samé platí i u zvěře dohledané po provedení společného lovu.

Další podrobnosti, které se týkají plomb a lístků o původu zvěře, jako jejich druhy, způsoby jejich výdeje, evidence, připevňování a snímání, stanoví vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon ani vyhláška ale neuvádí, kdo je povinen ulovenou nebo nalezenou zvěř nesnímatelnou plombou označit a podle některých není zcela jasný ani okamžik, kdy tato povinnost vznikne. Oboje se stalo předmětem sporů, které dospěly až k Nejvyššímu správnímu soudu, který se ve svém rozhodnutí ze dne 8. března 2012, sp. zn. 5 As 21/2011 – 39 pokusil tyto nejasnosti odstranit a působit tím ke sjednocení právních výkladů a postupů veřejné správy. Konkrétně šlo o případ, kdy osobě byla udělena pokuta podle § 63 odst. 2 MyslZ za to, že neoznačila ulovenou zvěř nesnímatelnou plombou ihned po ulovení. Lovec se bránil tím, že po dohledávce nestihl zvěř označit, neboť po tom, co uloveného srnce přenesl zpět do své domovské honitby, mu v tom bylo zabráněno mysliveckou stráží. Na dotaz, proč srnce neoznačil ihned po dohledávce, argumentoval lovec tím, že zákon nestanovuje přesně dobu, kdy má být zvěř plombou označena, a že ihned po ulovení může znamenat i s odstupem několika

⁹¹ Viz Důvodová zpráva k zákonu č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

minut a nemusí se nutně jednat o první úkon po ulovení. S tímto tvrzením se však Nejvyšší správní soud neztotožnil a jasně stanovil, že *„nejde-li o společný lov spárkaté zvěře, musí oprávněný lovec, případně jiná oprávněná osoba vždy označit tuto zvěř nesnímatelnou plombou skutečně bez jakéhokoliv odkladu po jejím ulovení, nalezení nebo dohledávce, tedy dříve, než budou provedeny jakékoliv jiné úkony nebo manipulace se zvěří.“*⁹²

Každý kus ulovené zvěře, usmrčeného zdivočelého zvířete nebo označeného zvířete z farmového chovu musí být po ulovení, respektive usmrcení řádně ošetřen. Toto ošetření se řídí veterinárními předpisy, tzn. zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů a některými jeho prováděcími vyhláškami, a také nařízeními Evropské unie, na které veterinární zákon odkazuje.

V rámci ošetření uloveného nebo usmrčeného kusu je nutné co nejdříve po usmrcení odstranit žaludek a střeva, v případě potřeby musí být kus vykrcen. Dále musí proškolená osoba provést vyšetření těla a veškerých vyjmutých vnitřností s cílem nalézt znaky, které by mohly znamenat, že daný kus trpěl nějakým onemocněním, v jehož důsledku by maso mohlo představovat zdravotní riziko. V rámci hodnocení, zda je kus zdravý nebo ne, je nutné také brát v úvahu jeho chování před usmrcením, to znamená, zda u kusu nebylo pozorováno nějaké neobvyklé chování, které by mohlo ukazovat na nějaké onemocnění. Proškolená osoba musí mít dostatečné znalosti z patologie volně žijící zvěře, ze zpracování volně žijící zvěře a masa po lovu a z manipulace s ním. Veterinární zákon proškolenou osobou rozumí osobu, která *„absolvovala specializované školení se zaměřením na vyšetřování těl ulovené volně žijící zvěře, stanovené předpisy Evropské unie, a získala tak osvědčení o způsobilosti k této činnosti.“*⁹³ Dále je zde povinnost u zvěře vnímavé na trichinelózu, např. u prasete divokého, zajistit její vyšetření na přítomnost svalovce ve specializované laboratoři. Poslední známý výskyt svalovce u černé zvěře na našem území byl zjištěn v roce 2006 poblíž Rychnova nad Kněžnou.

Pokud uživatel honitby nebo účastník lovu má v úmyslu ulovenou zvěř výlučně použít pro spotřebu ve své domácnosti, není veterinární zákon, co se týče ošetření zvěře, tak přísný a zvěř nemusí být vyšetřena proškolenou osobou. To ale neplatí o povinnosti zabezpečit vyšetření na svalovce, pokud se jedná o zvěř vnímavou na trichinelózu. Toto

⁹² Rozsudek NSS ze dne 8. března 2012, sp. zn. 5 As 21/2011 – 39. Dostupný na www.nssoud.cz.

⁹³ § 27b odst. 8 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů.

vyšetření musí uživatel honitby zajistit vždy, tedy i v případě, že by ulovená zvěř byla určena pro spotřebu v domácnosti uživatele honitby či účastníka lovu.

Kromě způsobů kontroly a ošetření ulovené zvěře obsahuje zákon o myslivosti také úpravu uvádění ulovené zvěře do oběhu. Uživatel honitby je oprávněn prodávat pouze tu zvěř, zvěřinu a jiné části zvěře, která pochází z jeho honitby. I při prodeji, stejně jako u ošetření ulovené zvěře, je uživatel honitby povinen řídit se nejen zákonem o myslivosti, ale také veterinárními předpisy.

Při přepravě ulovené spárkaté zvěře je přepravující osoba povinna mít u sebe ke každému kusu zvěře vyplněný lístek o původu zvěře, ze kterého musí být zřejmé především datum ulovení, honitba, v níž byl kus uloven a číslo plomby. Lístek o původu zvěře je přepravující osoba povinna předat příjemci zvěře.

Zákon dále omezuje obchod s těmi druhy zvěře, u kterých je stanovena rozdílná doba lovu v závislosti na jejím pohlaví. V těchto případech smí být zvěřina nakupována od uživatelů honiteb pouze tehdy, pokud lze bezpečně určit pohlaví kusu. Živou zvěř lze po provedení odchyty přepravovat pouze po splnění požadavků, které stanovují veterinární předpisy. Zákon o myslivosti v § 51 odst. 3 obsahuje omezení přepravy mláďat spárkaté zvěře do věku 6 měsíců. Takováto mláďata nelze přepravovat samostatně a vždy je nutno zabezpečit jejich přemístování společně s matkou.

3.6. Problematika odpovědnosti za škodu

3.6.1. Škody způsobené užíváním honitby a zvěří

Při provozování myslivosti může být v honitbě způsobena škoda. Škodu, která byla způsobena při provozování myslivosti na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě nebo lesních porostech je podle § 52 odst. 1 písm. a) MyslZ povinen hradit uživatel honitby. Tento druh škod ale není příliš častý a v praxi se s ním setkáváme spíše zřídka. Příkladem škod způsobených při provozu myslivosti je pošlapaní nebo jiné poškození kultur při lovech, poškození cest, pozemků a stromů při rozvozu krmiv nebo stavbě mysliveckých zařízení. Uživatel honitby odpovídá za škodu i v případě, že ji způsobili jeho zaměstnanci, hosté, honci nebo lovečtí psi.⁹⁴

⁹⁴ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 157.

Mnohem častější, než škody způsobené lidmi při provozování myslivosti, jsou škody způsobené zvěří. Za škodu, jež způsobí zvěř, kterou lze obhospodařovat lovem [§ 2 písm. d) MyslZ], v honitbě na honebních pozemcích nebo polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo na lesních porostech, odpovídá uživatel honitby a je povinen ji nahradit. Jedná se o odpovědnost objektivní, tedy za následek. Pokud vykonává právo myslivosti myslivecké sdružení, ručí jeho členové za závazek k náhradě škody rukou společnou a nerozdílnou, tzn. solidárně.

Škody způsobené zvěří, která unikla z obory, je povinen hradit uživatel obory. To neplatí, pokud uživatel obory prokáže, že uniknutí zvěře bylo umožněno poškozením ohrazení obory neodvratitelnou událostí nebo osobou, za niž neodpovídá. Pojem „neodvratitelná událost“ je vykládán jako událost, která nastane nezávisle na vůli uživatele obory. Může jít např. o vichřici, povodeň nebo sesuv půdy. Za osobu, za niž uživatel obory neodpovídá, je považována osoba odlišná od pracovníka nebo člena organizace užívající oboru.⁹⁵

Škodám je vždy lépe předcházet, proto zákon o myslivosti v § 53 ukládá vlastníkům, popřípadě nájemcům honebních pozemků prevenční povinnost, která spočívá v činění přiměřených opatření k zabránění škod působených zvěří. Zároveň zákon pamatuje i na ochranu zvěře, když stanovuje, že zvěř nesmí být při realizaci jednotlivých opatření zraňována. Stejná opatření může činit se souhlasem vlastníka honebního pozemku i uživatel honitby. Za určitou nedokonalost právní úpravy lze považovat, že ani zákon o myslivosti, ani žádná z prováděcích vyhlášek neobsahují výčet takovýchto preventivních opatření. Naproti tomu předešlá právní úprava takovýto výčet obsahovala. Na zemědělských honebních pozemcích se za přiměřená opatření k zabránění škodám považovalo zejména jejich řádné a účinné oplocení, umístění zrcadel, plašicích zařízení a ochranné nátěry. Na lesních honebních pozemcích to byly zejména řádné a účinné oplocení a chemická nebo mechanická ochrana proti okusu nebo loupání kůry.

V platné právní úpravě, na rozdíl od té předchozí, není stanoven žádný postih jako důsledek nedodržení opatření k zabránění škod způsobených zvěří. Dříve, pokud vlastník nebo uživatel honebních pozemků nesplnil přiměřená opatření k zabránění škod způsobených zvěří, nesl sám vinu za způsobené škody, a to buď částečně, nebo v

⁹⁵ Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000, str. 159.

některých případech i zcela. V případě porušení povinnosti činit přiměřená opatření k zabránění škod způsobených zvěří se tedy snižovala náhrada škody podle míry jeho zavinění. Osobně se nedomnívám, že opomenutí činit přiměřená opatření k zabránění škod způsobených zvěří ze strany vlastníka či nájemce honebního pozemku, by z důvodu absence příslušného ustanovení již nadále nebylo zákonným důvodem pro snížení nároku na náhradu škodu. V případě nedodržení ustanovení o prevenční povinnosti přichází dnes v úvahu možnost posouzení takového chování jako spoluzavinění škody ve smyslu občanského zákoníku⁹⁶.

Ne všechny škody, ačkoli způsobené zvěří, má uživatel honitby povinnost hradit. Ustanovení § 54 MyslZ obsahuje poměrně rozsáhlý výčet škod, které se nehradí. Toto ustanovení je „jedno z významných výlukových ustanovení, jehož cílem je optimalizovat majetkové dopady chování volně žijící zvěře na uživatele honitby.“⁹⁷ Nehradí se škody, které způsobila zvěř na nehonebních pozemcích, na vinné révě neošetřené proti škodám působených zvěří, na neoplocených květinových školkách nebo zahradách ovocných a zelinářských, na stromořadích a stromech jednotlivě rostoucích a na vysokocenných plodinách. V případě pochybností o tom, která plodina je vysokocenná, rozhoduje orgán státní správy myslivosti. Za vysokocenné plodiny se podle dosavadních rozhodnutí považují např. topol, chmel, tabák, ovoce, léčivé a aromatické rostliny nebo semena kulturních rostlin a květiny. Dále se nehradí škody na zemědělských plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách a škody na zemědělských plodinách uskladněných na honebních pozemcích, pokud u těchto uskladněných plodin nebyla provedena opatření za účelem účinné ochrany proti škodám působených zvěří. Co se týká lesních porostů, zde se nehradí škody na kulturách, které jsou chráněny oplocením, na jedincích, kteří jsou poškozeni jen na postranních výhonech a na lesních kulturách, ve kterých došlo ke každoročnímu poškození okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků méně než 1 % jedinců.

Mezi neuhrazované škody způsobené zvěří zákon ještě řadí škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být snižovány lovem (§ 54 odst. 3 MyslZ). Toto zařazení je však nesystematické a lze ho označit za zavádějící. Důvodem je fakt, že celé

⁹⁶ § 2918 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁹⁷ Jančářová, I., Pekárek, M., Průchová, I.: Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2013, str. 217.

ustanovení § 54 nese název „Neuhrazované škody způsobené zvěří“, ale škody, které způsobí zvěř, kterou nelze lovit, hrazeny jsou, a to státem.

Problematika hrazení škod způsobených zvěří, kterou nelze lovit je upravena zákonem č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 115/2000 Sb.). Podle tohoto zákona se neřeší náhrada škody způsobené všemi zvláště chráněnými druhy, ale pouze některými vybranými druhy zvláště chráněných živočichů. Jedná se o bobra evropského, vydra říční, kormorána velkého, losa evropského, medvěda hnědého, rysa ostrovida a vlka. Zásadní změnu přinesla vyhláška č. 393/2012, která nabyla účinnosti 1. 4. 2013. Touto vyhláškou byl kormorán velký vyškrtnut ze seznamu zvláště chráněných živočichů, to znamená, že stát již nadále nebude hradit škody, které kormorán způsobí. V zákoně č. 115/2000 Sb. je však kormorán velký i nadále uváděn.

Podle zákona č. 115/2000 Sb. se hradí škoda způsobená na životě nebo zdraví osob, na vymezených domestikovaných zvířatech např. skot, prasata nebo ovce, na psech hlídajících vybraná domestikovaná zvířata, na rybách, včelstvech a včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách, trvalých porostech, uzavřených objektech a movitých věcech v nich. V zásadě se poskytuje náhrada skutečné škody, ušlý zisk se hradí jen výjimečně. Hradí se škoda způsobená jen volně žijícími, tedy divokými zvířaty, nikoli škoda způsobená zvláště chráněnými živočichy chovanými v zajetí. Stát nekompensuje ani škody, které zvláště chránění živočichové způsobí v případě, že z chovných zařízení, jako jsou zoologické zahrady, cirkusy, záchranné stanice apod., uprchnou.

Jako předpoklad poskytnutí náhrady škody je stanovena řada preventivních podmínek, které mají škodě zabránit nebo ji minimalizovat. Stát zde vyžaduje zvýšenou míru prevence a obezřetnosti ze strany vlastníků. Příkladem preventivních opatření je umístění skotu, koní, ovcí atd. do uzavřených objektů, elektrických ohradníků, pod přímý dohled osob nebo pasteveckých psů či opatření vtoku a výtoku příslušného objektu mřížkou proti vniknutí vydry.⁹⁸

Zákon č. 115/2000 Sb. také obsahuje poměrně přísná pravidla pro uplatnění nároku na náhradu škody. Poškozený je povinen ohlásit vzniklou škodu do 48 hodin od jejího zjištění místně příslušnému orgánu ochrany přírody. To ovšem samo o sobě

⁹⁸ Damohorský, M.: Odpovědnost za škodu způsobenou zvířaty a její právní úprava v České republice, in: Ekologie a právo, č. 4/2005, str. 3.

k uplatnění nároku nestačí, dále musí poškozený předložit vlastní žádost o poskytnutí náhrady škody příslušnému úřadu v relativně krátkých prekluzivních lhůtách. V případě, že poškozený tyto lhůty nedodrží, jeho nárok zaniká.

Uplatnění nároků na náhradu škody způsobené zvěří upravuje zákon o myslivosti v § 55. Poškozený je povinen škodu uplatnit u uživatele honitby v prekluzivních lhůtách, které činí u škod na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech 20 dní, počítaných od doby, kdy škoda vznikla a u škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku 20 dní, počítaných od uplynutí uvedeného období. Zároveň s uplatněním nároku na náhradu škody je poškozený povinen škodu vyčíslit. V případě zemědělských porostů a polních plodin, u kterých je možné škodu vyčíslit nejdříve v době sklizně, je poškozený povinen provést vyčíslení škody do 15 dnů po provedené sklizni. Zákon preferuje dohodu mezi poškozenými a uživateli honiteb o náhradě škody a stanovuje lhůtu v délce 60 dnů počínající dnem, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčíslil výši škody, ve které je možné dohodu uzavřít, eventuelně uhradit vyčíslenou škodu. V případě, že ani k jednomu nedojde, má poškozený právo uplatnit svůj nárok na náhradu škody ve lhůtě 3 měsíců u soudu.

Z výše uvedeného je patrné, že zákon stanovuje velmi krátké lhůty na uplatnění nároků na náhradu škody a navíc jejich nedodržení spojuje s nepříjemným důsledkem ve formě zániku nároku. Tím zákon vyvíjí na poškozené určitý tlak a vyžaduje jejich maximální obezřetnost a pozornost. Prekluzivní lhůty byly předmětem řady diskuzí, kdy se někteří domnívali, že takto stanovené jsou v přímém rozporu s ústavním pořádkem ČR a mělo by dojít k jejich změně. Problémem se zabýval i Ústavní soud ČR, který ve svém nálezu ze dne 13. prosince 2006 sp. zn. Pl. ÚS 34/03 námitkám protiústavnosti nevyhověl a lhůty označil za přiměřené. Ústavní soud argumentoval specifickou povahou škod a poukázal na to, že takto postavená odpovědnost jen „reaguje na určitý specifický případ, pro nějž je typické, že s uplynutím delšího časového období je škoda fakticky nezjistitelná a bylo by možno jen stěží poskytnout ochranu práv kterékoliv z dotčených stran odpovědnostního vztahu.“⁹⁹

Dalším problémem byly určité výkladové nejasnosti kolem pojmu vznik škody. V některých případech nebylo zcela jasné, ve kterém okamžiku přesně škoda vznikla a

⁹⁹ Nález ÚS ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, dostupný na www.usoud.cz.

od kdy tedy počíná běžet prekluzivní lhůta k uplatnění nároku na náhradu škody. Sporné byly především ty případy, kdy škoda vznikala postupně s určitým časovým odstupem a poškození své nároky uplatnili až v okamžiku, kdy škodné působení ustalo a své počínání hájili tím, že chtěli škodu uplatnit jako jeden celek. Uživatelé honiteb v těchto případech odmítali škody hradit, neboť se domnívali, že zde nebyly dodrženy prekluzivní lhůty na a nárok tudíž zanikl. Danou situaci vyřešil až Nejvyšší soud ČR, který jasně vymezil pojem vznik škody. Podle Nejvyššího soudu se vznikem škody podle § 55 MyslZ míní „škodná událost, tedy každé jednotlivé škodlivé působení zvěře na zemědělské pozemky, polní plodiny a zemědělské porosty, od níž počíná běžet lhůta 20 dní k uplatnění náhrady škody u uživatele honitby. Pokud by byla postupně vznikající škoda chápána jako jeden celek a nárok na její náhradu bylo možné uplatnit až po "ustálení poměrů", tedy s větším časovým odstupem od konkrétního škodlivého působení zvěře na zemědělské porosty, bylo by již značně obtížné (ne-li nemožné) určit původce a rozsah takto vzniklé škody, případně další předpoklady vzniku odpovědnostního vztahu.“¹⁰⁰

Škody způsobované zvěří jsou stále velmi aktuálním tématem. Jsou předmětem nekonečné řady sporů mezi uživateli honiteb a vlastníky honebních pozemků a stále častěji končí až v soudních síních. Současná úprava náhrady škody způsobené zvěří v zákoně o myslivosti je zastaralá a celkově nevyhovující současným potřebám. Zákon neobsahuje účinné nástroje prevence škod a nedostatečným způsobem řeší především otázku odpovědnosti. Nevyrovnaná míra odpovědnosti za škody způsobené zvěří mezi uživateli honiteb a vlastníky honebních pozemků je velmi negativním jevem, který má v konečném důsledku nepříznivé důsledky hlavně pro zvěř, respektive přírodu jako celek.

Nedostatky současné právní úpravy se nejvíce projevují případech, kdy vlastníci či nájemci honebních pozemků na nich zemědělsky hospodaří. Povinnost myslivců hradit škody způsobené zvěří, více méně bez ohledu na chování zemědělců, která je zakotvena v naší platné právní úpravě, lze označit za určitý relikv, který pochází z období josefínských reforem, tedy z 18. století. Tehdejší situace byla od té dnešní ale poněkud rozdílná. Pokud tehdy zničila zvěř sedlákovi jeho malé políčko, ohrožovalo to nejen existenci samotného sedláka, ale celé jeho rodiny. Nebylo výjimkou, že takto

¹⁰⁰ Rozsudek NS ČR ze dne 23. dubna 2009, sp. zn. 25 Cdo 719/2008, dostupný na www.nsoud.cz.

postižené rodiny celou zimu hladověly. Dnes je ovšem situace jiná. V zemědělství se využívají moderní technologické prostředky a postupy, které zajišťují nadprodukcí potravin, dále je zde řada ekonomických nástrojů, jako jsou dotace apod., jejichž smysl je také kompenzace určitých ztrát, které mohou zemědělci vzniknout v důsledku jeho ohleduplnosti k prostředí. Pokládám za nedůvodné zachovávat systém náhrady škody způsobené zvěří, který je založen na situaci, která panovala v 18. století, v dnešních podmínkách století jednadvacátého. Rovněž pokládám za absurdní žádat náhradu škody způsobené zvěří a současně vytvářet ideální podmínky k jejímu přemnožení, jak to dnes řada zemědělců reálně činí.

Dnes nežijeme ve funkčním ekosystému ale v tzv. kulturní krajině, kde byl původní funkční ekosystém, v němž měla místo dravá i spárkatá zvěř, dávno rozbit a jeho klíčové vazby a samoobnovovací procesy zpřetrhány a zničeny trvalým tlakem civilizace. To je také hlavní důvod, proč nelze akceptovat jako nástroj snižování škod stanovování odlovu podle aktuálně zjištěného stavu krajiny, respektive lesa. Takovéto řešení je možné přijmout pouze tam, kde ještě stále existuje funkční ekosystém a jen tam bude toto řešení v zájmu přírody a zvěře. Snaha o prosazení tohoto způsobu snižování škod v situaci, kdy většinu lesního porostu u nás tvoří smrkové plantáže, není snahou o ochranu zvěře a přírody, ale pouze a jen snahou chránit ekonomické zájmy a navyšovat již tak tučné zisky. Naší prioritou, a to nejen při hledání řešení snižování škod způsobených zvěří, by měla být snaha obnovit přirozený funkční ekosystém. Z toho pohledu, tedy z pohledu rekonstrukce funkčního ekosystému, je destruktivní působení kůrovce či spárkaté zvěře na smrkové monokultury v podstatě pozitivním projevem fungování reziduálních zpětných vazeb, kterými se příroda snaží těchto lesních porostů zbavit. Kauzální problém není ve zvěři, ale v charakteru dnešních porostů, které fakticky nejsou schopny plnit všechny nezbytné funkce skutečného lesa a nejsou s to udržet škody zvěří a samovolnou obnovu lesa v přirozené rovnováze. Stejně tak škody způsobené zvěří na polních plodinách nejsou primárně problémem zvěře, ale především důsledkem nefunkčního ekosystému rozvráceného tlakem zemědělství.

Jakým způsobem by se tedy měla změnit platná právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou zvěří v zákoně o myslivosti? Především by se měl opustit model jednostranné odpovědnosti uživatelů honiteb za škody způsobené zvěří a nově by se měla odpovědnost vyváženě rozdělit mezi uživatele honiteb, vlastníky či nájemce

honebních pozemků a stát. Dále by měly být jasně stanoveny povinnosti vlastníků a nájemců honebních pozemků při prevenci škod. Zákon by měl vymezit, co se považuje za přiměřená opatření k zabránění škod způsobených zvěří, čímž by zamezil poměrně značnému množství sporů, které dnes vágní zákonná formulace vyvolává.

Mezi taková opatření lze zařadit tzv. zradidla, která mohou mít formu optickou (lesklý šustivý materiál na šikmých tyčích kolem pole), akustickou (zavěšené plechovky, simulované výstřely, zvuky z elektronických zařízení) nebo pachovou (lidské vlasy, různé repelenty, pachové ohradníky). Jako poněkud kontroverzní se jeví opatření ve formě elektrických ohradníků. Jedni ho označují jako nelepší řešení, na druhou stranu byly zaznamenány i případy, kdy na nich došlo k úhynu zvěře, což takové opatření činí v rozporu se zákonem o myslivosti, neboť ten výslovně ukládá činit taková opatření, při kterých zvěř není zraňována. Dalším opatřením je vhodný výběr lokalit pro pěstování plodin, která jsou pro zvěř atraktivní. Tyto plodiny by měly být umístovány co nejdále od lesa. Škodám lze také účinně bránit zajištěním co nejdokonalejší sklizně, aby na polích nezůstávaly zbytky, dále také tvorbou biopásů, výběrem vhodných osevních postupů a v neposlední řadě také umožněním lovu zvěře na polích např. pomocí výseků v kukuřici či ponecháním pruhu v poli bez osetí. Přiměřená opatření by se neměla týkat pouze vlastníků či nájemců honebních pozemků, ale samozřejmě také uživatelů honiteb. Ti mohou škodám předcházet prováděním tzv. odváděcího příkrmování nebo zakládáním mysliveckých políček.¹⁰¹

Neplnění těchto preventivních opatření by mělo mít v případě vlastníků nebo nájemců honebních pozemků za následek zánik nároku na náhradu škodu. Stejně jako je tomu v případě škod způsobených vybranými druhy zvláště chráněných živočichů. I zde by měla být vyžadována zvýšená míra prevence a obezřetnosti ze strany vlastníků eventuelně nájemců honebních pozemků. V případě uživatelů honiteb by měla zůstat zachována odpovědnost za škody způsobené zvěří pouze v těch případech, kdy by bylo zjištěno, že uživatelé porušují zákonem stanovené povinnosti a neplní stanovená opatření k zabránění škod na zemědělských či lesních pozemcích.

Do právní úpravy by také bylo vhodné zakotvit ustanovení, podle kterého by se na určitou procentuální část z očekávané úrody nebo přírůstku na určitém pozemku nevztahovala povinnost hradit škody způsobené zvěří. Určení konkrétní výše

¹⁰¹ Fechtnerová, A.: Problematika černé zvěře v našich honitbách, *Myslivost, Stráž myslivosti*, č. 11/2010, str. 21.

procentuální části bude nutné podrobit odborné diskuzi, je možné se inspirovat např. slovenskou právní úpravou, která stanovila hranici 3 %. Tyto škody, které nepřekročí stanovenou hranici, je třeba brát jako přirozené, pro zemědělství a lesnictví specifické riziko, které každý vlastník či nájemce honebního pozemku musí zapracovat do svých podnikatelských plánů. Tato relativně malá část úrody, respektive přírůstku by měla být primárně určena pro volně žijící zvěř a představovat podíl vlastníků a nájemců honebních pozemků na ochraně genofondu zvěře v přírodě, kterou využívají ke svému hospodaření.

Je třeba také přesněji stanovit povinnosti uživatelům honiteb. Především by mělo jít o povinnosti, které zamezí udržování nadměrných stavů zvěře, která působí v neprospěch kvality jejího genofondu a přispívají k růstu škod způsobených zvěří. Pro uživatele honiteb musí platit důsledná odpovědnost za kvalitu genofondu zvěře, a to i tam, kde to povede k poklesu jejich loveckých příležitostí.

3.6.2. Škody způsobené na zvěři

Škodou způsobenou na zvěři se podle § 56 MyslZ rozumí zejména neoprávněný lov zvěře (pytláctví), úhyn zvěře, zničení hnízdišť, poškození nebo zničení prostředí nutného pro život zvěře a vypuštění živočichů, kteří mohou narušit genofond geograficky původního druhu zvěře. Tento výčet je poněkud nesourodý a škody zde vyjmenované lze rozdělit na dvě základní skupiny. První skupinu tvoří škody způsobené přímo na zvěři, kam spadá pytláctví a úhyn zvěře a do druhé skupiny se řadí škody, týkající se podmínek života zvěře, poškození nebo zničení prostředí nutného pro život zvěře, narušení přírodní rovnováhy a genofondu původního druhu zvěře. Škody, které spadají do druhé skupiny, se svojí povahou blíží způsobení ekologické újmy, která je v tomto případě řešitelná formou institutu náhrady škody.¹⁰²

Za škodu na zvěři odpovídá každý, kdo ji způsobí porušením právní povinnosti. Oprávněnou osobou, tedy osobou, která má nárok na náhradu škody, je uživatel honitby. Zákon nestanovuje žádné lhůty, s jejichž marným uplynutím by spojoval zánik nároku na náhradu škody (prekluzivní lhůty). Pro uplatnění nároku na náhradu této škody se užijí obecné předpisy, tedy občanský zákoník¹⁰³. Pro uživatele to mimo jiné

¹⁰² Jančářová, I., Pekárek, M., Průchová I.: Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2013, str. 216.

¹⁰³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

znamená, že svůj nárok musí uplatnit v promlčecích lhůtách, které občanský zákoník stanovuje. Náhradu škody je možné uplatnit v subjektivní promlčecí lhůtě tří let, která počíná běžet okamžikem, kdy se poškozený dozví o škodě a o osobě, která je povinna k její náhradě. V případě náhrady škody je stanovena i objektivní promlčecí lhůta, respektive hned dvě. První činí deset let ode dne, kdy škoda vznikla, v případě ale, že škoda byla způsobena úmyslně, právo se promlčí nejpozději za patnáct let ode dne, kdy škoda vznikla. V případě marného uplynutí promlčecí lhůty právo nezaniká, ale pouze se oslabí a v této oslabené podobě trvá dál. Uživatel honitby se tak může domáhat svého práva u soudu i v případě, že promlčecí lhůta už uplynula a v případě, že povinná strana nevnese námitku promlčení, mu soud právo na náhradu škody přizná.

Náhrada škody na zvířeti není, oproti náhradám škody způsobené zvířeti, v praxi příliš častá. Důvodem pro to je skutečnost, že konkrétní škůdce zůstává v mnoha případech neodhalen a škodu tak není na kom vymáhat.

3.7. Problematika správní a trestní odpovědnosti

3.7.1. Správní odpovědnost

Správní odpovědností rozumíme odpovědnost za správní delikty. Správní delikt lze obecně definovat jako „*protiprávní jednání odpovědné osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a s nímž zákon spojuje hrozbu sankcí trestní povahy ukládané v rámci výkonu veřejné správy.*“¹⁰⁴

System správních deliktů je velmi složitý, značně nepřehledný a postrádá koncepční přístup, z toho důvodu je velmi obtížné provést teoretickou klasifikaci správních deliktů. Následující členění proto není jediné možné a s dalším právním vývojem může dojít k jeho změnám. Za jednotlivé druhy správních deliktů považujeme a) přestupky, b) správní disciplinární delikty, c) tzv. správní pořádkové delikty a d) jiné správní delikty, kam řadíme jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob, správní delikty právnických osob a tzv. fyzických podnikajících osob.¹⁰⁵ Na úseku myslivosti zákony upravují přestupky a jiné správní delikty.

Přestupek, na rozdíl od ostatních správních deliktů, má svojí legální definici, a to v § 2 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ Mates, P. a kol.: Základy správního práva trestního, 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 13.

¹⁰⁵ Hendrych, D. a kol.: Správní právo. Obecná část, 8. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 428 - 429.

Přestupkem se rozumí „zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.“

Přestupkový zákon je základním avšak nikoliv jediným pramenem přestupkového práva. Skutkové podstaty přestupků jsou obsaženy i v jiných zvláštních zákonech, které mohou dále obsahovat i odlišnou úpravu sankcí nebo orgánů, které je ukládají.

Pachatelem přestupku může být pouze nepodnikající fyzická osoba, a to za splnění dalších dvou zákonem stanovených podmínek. Za prvé musí tato osoba dosáhnout věku 15 let a za druhé musí být v době spáchání přestupku příčetná. Obligatorním znakem přestupku je zavinění, hovoříme zde o tzv. subjektivní odpovědnosti. Obecně platí, že ke vzniku odpovědnosti za přestupek stačí nedbalost, úmyslné zavinění se vyžaduje pouze tam, kde je to výslovně stanoveno.

Úprava přestupků na úseku myslivosti je rozdělena mezi přestupkový zákon a zákon o myslivosti. Přestupkový zákon obsahuje úpravu přestupků na úseku zemědělství a myslivosti v § 35. Za tyto přestupky zákon stanovuje jako trest různé vysoké pokuty, pouze u přestupku neoprávněného lovu zvěře lze kromě pokuty uložit i zákaz činnosti, a to až na dobu 1 roku. V zákoně o myslivosti jsou přestupky upraveny v § 63, který rozlišuje dvě skupiny přestupků podle jejich subjektu.

V § 63 odst. 1 MyslZ jsou uvedeny přestupky, kterých se může dopustit jakákoliv fyzická osoba. Jedná se např. o přestupky rušení zvěře při hnízdění a kladení mládřat, plašení zvěře, poškozování či ničení mysliveckých zařízení nebo nedodržování preventivních opatření k zabránění škodám na zvěři. Zákon o myslivosti stanovuje dvě sazby pokut, které je oprávněn ukládat orgán státní správy myslivosti. Za méně závažné přestupky, uvedené v § 63 odst. 1 písm. a) MyslZ, lze uložit pokutu maximálně ve výši 10 000 Kč, za závažnější přestupky, které jsou stanoveny v § 63 odst. 1 písm. b) MyslZ, je možné uložit pokutu až do výše 30 000 Kč.

V § 63 odst. 2 MyslZ jsou vyjmenovány přestupky, jejichž subjektem nemůže být každá fyzická osoba, ale pouze držitel loveckého lístku. Takovými přestupky jsou např. lov zvěře některým ze zakázaných způsobů lovu, lov zvěře mimo stanovenou dobu lovu nebo neoznačení uloveného kusu zvěře nesnímatelnou plombou. Orgán státní správy myslivosti může za tyto přestupky uložit pokutu až do výše 30 000 Kč, může

přítom uložit i zákaz činnosti až na dobu 2 let a zároveň může vyslovit i propadnutí věci.

Pokud by byl přestupek spáchán opakovaně lze uložit pokutu až do výše dvojnásobku stanovené částky. V otázkách přestupků, řízení o nich a výnosech uložených pokut se dotčené subjekty řídí obecnými předpisy o přestupcích, tzn. zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Z kategorie jiných správních deliktů jsou na úseku myslivosti upraveny správní delikty právnických osob a správní delikty fyzických podnikajících osob, někdy označované jako správní delikty podnikatelů. Kromě těchto správních deliktů najdeme v zákoně o myslivosti i správní delikty, jejichž subjektem může být fyzická osoba.

Správní delikty nejsou kodifikovány, není jednotně upraven ani systém sankcí a jejich ukládání, ani procesní postup při jejich projednávání. Právní úprava je značně roztržštěná a jejím pramenem je celá řada zvláštních zákonů, kdy každý obsahuje svoji vlastní úpravu skutkových podstat, sankcí, liberačních důvodů a určení orgánu, který o nich rozhoduje.¹⁰⁶

Odpovědnost za správní delikty právnických osob a fyzických podnikajících osob je odpovědností objektivní, tzn. nikoliv odpovědností za zavinění, ale odpovědností za následek. Tato konstrukce však s sebou přináší zvýšené riziko nepřiměřené tvrdosti a možné nespravedlnosti. Aby bylo možno se těchto nepříznivých následků vyvarovat, je v zákonech formulován obecný liberační důvod, podle něž právnická osoba nebo fyzická podnikající osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Zda právnická či fyzická podnikající osoba vynaložila veškeré úsilí je nutno posuzovat objektivně, to znamená, že subjektivní problémy (např. finančního nebo hospodářského charakteru) nemohou být důvodem pro zproštění odpovědnosti.¹⁰⁷

Zákon o myslivosti obsahuje úpravu správních deliktů v § 64, který je nadepsán jako „Pokuty“, což lze označit za poněkud zavádějící. Správní delikty jsou definovány jako nesplnění nebo porušení povinností uvedených v ustanoveních zákona o myslivosti, na které § 64 MyslZ odkazuje. Správní delikty uvedené v § 64 odst. 3 mají speciální subjekt, tyto delikty může spáchat pouze uživatel honitby. Sankcí za jednotlivé

¹⁰⁶ Hendrych, D. a kol.: Správní právo. Obecná část, 8. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 451 – 452.

¹⁰⁷ Mates, P. a kol.: Základy správního práva trestního, 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 163.

správní delikty jsou pokuty, které ukládá orgán státní správy myslivosti v různě odstupňovaných výších. Maximální výše pokuty, kterou lze uložit, činí 200 000 Kč, pokud by se ale jednalo o opakované spáchání správního deliktu, lze uložit pokutu až do výše dvojnásobku stanovené částky. Při rozhodování o výši pokuty se přihlíží zejména k závažnosti, způsobu, době trvání a následkům nesplnění nebo porušení povinností a k okolnostem, za nichž k nim došlo. Výnos pokut je příjmem Státního fondu životního prostředí.

3.7.2. Trestní odpovědnost

Trestní odpovědností rozumíme „povinnost pachatele trestného činu nést nepříznivé právní následky – trestní sankce. Tato povinnost vzniká za právem stanovených podmínek v důsledku protiprávního jednání – trestného činu.“¹⁰⁸ Legální definice trestného činu je uvedena v § 13 odst. 1 trestního zákoníku¹⁰⁹ a zní „trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“ Pojmové znaky trestného činu jsou:

- a) protiprávnost,
- b) typové znaky trestného činu, tj. znaky skutkové podstaty trestného činu (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka),
- c) obecné znaky uvedené v zákoně, tj. věk a přičetnost.

Trestní právo se postupem času stalo velmi důležitým nástrojem ochrany životního prostředí a jeho význam neustále roste. Je tomu tak proto, že stále narůstá nejen počet, ale i závažnost protiprávných činů spáchaných proti životnímu prostředí, u kterých vzhledem k jejich společenské škodlivosti nepostačuje uložení sankce na úrovni správního práva.

Trestní právo se jako nástroj ochrany životního prostředí dostalo do popředí až po pádu komunismu v roce 1989. Do té doby sice bylo do určité míry také využíváno, ale životní prostředí nebylo chráněno přímo, nýbrž pouze zprostředkovaně v rámci obecných ustanovení o ochraně zdraví, majetku a v rámci trestných činů hospodářských a trestných činů obecně nebezpečných. Postupně se pomocí novel doplňovaly další zvláštní skutkové podstaty, které měly zvýšit a zdůraznit ochranu životního prostředí a

¹⁰⁸ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, 3. vydání, Praha: Leges, 2013, str. 20.

¹⁰⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen TZ.

jeho jednotlivých složek. Výsledkem však byl spíše chaos, neboť se jednalo o nesystematické doplňování několika různých hlav zvláštní části trestního zákoníku, jejichž objektem byl zájem společnosti na ochraně zdraví, majetku či veřejného pořádku.¹¹⁰

Změnu přinesl až nový trestní zákoník¹¹¹, který od 1. 1. 2010 seřadil trestné činy proti životnímu prostředí do samostatné hlavy zvláštní části trestního zákoníku, nazvané „Trestné činy proti životnímu prostředí“. Trestné činy proti životnímu prostředí, které souvisejí s myslivostí, jsou:

- a) Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 TZ,
- b) Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti podle § 300 TZ,
- c) Týrání zvířat podle § 302 TZ,
- d) Pytláctví podle § 304 TZ,
- e) Šíření nakažlivé nemoci zvířat podle § 306 TZ

Kromě trestných činů na úseku životního prostředí mohou s myslivostí souviset i další trestné činy. Nejčastěji půjde o trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 279 TZ.

Dále blíže ve své práci rozeberu pouze trestný čin pytláctví, a to z toho důvodu, že se jedná o nejtypičtější a také nejčastěji páchaný trestný čin na úseku myslivosti. Současná právní úprava prošla poněkud zvláštním vývojem a stále vyvolává určité problémy, přičemž některé z nich se pokusím dále osvětlit.

Trestného činu pytláctví se dopustí ten, „*kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné...*“.¹¹² Okolnosti, které podmiňují použití vyšší trestní sazby, jsou spáchání činu osobou, která jedná jako člen organizované skupiny, získání pro sebe nebo jiného většího prospěchu, spáchání činu osobou, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí, spáchání činu zvlášť zavrženímhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení

¹¹⁰ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, 3. vydání, Praha: Leges, 2013, str. 765 – 766.

¹¹¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹² § 304 odst. 1 TZ.

nebo pokud byla tato osoba za tento čin v posledních třech letech odsouzena nebo potrestána.

Společenskou hodnotou, kterou zde trestní zákon chrání, je zájem na ochraně přírody, práva myslivosti, rybářského práva a cizího majetku – vlastnictví k uloveným rybám a zvěři.¹¹³ V základní skutkové podstatě může být pachatelem kdokoliv tedy jakákoliv fyzická osoba. To samé ale neplatí pro osobu právnickou, ta se trestného činu pytláctví dopustit nemůže.¹¹⁴

V kvalifikované skutkové podstatě pachatelem může být jen člen organizované skupiny nebo osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí, např. myslivecká stráž, stráž přírody nebo rybářská stráž, eventuálně také osoba, která se dopustila recidivy. Trestný čin pytláctví lze spáchat pouze úmyslně, nedbalostní zavinění je vyloučeno.

Současné znění trestného činu pytláctví prošlo poněkud zvláštním vývojem. Nový trestní zákoník, který nabyl účinnosti 1. 1. 2010, nepřevzal znění ustanovení o pytláctví a dosavadní úpravu vcelku razantně změnil. Podle staré úpravy se trestného činu pytláctví dopustil ten, kdo neoprávněně lovil zvěř nebo ryby. Nová úprava však stanovila, že trestným činem je až ulovení zvěře nebo ryby, nikoliv její lovení. Dále také stanovila nový znak trestného činu, a to vznik škody. Způsobená škoda musí být nikoli nepatrná, tedy nejméně 5000 Kč.¹¹⁵

Tyto změny ale nepřispěly ke zvýšení ochrany zvěře, jak bylo zamýšleno, naopak sklidily silnou kritiku, jako úprava příznivější nikoliv pro zvěř nýbrž pro pachatele. Nové úpravě bylo vytýkáno, že již nadále nebude možné, vzhledem k nové dikci zákona, trestněprávně postihnout jednání, kdy konkrétní osoba sice zvěř loví, avšak ještě nic neulovila. Nadále bude možné toto jednání posuzovat pouze jako přestupek, což ovšem lze z hlediska společenské škodlivosti takového jednání označit za nedostatečné a neefektivní.

Objevily se i názory, které změnu zákona nehodnotily tak kriticky a k výtkám ohledně zúžení trestného jednání se stavěly odmítavě. Konkrétně argumentovaly především možností postihnout jednání osoby, kdy tato osoba neoprávněně loví, ale

¹¹³ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, 3. vydání, Praha: Leges, 2013, str. 787.

¹¹⁴ Srov. § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ Srov. § 138 odst. 1 TZ.

ještě nic neulovila, jako pokus trestného činu pytláctví, přičemž pokus trestného činu je trestný podle trestní sazby stanovené pro dokonáný trestný čin.¹¹⁶

Usvědčení konkrétní osoby z pokusu trestného činu pytláctví je ale poněkud problematické. Jedním ze základních znaků pokusu je úmysl spáchat trestný čin, a proto se pokusu lze dopustit jen u úmyslných trestných činů. Tento úmysl musí zahrnout skutečnosti, které tvoří znaky trestného činu, a v případě pytláctví to znamená, že zde musí být úmysl způsobit škodu nejméně 5000 Kč. Pokud má být konkrétní osoba usvědčena z pokusu trestného činu pytláctví, je nutné jí tento úmysl prokázat, což bude v praxi nadměru obtížné, ne-li nemožné.¹¹⁷

Sílicí kritika a volání po změně nakonec měly úspěch a trestní zákoník byl novelizován. Touto novelou se zákonodárce vrátil k původnímu znění ustanovení o pytláctví a k dokonání trestného činu pytláctví opět stačí, že pachatel zvěř nebo ryby „loví“, nevyžaduje se, aby je skutečně ulovil.

Další kritizovanou novinkou, kterou přinesla rekonstrukce trestního práva, je skutečnost, že lovená zvěř musí mít hodnotu nikoli nepatrnou, tzn. nejméně 5000 Kč, aby se jednalo o trestný čin. V případě, že hodnota zvěře nedosahuje této hranice, nejedná se o trestný čin, ale pouze o přešůpek neoprávněného lovu zvěře. Cílem zavedení této minimální hodnoty lovené zvěře bylo odlišit od sebe trestný čin pytláctví a přešůpek neoprávněného lovu zvěře. Nutno podotknout, že odlišit od sebe jasným způsobem jednání, které je trestným činem od jednání, které splňuje znaky pouhého přešůpku, je zcela zásadní pro zachování právní jistoty a je nutné k vyloučení posuzování stejného chování jednou jako trestného činu, podruhé jako přešůpku.

Tato změna však s sebou přinesla i mnoho praktických problémů. Problémy se týkaly oceňování jednotlivých kusů zvěře a navazujícího rozhodování, zda konkrétní jednání naplnilo znaky přešůpku nebo už trestného činu. Chyběly jakékoli metodiky či předpisy, které by jasně stanovily cenu volně žijící zvěře. Ministerstvo zemědělství proto vytvořilo Sazebník minimálních hodnot upytlačené zvěře podle druhu, pohlaví a věku. Při určování hodnoty zvěře byly hlavním kritériem, kromě ceny zvěřiny, minimální náklady, které je nutno vynaložit na vrácení jedince do honitby, tedy na uvedení honitby do původního stavu. Takto stanovená hodnota se ale dostává do kolize s § 137 TZ, který při stanovení výše škody vychází pouze z ceny, za kterou se věc, která

¹¹⁶ Srov. § 21 odst. 2 TZ.

¹¹⁷ Šima, A.: Pytláctví po rekonstrukci trestního zákona, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 3/2010, str. 16.

byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Někteří autoři¹¹⁸ se ale domnívají, že při stanovování hodnoty zvěře, která je jedním z druhů přírodního bohatství, by se mělo vycházet z jiných kritérií, než z těch, která se užívají při oceňování věcí, které jsou předmětem protiprávního jednání, a tudíž by se ustanovení § 137 TZ nemělo v těchto případech používat. Soudní praxe danou situaci řeší pomocí znaleckých posudků, popřípadě odborných vyjádření, které hodnotu zvěře v konkrétním případě stanovují individuálně. Hodnotí se cena zvěřiny, trofejová hodnota, chovná hodnota kusu, náklady na vrácení jedince do honitby a další.

3.8. Státní správa

3.8.1. Orgány státní správy myslivosti

Státní správa na úseku myslivosti je rozdělena do tří úrovní. Na nejvyšší úrovni vykonává státní správu Ministerstvo zemědělství, zákon ho označuje jako ústřední orgán státní správy myslivosti. Pravomoci a působnost Ministerstva zemědělství stanovuje § 58 MyslZ. Kromě něj určuje působnost Ministerstva zemědělství na úseku myslivosti také zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Mezi pravomoci svěřené Ministerstvu zemědělství patří např. organizování mysliveckého výzkumu a řízení vzdělávání v myslivosti, vypracovávání koncepcí v myslivosti nebo dbaní o zachování druhů zvěře. Ministr zemědělství zřizuje poradní sbor tzv. Mysliveckou radu, která je složená zejména ze zástupců jiných správních úřadů, celostátně působících mysliveckých organizací, zemědělských a lesnických organizací, vysokých škol a výzkumných ústavů s činností na úseku myslivosti. Ministerstvo zemědělství však není ústředním orgánem státní správy myslivosti pro celé území České republiky. Výjimku tvoří území národních parků, kde je ústředním orgánem státní správy Ministerstvo životního prostředí. Působnost, která je jinak svěřena obcím, zde vykonávají správy národních parků a působnost krajů vykonává Ministerstvo životního prostředí.

Na druhém stupni státní správy v oblasti myslivosti vykonávají svoji působnost kraje. Orgánem státní správy je krajský úřad v přenesené působnosti. Působnost kraje je

¹¹⁸ Hájek, P.: K pojmu „hodnota zvěře nikoli nepatrná“ v novém trestním zákoníku, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 4/2010, str. 54 a násl.

taxativně vymezena v § 59 MyslZ. Jedná se především o záležitosti místního významu, u kterých je řízení a rozhodování na úrovni kraje považováno za efektivnější, a to hlavně díky bližší znalosti konkrétních vztahů a situací, a zároveň jde o věci, které zasahují do území více obcí. Do působnosti kraje spadá souhlas s chovem zvěře v zajetí, vymezení oblastí pro chov zvěře, prohlášení dalších pozemků za nehonební, organizování chovatelských přehlídek v oblastech pro chov zvěře atd. Zvláštní úpravu státní správy myslivosti má hlavní město Praha. Orgánem státní správy myslivosti na území hlavního města je Magistrát hlavního města Prahy. Přenesená působnost, která je zákonem o myslivosti svěřena pověřeným obecným úřadům, může být statutem hlavního města Prahy svěřena městským částem.

Na prvním nejnižším stupni vykonávají státní správu v oblasti myslivosti obce. Orgánem státní správy je obecní úřad obce s rozšířenou působností. Působnost obcí je v § 60 MyslZ stanovena jako zbytková. To znamená, že obec vykonává státní správu na úseku myslivosti ve všech věcech, které nejsou přímo svěřeny Ministerstvu zemědělství nebo krajům.

3.8.2. *Dozor v myslivosti*

Správní dozor na úseku myslivosti na ústřední úrovni vykonávají Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí, a to v rámci působností, které jim stanovuje kompetenční zákon.¹¹⁹ Dozoru podléhají orgány státní správy myslivosti, fyzické a právnické osoby. Kontroluje se především dodržování ustanovení zákona o myslivosti a jeho prováděcích předpisů a také dodržování rozhodnutí vydaných na základě zákona o myslivosti.

V přenesené působnosti dozor vykonávají také obce a kraje. Kromě dodržování zákona o myslivosti a jeho prováděcích předpisů soustavně kontrolují dodržování jimi vydaných rozhodnutí, kontrolují, zda uživatelé honiteb hospodaří v souladu se zákonem o myslivosti, provádějí ochranu myslivosti a dodržují zásady chovu zvěře. V případě zjištění jakýchkoli nedostatků jsou orgány státní správy oprávněny uložit opatření k odstranění zjištěných nedostatků a opatření ke zlepšení. Pokud je to nutné, mohou rozhodnout i o omezení užívání honitby, a to až do doby odstranění nedostatků nebo jejich příčin.

¹¹⁹ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

4. Právní úprava myslivosti ve Slovenské republice

Myslivost na Slovensku je velmi podobná té v České republice. Důvodem pro to je především dlouhý společný vývoj, ze kterého vzešly myslivecké tradice a hodnoty, které i po osamostatnění obou republik zůstaly společné. I zákonná úprava lovu a myslivosti je v obou státech do jisté míry podobná. I přes to, že se tedy česká a slovenská úprava sobě podobají, je třeba slovenskou úpravu označit za legislativně zdařilejší a modernější právní předpis. V určitých bodech by proto bylo vhodné se z ní inspirovat při přípravě toliko očekávané a potřebné novelizace českého zákona o myslivosti.

Základním slovenským předpisem pro oblast myslivosti je zákon č. 274/2009 Z.z., o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který je účinný od 1. 9. 2009. Předmětem úpravy jsou podmínky zachování druhové pestrosti a zdravých populací volně žijící zvěře, podmínky tvorby a využívání revírů, myslivecké hospodaření, ochrana myslivosti a zvěře, podmínky lovu, náhrada škody způsobené zvěří a na zvěři, organizace státní správy a odpovědnost za porušení povinností, které tento zákon ukládá.

Zákon obsahuje také vymezení základních pojmů, obdobně jako úprava česká. Oproti ní navíc obsahuje definici období nouze a definici mysliveckého zařízení. Český zákon naproti tomu v rámci vymezení pojmů jasně definuje pojem zvěř, tato definice ve slovenském zákoně chybí a zvěř je vymezena až v příloze č. 1 k zákonu.

Pojem období nouze byl ve slovenském zákoně v nedávné době novelizován a nadále se jím rozumí období, které určí okresní úřad v sídle kraje. Původní znění, kdy obdobím nouze bylo období od 1. 11. do 28. 2., bylo stále častěji kritizováno jako nevyhovující, především z důvodu nestálosti klimatických podmínek. S obdobím nouze se pojí další povinnosti myslivců jako např. příkrmování zvěře. Pokud zvěř trpěla nouzí i mimo takto stanovenou dobu např. proto, že zima přišla dříve nebo naopak trvala déle, někteří myslivci toho zneužívali a o zvěř se řádně nestarali, přičemž odkazovali na zákonem přesně vymezenou dobu nouze. Proto z důvodu ochrany zvěře zákonodárce přikročil ke změně tohoto pojmu, který nadále bude vymezovat okresní úřad v závislosti na konkrétních podmínkách.

Základem pro výkon práva myslivosti je poľovný revír, kterému odpovídá náš pojem honitba. Jedná se o honební pozemek nebo soubor souvislých honebních pozemků vymezených v rozhodnutí orgánu státní správy. Honební pozemky mohou být ve vlastnictví jedné nebo i více osob. Pokud souvislé honební pozemky vlastní pouze jedna osoba hovoříme o samostatném poľovném revíru, pokud je vlastníků více, jedná se o společný poľovný revír. Za poľovný revír se považuje také samostatná obora a samostatná bažantnice. Naopak uznaná bažantnice či uznaná obora poľovným revírem nejsou, jedná se pouze o části některého z poľovných revírů.

Při tvorbě revírů se na rozdíl od české úpravy přednostně přihlíží na životní podmínky zvěře, a to tak, aby v jednotlivých revírech měla dostatek přirozené potravy a vody, podmínky pro přirozené rozmnožování a vývoj a také podmínky pro přirozený pohyb, úkryt a klid. Od toho se také odvíjí minimální výměry revírů, které se liší podle druhů chované zvěře. Revíry, kde se chová malá zvěř a zvěř srnčí, musí mít nejméně 1000 ha a revíry, kde se chová jelení zvěř, musí mít dokonce nejméně 2000 ha.

Tato úprava tvorby honiteb a jejich minimálních výměr je velmi pokroková a plně v souladu se zájmem zachovat volně žijící druhy zvěře a poskytnout jim co nejlepší životní podmínky. Domnívám se, že zde by se měla česká úprava při případné novelizaci inspirovat úpravou slovenskou a při tvorbě honiteb a stanovování minimálních výměr přestat upřednostňovat ekonomické zájmy člověka před zájmy zvěře a přírody obecně. Pro dosažení cíle, kterým je zachování druhů volně žijící zvěře, je současná česká právní úprava honiteb a především minimální výměra honiteb, která činí pouhých 500 ha, naprosto nedostatečná.

Zákon o poľovníctve upravuje v § 11 několik způsobů využívání jednotlivých revírů. Vlastníci je mohou využívat buď sami, nebo prostřednictvím myslivecké organizace, kterou za tímto účelem založí anebo mohou svůj revír pronajmout. V případě, že vlastníci revír užívají sami nebo prostřednictvím myslivecké organizace, jsou povinni mezi sebou uzavřít speciální písemnou smlouvu o užívání společného revíru, ve které musí být přesně vymezeny podmínky tohoto užívání. Co se týče pronájmu, slovenská úprava o něco více omezuje okruh možných nájemců než úprava česká. O nájem revíru se mohou ucházet pouze ty osoby, které mají poměrně silný vztah ke konkrétnímu revíru anebo k myslivosti, čímž se zákonodárce snaží zajistit, aby v době nájmu nájemce do revíru investoval a dále ho rozvíjel a nikoli z něj jen bral.

Fyzické osobě je možné pronajmout revír pouze v případě, že vlastní více než 50% výměry honebních pozemků začleněných do konkrétního revíru, naše úprava je zde benevolentnější a postačí, pokud je fyzická osoba držitelem loveckého lístku. Na Slovensku lze dále pronajmout revír pouze myslivecké organizaci, fyzické osobě podnikateli nebo slovenské právnické osobě, která v revíru vykonává hospodářskou nebo lesnickou činnost nejméně na 50% výměry revíru anebo slovenské právnické osobě, která se věnuje vědecké nebo pedagogické činnosti v oblasti myslivosti. Zákon pamatuje i na situaci, kdy se pronajímá revír, ve kterém více než 2/3 honebních pozemků vlastní stát. V takovém případě je stanovena povinnost vyhlásit veřejnou obchodní soutěž a nového uživatele vybrat na základě jejích výsledků.

Myslivecké hospodaření na Slovensku má za cíl zabezpečit dobrý zdravotní stav zvěře, optimální početnost, kvalitu, správnou věkovou a pohlavní strukturu její populace, stejně jako ostatních živočichů jako součástí ekosystémů. Pro účely mysliveckého hospodaření jsou jednotlivé revíry začleňovány do mysliveckých oblastí, mysliveckých lokalit a chovatelských celků. Aby se ve všech těchto oblastech myslivecky hospodařilo stejným způsobem, jsou stanoveny speciální orgány, které mají za úkol zabezpečit sjednocení způsobů mysliveckého hospodaření. V mysliveckých oblastech a mysliveckých lokalitách se jedná o poradní sbor, v chovatelských celcích se tento orgán nazývá chovatelská rada.

V každém revíru musí být myslivecký hospodář, který má za úkol zabezpečit odborné myslivecké hospodaření. Stejně jako v české právní úpravě jsou přesně a poměrně podrobně stanoveny práva a povinnosti mysliveckého hospodáře. Liší se ovšem předpoklady pro výkon funkce, kdy slovenská úprava nepožaduje minimální věk mysliveckého hospodáře, za to je přísnější v podmínce držení loveckého lístku. Na Slovensku nestačí pouhé držení platného loveckého lístku, jako je tomu v České republice, navíc je nutné, aby myslivecký hospodář byl držitelem loveckého lístku již minimálně 5 po sobě následujících let.

S mysliveckým hospodařením souvisí i myslivecké plánování. Mezi dokumenty mysliveckého plánování patří koncepce rozvoje myslivosti ve Slovenské republice, koncepce chovu zvěře v mysliveckých oblastech a mysliveckých lokalitách, výhledový plán mysliveckého hospodaření v mysliveckém revíru na období deseti let a roční plány mysliveckého hospodaření v mysliveckém revíru. Hlavním účelem mysliveckého

plánování je zabezpečit trvale udržitelné obhospodařování a využívání zvěře, ochranu a zachování jejího genofundu a zachování biodiverzity. Schválený plán mysliveckého hospodaření je pro uživatele revíru závazný, to však neznamená, že ho nelze za žádných okolností změnit. Okresní úřad může plán mysliveckého hospodaření změnit v případě vzniku škod na hospodářských nebo lesních kulturách, v důsledku veterinárních nálezů, živelných pohrom, při poklesu stavů zvěře nebo při přemnožení zvěře.

Ochrana myslivosti a zlepšování životních podmínek zvěře jsou zajištěny celou řadou povinností a zákazů a úprava je zde vcelku obdobná té české. Zajímavé je ustanovení § 29 odst. 3 zákona o poľovníctve, které opravňuje mysliveckou stráž použít při plnění jejích úkolů vyjmenované donucovací prostředky. Jedná se o různé hmaty, chvaty a údery sebeobrany, slzotvorné nebo paralyzující prostředky, obušky, pouta a varovný výstřel. Podobné ustanovení česká úprava postrádá.

Lovit zvěř na Slovensku je možné stejně jako v České republice pouze ve stanovených dobách lovu. Lovit je možno buď samostatně, nebo na společném lovu. Lovit mohou pouze držitelé loveckého lístku. Slovenská úprava zná dva druhy loveckých lístků, a to lovecký lístek pro občany Slovenské republiky a lovecký lístek pro cizince. Slovenský zákon v rámci stanovení podmínek lovu obsahuje dvě velmi důležité povinnosti, které český zákon nezná. Nejprve ukládá každému lovcovi povinnost lovit spárkatou zvěř selektivně. To znamená nejprve odlovit zvěř nemocnou, starou, slabou a zvěř, která není vhodná k dalšímu chovu. Výsledkem takto prováděného odstřelu je pak správné sociální, věkové i pohlavní složení populace zvěře. A za druhé ten, kdo loví zvěř, může na ní vystřelit až v případě, že ji bezpečně rozeznal. Tato povinnost má význam při zvyšování bezpečnosti lovu.

Institutem, který v českém právu nemá obdoby, je tzv. kniha návštěv. Jedná se o knihu, kterou vede uživatel mysliveckého revíru na evidenci návštěv v revíru. Zapsat se do takovéto knihy je povinen každý, kdo se nachází v mysliveckém revíru se zbraní určenou k mysliveckým účelům, a musí tak učinit ještě před vstupem do revíru. Výjimkou jsou účastníci společného lovu, ti se zapisovat nemusí. Účelem jejího zavedení mělo být zvýšení ochrany výkonu práva myslivosti, ale zda tento účel splnila, je diskutabilní. Spíše ji lze brát jako určitý přehled o tom, kdo se pohyboval po revíru.

Slovenský zákon se také snaží zvýšit bezpečnost při lovu a v § 62 obsahuje speciální pokyny pro zacházení se střelnou zbraní na lovu. Reaguje tak na stále častější

nehody, při kterých lovec neopatrnou manipulací se zbraní zraní nebo dokonce usmrtí sebe nebo jiného člověka. Mezi tyto pokyny patří zákaz používání a přenášení zbraní osobám, které jsou pod vlivem alkoholu nebo drog, zákaz střílet ve směru, ve kterém by v případě výstřelu mohlo dojít k ohrožení života, zdraví nebo majetku, povinnost nabíjet a vybíjet zbraň určenou pro lovecké účely vždy tak, aby hlaveň směřovala směrem dolů nebo také povinnost vybíjet zbraň při jejím převozu v dopravním prostředku.

Slovenskou právní úpravu náhrad škod způsobených výkonem myslivosti a zvěří lze hodnotit, na rozdíl od české úpravy, jako poměrně zdařilou. Uživatel revíru neodpovídá za všechny škody, které byly způsobeny provozováním myslivosti, jak stanoví česká úprava, ale odpovídá pouze za ty škody, které byly způsobeny nesprávným užíváním mysliveckého revíru. Vlastníci nebo nájemci honebních pozemků jsou povinni činit přiměřená opatření k zabránění škodám, oproti české úpravě slovenský zákon uvádí i několik příkladů takových opatření. V případě, že vlastník nebo nájemce takovéto preventivní opatření neučiní, nese případnou škodu podle míry svého zavinění. Tuto právní konstrukci obsahoval i původní zákon o myslivosti platný v České republice, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti. Do nového a v současnosti platného českého zákona o myslivosti ovšem už přejata nebyla. Velmi zajímavé a také velmi užitečné je, české úpravě neznámé, stanovení určité hranice škod, do které se škody způsobené zvěří nehradí. Nehradí se škody způsobené zvěří, které nepřesáhnou 3% očekávané úrody nebo přírůstku na příslušném pozemku.

Slovenský zákon o myslivosti zřídil také speciální útvar, kterým je Slovenská poľovnícká komora. Jde o právnickou osobu, která sdružuje myslivecké organizace, základní organizační jednotky komory a držitele loveckých lístků, kteří nejsou členy základních organizačních jednotek. Zákon přesně stanovuje její úkoly, mezi které patří organizování přípravy na myslivecké zkoušky, vydávání loveckých lístků, prodlužování jejich platnosti a jejich odnímání, organizace chovatelských přehlídek a další.

Výraznou změnou prošla na Slovensku organizace státní správy na úseku myslivosti. Původní třístupňovou soustavu tvořilo Ministerstvo pôdohospodarstva, krajské a obvodní lesní úřady. Třístupňová soustava zůstala zachována stejně jako Ministerstvo pôdohospodarstva jako ústřední orgán státní správy myslivosti, nově však místo krajských a obvodních lesních úřadů jsou orgány státní správy na úseku myslivosti okresní úřady v sídle krajů a okresní úřady. Státní správu na úseku

myslivosti v lesích, které jsou součástí vojenských újezdů, vykonává nadále Ministerstvo obrany.

Závěrem

Myslivostí se rozumí „soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součástí českého národního kulturního dědictví.“¹²⁰

Ústavní soud považuje myslivost a právo myslivosti „za společenské aktivity aprobované státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře.“¹²¹

Veřejnost ovšem myslivost dnes vnímá jinak, a to bohužel poněkud negativně. Důvodů pro to je více, mezi ty nejzásadnější patří 40 let komunistického režimu, který spojil s myslivostí řadu nešvarů a negativních prvků a dále také nedostatečná osvěta veřejnosti a malá propagace myslivosti navenek. Myslivosti neprospívají ani silně medializované negativní události, jako jsou nehody při společných lovech či porušování myslivecké etiky a tradic. Již se ale nezmiňuje, že se jedná pouze o ojedinělé případy, které s tradiční myslivostí nemají nic společného a že správní myslivci takové chování přísně odsuzují a pro ně samotné je absolutně nepřijatelné. Ve společnosti pak zůstává obrázek myslivců jako alkoholem posílených podivínů, kteří se vyžívají v masovém vraždění zvířat, a pokud zrovna není poblíž žádná lovná zvěř, nepohrdnou ani psem či kočkou jako svým terčem.

Aby se mohl pohled veřejnosti změnit, je nutné si uvědomit, že pro zachování druhů volně žijící zvěře a pro ochranu a zachování přírody dalším generacím vůbec, je dnes myslivost nezbytná. Bez myslivosti by volně žijící zvěř, kterou dnes známe a setkáváme se s ní, vyhynula. Je tomu tak proto, že člověk svou činností naprosto přetvořil ráz krajiny a zničil fungující ekosystémy. Byly zpřetrhány fungující vztahy a zbyly pouze uměle vytvořené ekosystémy, které bez pomoci člověka nejsou schopny fungovat, to znamená, že volně žijící zvěř není schopna v dnešních podmínkách bez pomoci člověka přežít. Vymizely původní lesní porosty, které byly postupně nahrazeny smrkovými monokulturami, které zvěři neposkytují dostatek přirozené potravy. Byly vyhubeny velké šelmy, jako vlk či medvěd, čímž spousta druhů ztratila svého přirozeného predátora a bez zásahu člověka by hrozilo její přemnožení, což s sebou nese i zvýšené riziko vypuknutí nakažlivých onemocnění, kterými by se příroda snažila sama nekontrolovaný nárůst populace snížit.

¹²⁰ § 2 písm. a) MyslZ.

¹²¹ Nález ÚS ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, dostupný na www.usoud.cz.

Myslivost zde neexistuje od počátku lidstva jako lov, ale objevuje se právě až v době, kdy začíná zvěře, z důvodů negativních zásahů člověka do přírody, ubývat a bez jeho pomoci by zmizela úplně. Pokud by byly zachovány původní přirozené podmínky, to znamená přirozené funkční ekosystémy, nebylo by myslivosti, tak jak ji známe u nás, třeba. Důkazem toho jsou státy jako USA či Kanada, kde alespoň na části území zůstaly původní podmínky zachovány a zvěř je zde schopna přežít a prospívat bez zásahu člověka, proto zde myslivost jako taková neexistuje.

Vzhledem k tomu, že na našem území přirozené funkční ekosystémy zachovány nebyly, je nutné vysvětlit společnosti přínos a význam myslivosti a změnit tak její pohled na myslivost. Prostředkem k tomu mohou být systematická výchovná činnost a důsledné naplňování principů myslivosti v praktickém životě.

Hlavním účelem myslivosti je chránit a zachovat volně žijící zvěř i pro naše potomky. V současnosti platný a účinný zákon o myslivosti ovšem příliš dobře neslouží k naplnění tohoto cíle a v mnoha případech má k optimálnímu stavu hodně daleko.

Za jeden z vážných nedostatků současné úpravy považují poměrně nízké pokuty, které lze uložit za porušení zákona o myslivosti, především co se týče pokut za nedodržování povinností vlastníky pozemků při jejich obhospodařování. Povinnosti, které zde zákon ukládá, mají sloužit k ochraně zvěře před zraněním či usmrcením při zemědělském hospodaření. Takto nastavené pokuty nepředstavují pro vlastníky vážnější represí a celkově jsou mnohdy dokonce levnější než přijetí zákonem stanovených opatření na ochranu zvěře. Výsledkem tohoto stavu je každoročně mnoho zbytečně usmrcených nebo vážně poraněných zvířat při zemědělských pracích. Bylo by proto vhodné zvážit zvýšení těchto pokut, aby již zaplacení pokuty nebylo výhodnější a levnější variantou oproti splnění zákonných povinností. Dále by bylo vhodné častěji a přísněji dodržování těchto povinností kontrolovat, neboť i vyšší pravděpodobnost kontroly může mít na zlepšení stávající situace velký vliv.

Dalším v současnosti velmi diskutovaným problémem je minimální výměra honiteb. Současných 500 ha nepovažují za dostačující pro naplnění všech cílů myslivosti, zejména je nedostačující pro odpovědné hospodaření se zvěří. Proto považují za naprosto nesmyslné a nepřijatelné návrhy na další snižování minimální výměry honiteb. Zastánci snižování minimální výměry zde argumentují právní úpravou sousedních států, konkrétně Německa a Rakouska, osobně se ale nedomnívám, že by

bylo možné úpravu německou či rakouskou aplikovat i v našich podmínkách. Nevhodnost německé či rakouské úpravy vidím především v odlišné struktuře krajiny oproti ČR, dále ve velkých rozdílech v biologické rozmanitosti a v neposlední řadě také v odlišné mentalitě, mysliveckých zvycích a tradicích. Rozhodně také nelze říci, že by se německý nebo rakouský model u našich sousedů plně osvědčil a že by se tak měl stát příkladem hodným následování.

Stávající minimální výměra honiteb u nás je nedostačující a její další snižování by mělo za následek kromě jiného ztrátu přehledu o početnosti stavů zvěře, čímž by nebylo možné provádět odpovídající myslivecké plánování a možnosti ochrany zvěře by se tak ještě více omezily. Mám takový pocit, že zájmy, které stojí za návrhy na snížení minimální výměry honiteb, nejsou zájmy na ochraně přírody, jak se někdy snaží předstírat, ale pouze a jenom zájmy ekonomické, neboť čím menší honitba, tím je snazší zvěř vybit a kde není zvěř, nejsou ani škody.

Osobně si proto myslím, že je třeba jít přesně opačným směrem, tedy minimální výměry honiteb zvýšit. Příkladem nám mohou být právní úpravy Slovenska nebo Polska, kde se minimální výměry honiteb pohybují od 1000 ha výše. Tyto země mají také, na rozdíl od Rakouska nebo Německa, srovnatelné přírodní a hospodářské podmínky s ČR. Větší honitby poskytují lepší přehled o početních stavech zvěře, její kondici a přírůstcích, na základě čehož lze lépe myslivecky hospodařit, a tím zajistit zvěři řádnou péči.

Vážným nedostatkem zákona o myslivosti je také myslivecké plánování. Negativně lze hodnotit především vyžadování zjištění skutečného stavu zvěře, jednotné plány pro všechny honitby bez ohledu na jejich rozdíly a chybné nastavení normovaných stavů zvěře. Nereálné zákonné požadavky vedou ve valné většině případů k falšování údajů v plánech mysliveckého hospodaření, a tím k jejich naprostému znehodnocení. Současný stav by bylo vhodné změnit tak, že výsledek sčítání početních stavů zvěře by nadále nebyl základní a nejdůležitější informací, ze které vycházejí myslivecké plány, neboť se jedná o údaj, který je zatížen největší chybou. Do budoucna by se jednalo pouze o jakýsi doplňkový údaj, který by především sloužil k získání představy o početnosti zvěře v honitbě. Dále by bylo žádoucí změnit, respektive zvýšit stanovené normované stavy zvěře. Výše těchto stavů není dnes v zájmu zvěře, ale opět v zájmu vyšších ekonomických zisků. Stanovené normované stavy jsou příliš nízké pro

zachování druhů zvěře, a proto ve většině honiteb jsou ponechávány skutečné stavy vyšší, v zájmu zvěře. Do plánů se pak zapisují čísla neodpovídající realitě, v duchu přísloví, aby se vlk nažral a koza zůstala celá.

Myslivecké plánování podle mého názoru nelze změnit tím způsobem, že by se nově odstřely plánovaly podle způsobených škod. Mělo by to totiž za následek úplnou likvidaci zvěře. Vysvětlení je prosté. Zvěř by byla lovena nejvíce tam, kde by dělala největší škody. Největší škody zvěř dělá v jí nepřirozeném prostředí smrkových monokultur a tyto monokultury tvoří u nás většinu lesního porostu. Tedy rapidně by se zvýšil odlov prakticky na celém našem území, což by mělo za následek vybití zvěře.

Domnívám se, že před změnou mysliveckého plánování je třeba nejprve přijmout kroky k obnově funkčních ekosystémů fauny a flóry a dílčím výsledkům této obnovy pak přizpůsobit i myslivecké plánování. Dále je třeba začít v mysliveckém plánování zohledňovat především kvalitu genofundu a kvalitu populace zvěře, dnes se tak mnohdy neděje. V neposlední řadě je pro myslivecké hospodaření velmi důležité dodržování správné skladby odstřelu, který zajistí správné sociální, věkové i pohlavní složení populace.

Problémy a nejasnosti se nevyhnuly ani zákonné úpravě lovu zvěře. Dnes je zcela zásadním problémem nejasné vymezení pojmu bachyně vodící selata, který zavedla jedna z prováděcích vyhlášek zákona o myslivosti. Podle vyhlášky je lov této bachyně zakázán, ale není bohužel zcela jasné, na které bachyně se vlastně zákaz vztahuje, neboť je zde možný dvojitý výklad. Buď je zakázáno lovit ty bachyně, které vodí selata, která nejsou ještě schopna samostatné existence, nebo je možné si konkrétní zákaz vyložit jako úplný zákaz lovu bachyň, protože bachyně vodí svá selata až do porodu další generace, tedy celoročně. Bylo by proto více než vhodné pojmy zpřesnit a jasně vymezit, aby se předešlo zbytečným sporům.

Určitým problémem je také bezpečnost při lovu. Krokem správným směrem by proto bylo zakotvení některých opatření, která by měla bezpečnost při lovu zvýšit. Mohlo by se jednat např. o povinnost střelce vždy bezpečně rozeznat zvěř před výstřelem, povinnost nošení výrazných prvků na oblečení na společných lovech, a to i u loveckých psů nebo zakotvení přesných pokynů pro bezpečnou manipulaci se zbraní. Jako inspirace nám může v této oblasti posloužit úprava Slovenské republiky.

Největšími nedostatky v myslivecké legislativě podle mého názoru trpí úprava odpovědnosti za škodu způsobenou zvěří. Úprava je zastaralá, celkově neodpovídá moderní myslivosti a ani nereflakuje společenský a technologický pokrok.

Jako neopodstatněnou zde vidím jednostranně stanovenou odpovědnost uživatele honitby za škody způsobené zvěří. Nově by odpovědnost za škody měla být rovnoměrně rozdělena mezi uživatele honiteb, vlastníky či nájemce honebních pozemků a také stát. Měly by být přesně stanoveny povinnosti jak vlastníkům či nájemcům honebních pozemků, tak také uživatelům honiteb k zabránění škodám působených zvěří. V případě, že by vlastníci honebních pozemků nesplnili tyto povinnosti, ztráceli by nárok na náhradu škody. Myslím si, že zde by bylo vhodné, aby se do zákona o myslivosti vrátilo ustanovení, které toto přímo stanovovalo. U uživatelů honiteb by pak byla situace obdobná, jejich odpovědnost za škody by nastupovala až v případě, že by porušovali povinnosti stanovené zákonem na zabránění škodám způsobených zvěří. Pokud by obě strany splnily své povinnosti a škody by přesto vznikly, měl by je hradit stát.

Dále by mělo být přesně vymezeno, co je to přiměřené opatření k zabránění škodám. Dnes tento pojem není zcela jasný a rozhodovací praxe soudů se zde často rozchází.

Jako velmi vhodné a přínosné by podle mého názoru bylo také zakotvení nového ustanovení, podle kterého by se na určitou přesně stanovenou část úrody povinnost hradit škody nevztahovala vůbec. Tyto škody by bylo třeba brát jako specifické riziko pro zemědělskou a lesnickou oblast, se kterým je třeba počítat v podnikatelských plánech. Na tuto minimální část úrody by se mělo pohlížet jako na část, která je prvoplánově určena zvěří a navrácí se tím zpět do přírody. Tato část úrody by byla určitým podílem zemědělců a lesníků na ochraně zvěře a přírody, kterou využívají ke svému hospodaření.

Kromě již uvedených, podle mého mínění, nejzásadnějších problémů právní úpravy myslivosti lze v myslivecké legislativě najít ještě další i když ne tak závažné problémy a nejasnosti, které by mohla nová úprava odstranit. Nově by mohla být řešena např. pravomoc usmrctvat toulavé psy a kočky v honitbě, kdy by bylo možné je usmrtit pouze v případě, že by pytláčili. Za zvážení určitě také stojí zakotvení povinnosti

myslivecké strážce a mysliveckého hospodáře se ve stanovených intervalech podrobovat přezkoušení ze znalostí myslivecké legislativy a znalostí biologie a etiologie zvěře.

Z výše uvedeného je patrné, že je více než nutné provést rozsáhlou revizi a nápravu právní úpravy myslivosti. To, co však myslivost potřebuje nejvíce, je, aby se konečně přestaly upřednostňovat ekonomické zájmy před zájmy přírody a zájmy zvěře, protože ochrana přírody a zvěře je přeci to, o co jde v myslivosti především.

Seznam použité literatury

I. Monografie

Čechura, V.: Myslivecká stráž, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000

Čechura, V.: Myslivost a právo, 1. vydání, ORAC, Praha, 2000

Damohorský, M. – Smolek, M.: Zemědělské právo – Učební pomůcka, 1. vydání, IFEC, s.r.o., Praha 2001

Damohorský, M. – Stejskal, V. (edit). Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva. Sborník z konference. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko, 2003

Damohorský, M. a kol.: Právo životního prostředí, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010

Dvořák, J., Švestka, J., Zuklínová, M. a kol.: Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první. Obecná část, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013

Hendrych, D. a kol.: Správní právo. Obecná část, 8. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012

Jančářová, I., Pekárek, M., Průchová, I.: Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2013

Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, 3. vydání, Praha: Leges, 2013

Jelínek, J. a kol.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 4. vydání, Praha: Leges, 2013.

Mates, P. a kol.: Základy správního práva trestního, 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010

Müllerová, H., Stejskal, V.: Ochrana zvířat v právu, 1. vydání, Praha: Academia, 2013

Penzum znalostí z myslivosti, Druckvo, 2009

Prchalová, J.: Zákon o ochraně přírody a krajiny a NATURA 2000, úplné znění zákona s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy, 2. vydání, Praha: Linde, 2010

Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost, Praha: Linde, 2006

II. Odborné články

Damohorský, M.: Odpovědnost za škodu způsobenou zvířaty a její právní úprava v České republice, in: Ekologie a právo, č. 4/2005

Fechtnerová, A.: Problematika černé zvěře v našich honitbách, Myslivost, Stráž myslivosti, č. 11/2010

Flora, M.: Odpovědnost za škody způsobené zvěří – základní principy platné právní úpravy, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 11/2014

Hájek, P.: K pojmu „hodnota zvěře nikoli nepatrná“ v novém trestním zákoníku, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 4/2010

Hálová, M., Rajchl, J.: Rozhodování o nápravných prostředcích správního dozoru, in: Správní právo, ročník 41, č. 8 (2008)

Kamler, J., Plhal, R.: Hospodaření s únosnými stavy zvěře, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 4/2010

Kostík, R.: Členství v honebním společenstvu, in: Právní fórum, č. 1/2009

Pařízek, I.: Honitba a její nájem, in: Právní rozhledy, č. 22/2009

Pipek, R.: Význam mysliveckého plánování, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 12/2008

Plotová, J.: Výkon práva myslivosti: veřejný zájem nebo nezájem? in: Správní právo, č. 6/2010

Prchalová, J.: Zakázané prostředky a způsoby usmrcování, odchytu a jiných forem využívání volně žijících živočichů, in: České právo životního prostředí, č. 23/2008

Stanovisko k otázce vlastnictví volně žijících zvířat, Právník, č. 1/1994

Straka, B.: Kterak čeští sokolníci k největší nominaci v historii Unesco přišli, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 12/2011

Šíma, A.: Pytláctví po rekonstrukci trestního zákona, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 3/2010

Vala, Z., Zabloudil, F.: Přikrmování zvěře, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 7/2009

Vala, Z.: Jak dál s mysliveckým plánováním – nejčastější problémy v praxi, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 8/2011

Vala, Z.: Jak dál s mysliveckým plánováním, in: Myslivost, Stráž myslivosti, č. 7/2011

Vodňanský, M.: Minimální velikost honiteb, in: Myslivost, Stráž Myslivosti, č. 12/2009

III. Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 274/2009 Z.z., o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 491/2002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd

Vyhláška č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže, ve znění pozdějších předpisů

Nářízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 o obchodování s produkty z tuleňů

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu

IV. Judikatura

Nález ÚS ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03

Nález ÚS ze dne 3. června 2009, sp. zn. I. ÚS 104/06

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. dubna 2007, sp. zn. 22 Ca 442/2004-56

Rozsudek NS ČR ze dne 22. září 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009

Rozsudek NS ČR ze dne 23. dubna 2009, sp. zn. 25 Cdo 719/2008

Rozsudek NSS ze dne 21. listopadu 2013, sp. zn. 7 As 16/2013-53

Rozsudek NSS ze dne 8. března 2012, sp. zn. 5 As 21/2011 – 39

V. Internetové zdroje

<http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/komentar-k-vyhlasce-c-403-2013-sb.html>

9. 1. 2015

http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/environment/124277_cs.htm

9. 3. 2015

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=788&CT1=0>

10. 12. 2014

<http://www.slovník-cizich-slov.cz/tenata.html>

4. 12. 2014

<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-274>

11. 2. 2015

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130063979>

15. 1. 2015

www.nsoud.cz

5. 2. 2015

www.nssoud.cz

14. 1. 2015

www.usoud.cz

5. 1. 2015

VI. Právní informační systémy

Codexis

Beck online

Abstrakt v českém jazyce

Diplomová práce se zabývá právní úpravou myslivosti v České republice. Práce je rozdělena celkem do 4 kapitol, některé z nich se pak ještě dále dělí na podkapitoly. První kapitola pojednává o historii myslivosti a lovu. Druhá kapitola podává podrobný přehled o pramenech právní úpravy. Rozebrány jsou prameny české právní úpravy, evropské právní úpravy i mezinárodní úmluvy. Třetí kapitola je pro práci stěžejní. Obsahuje podrobný rozbor v současnosti platného a účinného zákona o myslivosti. Poslední čtvrtá kapitola pojednává o právní úpravě myslivosti ve Slovenské republice. Součástí této kapitoly je srovnání slovenské právní úpravy s úpravou českou. Cílem práce je podrobně rozebrat současnou právní úpravu, zdůraznit její největší nedostatky a navrhnout jejich vhodné řešení.

Abstract in English

The present Master's thesis deals with the hunting legislation in the Czech Republic. The thesis is divided into 4 chapters, some of which are further subdivided into subchapters. The first chapter contemplates the history of hunting. The second chapter provides a detailed overview of the sources of the hunting legislation. The analysis covers the sources of the Czech legislation, the European legislation and international treaties. The third chapter is the key chapter of the thesis. It encompasses a detailed analysis of the applicable Czech hunting law. The fourth and last chapter contains the hunting legislation of the Slovak Republic. A part of this chapter is a comparative analysis of the Czech and Slovak hunting legislation. The main objective of this thesis is to analyse in detail the current hunting legislation, to emphasise the major deficiencies and to propose appropriate solutions.

Summary

The present Master's thesis deals with the hunting legislation. The main objective of this thesis is to analyse in detail the current hunting legislation, to emphasise the major deficiencies and to propose appropriate solutions.

The thesis is divided into 4 chapters, some of which are further subdivided into subchapters.

The first chapter contemplates the history of hunting. It describes the evolution of hunting from its origins in the prehistory to the modern days. It lists all of the important milestones and legislation that had a significant influence over the evolution of the Czech hunting tradition.

The second chapter provides a detailed overview of the sources of the hunting legislation. It is subdivided into 3 subchapters. The first subchapter describes the sources of the Czech legislation from constitutional law to primary legislation to secondary legislation. It includes not only legislation directly regulating the hunting itself, but also legislation that is closely related to it. The second and third subchapter detail the European legislation and international treaties regulating areas closely related to the hunting and thereby influencing the domestic hunting legislation.

The third chapter is the key chapter of the thesis. It encompasses a detailed analysis of the applicable Czech hunting law. It is subdivided into 8 subchapters, which gradually deal with the issues of game breeding, protection of hunting, creation, existence and termination of a hunting district, hunting economy and management, hunt, liability for damages caused by the game and on the game, criminal and administrative liability and state administration. Beyond the legal analysis, the subchapter about hunting districts mentions the opinions of the public about the hunting districts and what legal institutions of the hunting legislation are applicable to the public. The subchapter about the damages caused by the game includes as a matter of comparison the legislation of liability for damages caused by selected endangered and specially protected animal species. This subchapter alerts to the weak spots of the current legislation and presents a possible solution.

The fourth and last chapter contains the hunting legislation of the Slovak Republic. A part of this chapter is a comparative analysis of the Czech and Slovak

hunting legislation with the emphasis on some of the differences. It also highlights some of the useful elements and tool of the Slovak legislation that are missing in the Czech legislation and that would be recommendable to include in the new Czech hunting legislation.

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Legal regulation of hunting management

Klíčová slova / Key words

Myslivost, ochrana zvěře, životní prostředí / hunting, game protection, environment